

**AMNESTY
INTERNATIONAL**
AFDELING
NEDERLAND
JAARVERSLAG
2018

Dit jaarverslag 2018 is beschikbaar op: www.amnesty.nl/jaarverslag2018
Dit Jaarverslag 2018 van Amnesty International Nederland is op 29 juni 2019
goedgekeurd door Amnesty's Ledenraad.

Statutaire naam: Amnesty International, afdeling Nederland
Rechtsvorm: vereniging
Statutaire vestigingsplaats: Amsterdam
Kamer van Koophandel: 40530953

© Amnesty International

Foto omslag: Tijdens de receptie ter gelegenheid van de Saudische nationale feestdag in het Kurhaus in Den Haag ontvingen we voor de ingang gasten met een interactief bord met een bonte verzameling toeters, om luidruchtig te vragen om de vrijlating van activisten. De activisten hadden zich onder meer ingezet voor het recht van vrouwen om auto te rijden. Vlak voor de opheffing van het rijverbod werden ze gevangengezet. Oktober 2018 / © AI

Eindredactie en interviews: Jeroen Teitler

Infographics: Sazza

Vormgeving: Karel Oosting

Amnesty International afdeling Nederland

Postbus 1968

1000 BZ Amsterdam

T (020) 626 44 36

F (020) 624 08 89

E amnesty@amnesty.nl

I www.amnesty.nl

Bankrekening: NL45 TRIO 0198 1000 00

AMNESTY INTERNATIONAL
AFDELING NEDERLAND
JAARVERSLAG 2018

INHOUD

Voorwoord	6
Belangrijke resultaten	9

BESTUURSVERSLAG 2018

1	MENSENRECHTENVERDEDIGERS	13
	Het probleem	13
	Wat doet Amnesty Nederland?	14
	Saudi-Arabië	15
	Hongarije en Polen	19
	Rusland	22
2	MENSENRECHTEN IN NEDERLAND	25
	Het probleem	25
	Wat doet Amnesty Nederland?	26
	Veiligheid en mensenrechten	27
	Migranten zonder verblijfsrecht	32
3	VOORUITBLIK OP 2019	37
	Groeiende tegenkrachten voor de mensenrechten	37
	Groei en versterking van de Amnesty-beweging	38
	Nieuwe onderwerpen	38
4	ONZE WERKWIJZE	39
	Amnesty onderzoekt	40
	Amnesty voert actie	41
	<i>Jannie Helmink</i>	46
	Amnesty lobbyt	48
	Amnesty licht voor	50
	<i>Job Surie</i>	54
	Amnesty werkt samen	56
	Amnesty werft fondsen	58
	<i>Julia van den Muijsenberg en Jan Vriens</i>	60

5	STRATEGIE EN BELEID	63
	Impact van ons werk	65
6	DE ORGANISATIE	67
	De internationale beweging	67
	Amnesty Nederland	69
	Het bestuur van Amnesty Nederland	73
	De directie en het managementteam van Amnesty Nederland	76
	Onze medewerkers	79
	Onze relatie met belanghebbenden	82
	Klachten	85
	Maatschappelijk verantwoord ondernemen	87
	Privacy	89
	Risicomanagement	89
7	FINANCIËLE VERANTWOORDING	91
	Inleiding	91
	Resultaat 2018	92
	Inkomsten	93
	Bestedingen	98
	Resultaatverdeling	105
	Financiële vooruitblik	106
	Update 2019	108
	JAARREKENING 2018	109
	OVERIGE GEGEVENS	110
	Controleverklaring	
	BIJLAGE	115
	Samenwerkingspartners Amnesty International Nederland (AINL)	

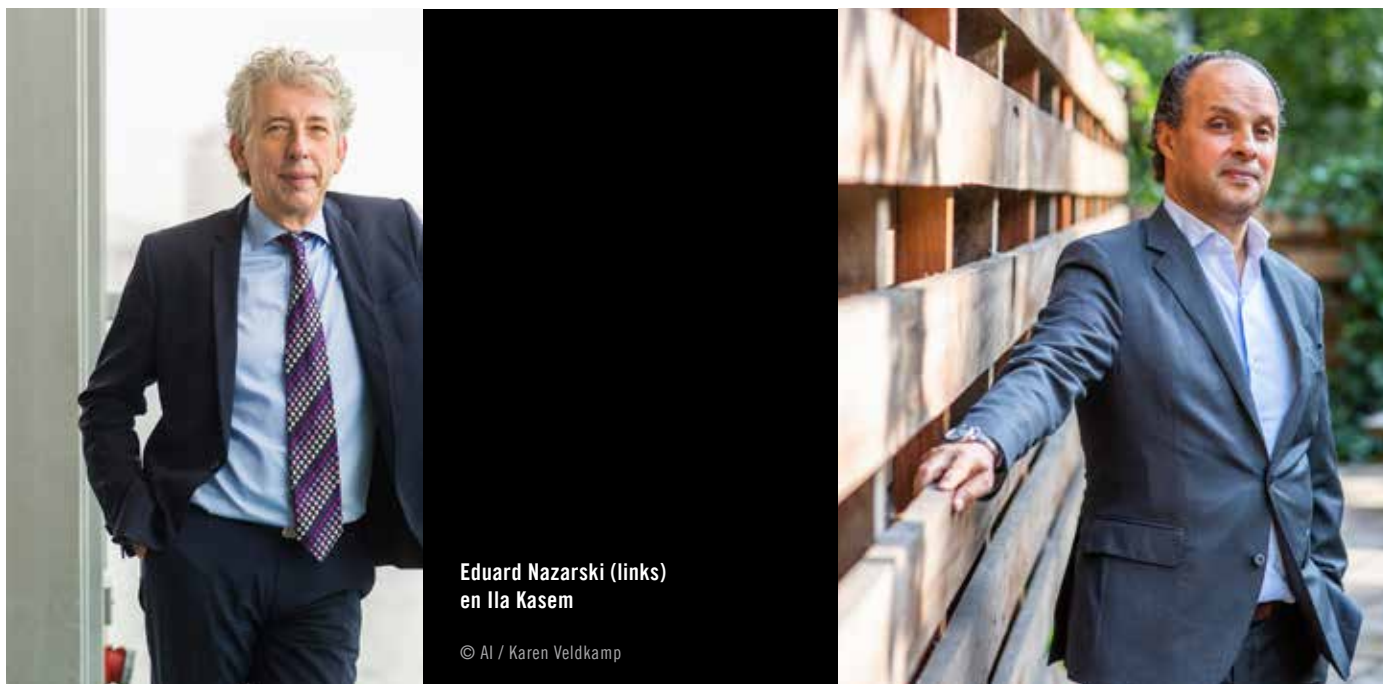
VOORWOORD

Wat doe je wanneer de ergste mensenrechtenschenders glimmende pr-machines optuigen om zich van hun zonnigste kant te laten zien? Wanneer mensen die vreedzaam opkomen voor democratie en de rechtsstaat verdacht worden gemaakt met valse beschuldigingen en haatcampagnes?

In 2018 zagen we weer hoe belangrijk het is dat de mensenrechtenbeweging tegenover leugens en misleiding vasthoudt aan de kern van haar werk: de mensenrechten. Wij laten ons niet verblinden door pr. We laten ons niet meeslepen in politieke discussies. Wij komen simpelweg op voor afspraken waar vrijwel alle landen ter wereld hun handtekening onder hebben gezet.

Saudi-Arabië gebruikte in 2018 pr-bureaus om het land een positief imago te bezorgen onder buitenlandse investeerders. Ondertussen nam daar de onderdrukking van de vrijheid van meningsuiting ongekend toe. In onder meer Hongarije en Polen werden in 2018 mensenrechtenverdedigers geïntimideerd en zwartgemaakt, werd de onafhankelijke rechtspraak aangetast en de persvrijheid ingeperkt. In Rusland werden critici van de regering gevangengezet en mishandeld; sommigen moesten het land ontvluchten. Russische regeringsgezinde media werkten mee aan nare lastercampagnes tegen mensenrechtenverdedigers en maatschappelijke organisaties.

Een belangrijk deel van Amnesty's strategie hiertegen is het versterken van de lokale mensenrechtenbeweging 'aan de basis'. In Hongarije ondersteunden we in 2018 programma's voor mensenrechteneducatie. Dat deden we ook in Rusland, waar we daarnaast trainingen en workshops verzorgden voor mensenrechtenorganisaties. Een tweede pijler in ons werk is de lobby bij onder meer de Nederlandse regering en de Europese Unie. Met betrekking tot Saudi-Arabië, waar inmiddels vrijwel alle mensenrechtenactivisten achter de tralies zitten of zijn gevlucht, zagen we in 2018 de voorzichtige resultaten van onze lobby voor het inzetten van de EU-richtsnoeren voor mensenrechtenverdedigers. De Europese Unie bracht voor het eerst een verklaring uit waarin ze zich uitsprak tegen de vervolging van Saudische mensenrechtenverdedigers. Tegelijkertijd ontmaskerden we met een eigen advertentiecampaignede 'hervormingen' van de Saudische kroonprins Mohammed bin Salman als niets meer dan een pr-stunt. Helaas moesten we in ons rapport *Spreken in zilver, zwijgen blijft fout* concluderen dat de Nederlandse inzet voor Saudische mensenrechtenverdedigers ernstig tekortschiet, doordat onze regering blijft weigeren zich stevig uit te spreken over de situatie in Saudi-Arabië.

**Eduard Nazarski (links)
en Ila Kasem**

© AI / Karen Veldkamp

Ook in Nederland hadden we alle reden de autoriteiten te wijzen op hun verplichting om de mensenrechten na te leven. Mensen die wilden demonstreren stuitten in 2018 vaak op tegenwerking. Wij maakten duidelijk dat demonstreren geen gunst is, maar een recht. We voerden samen met anderen actie voor een referendum over de nieuwe Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten – ook wel de Sleepwet genoemd. Dat referendum kwam er en een meerderheid stemde tegen de wet. Hij werd op enkele punten aangepast, maar verschillende van onze zorgpunten over mogelijke schendingen van de privacy en andere mensenrechten, bleven bestaan. Veel media-aandacht kregen we dit jaar met ons rapport over de omstandigheden voor Venezolaanse asielzoekers op Curaçao. Over al deze onderwerpen – demonstratierecht, privacy, asielzoekers – lopen de politieke discussies vaak hoog op en kunnen stemmingmakerij en vijandige retoriek het zicht belemmeren op een fundamentele waarheid: demonstreren, privacy en asiel zoeken zijn mensenrechten. En regeringen horen de mensenrechten na te leven. Dat hebben ze beloofd.

Dat we ons werk succesvol kunnen doen, is voor een zeer groot deel te danken aan onze trouwe achterban. De mensen die ons steunen zorgen ervoor dat we een duidelijk en onafhankelijk tegengeluid kunnen laten horen. Dat we een krachtige vuist kunnen maken tegen onrecht en leugenachtige politiek. En dat we het grote belang van de mensenrechten voor een rechtvaardige wereld kunnen blijven benadrukken.

De fundamentele waarde van de mensenrechten vierden we in april, toen Amnesty Nederland vijftig jaar bestond. Een van onze gasten was Eskinder Nega, de Ethiopische journalist die eerder in 2018 was vrijgekomen nadat Amnesty actie voor hem had gevoerd. Zijn woorden bevestigden eens te meer dat wij – de wereldwijde mensenrechtenbeweging – nooit de kern van ons bestaansrecht uit het oog mogen verliezen: wij moeten blijven opkomen voor mensenrechten van iedereen, waar ook ter wereld. ‘Zelfs vanuit die donkere cel wist ik dat organisaties als Amnesty International voor mij opkwamen. Dat besef was ontzettend belangrijk,’ schreef hij ons. ‘Het hielp mij en mijn familie om moed te houden.’

Ila Kasem – voorzitter Amnesty Nederland

Eduard Nazarski – directeur Amnesty Nederland

SAMENVATTING

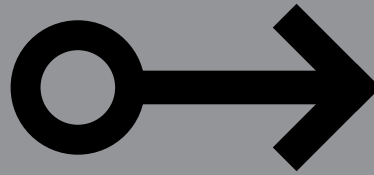
DOELSTELLING, STRATEGIE EN WERKWIJZE AMNESTY NEDERLAND

DOELSTELLING

Amnesty International streeft naar een wereld waarin iedereen alle internationaal erkende mensenrechten geniet, met specifiek aandacht voor:

- Vrijheid van meningsuiting en non-discriminatie;
- Mensenrechten van migranten en vluchtelingen;
- Bescherming tegen politiek geweld en vervolging;
- Economische, sociale en culturele rechten.

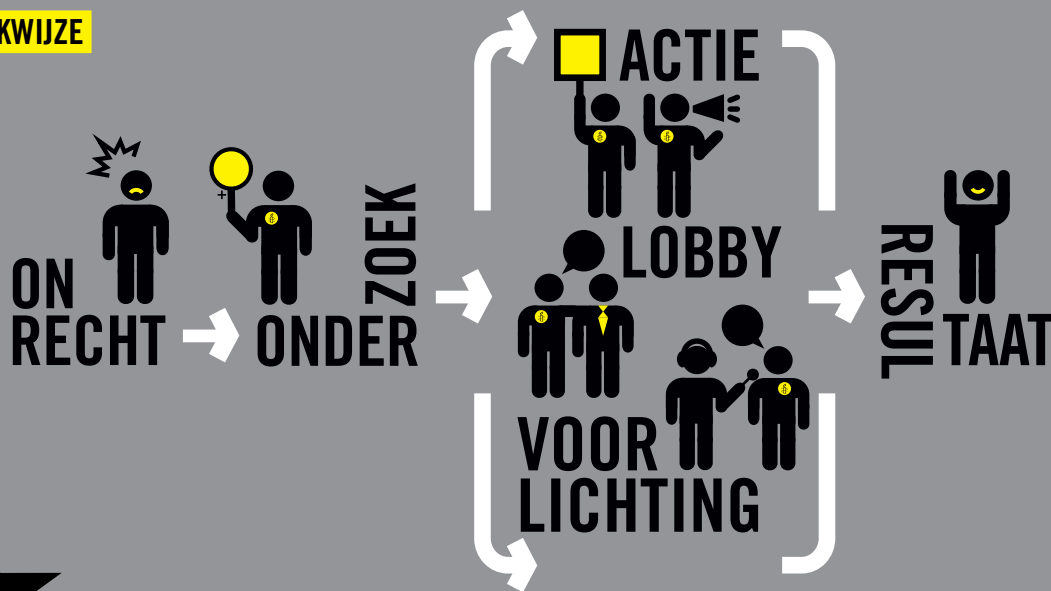

STRATEGIE

Om dat te bereiken zetten wij ons in voor:

- Wetgeving en beleid dat mensenrechten erkent en vastlegt, autoriteiten die naleving daarvan waarborgen;
- Onmiddellijk, volledig en onpartijdig onderzoek naar mensenrechtenschendingen, daders worden vervolgd;
- Draagvlak en publieke steun voor mensenrechten en solidariteit met mensenrechtenverdedigers;
- Mensen zijn in staat om hun rechten op te eisen.

WERKWIJZE

PRIORITEITEN IN 2018

- Vluchtelingen en migranten
- Vrijheid van meningsuiting in China, Indonesië, Rusland, Saudi-Arabië en Turkije
- Bedrijven en mensenrechten
- Politie en mensenrechten
- Mensenrechten in Nederland
- Mensenrechteneducatie
- Capaciteitsversterking van mensenrechtenverdedigers
- Massa-surveillance
- Contraterrorisme

BELANGRIJKE RESULTATEN

RUSSISCHE MENSENRECHTENVERDEDIGERS

We zien concrete resultaten van ons werk om de effectiviteit te vergroten van de invoering van de EU-richtsnoeren voor mensenrechtenverdedigers in Rusland. Daarin staan handreikingen voor de manier waarop EU-landen mensenrechtenverdedigers kunnen beschermen en steunen. Er werden meer rechtszaken bijgewoond en de EU sprak zich bovendien uit over de krimpende ruimte voor mensenrechtenverdedigers in Rusland. Bovendien reisde voor het eerst een EU-missie naar Tsjetsjenië om een proces bij te wonen.

CONVENANTEN MET DE OVERHEID

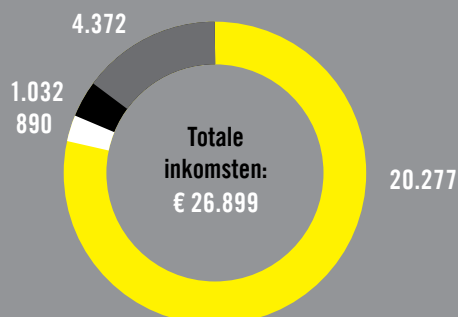
In 2018 kwamen twee convenanten tot stand over internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen. Amnesty Nederland werkte hierin intensief samen met andere ngo's. In de convenanten spraken de aangesloten Nederlandse verzekeraars en pensioenfondsen af om de negatieve gevolgen van hun beleggingen voor mens, dier en milieu te minimaliseren. Het convenant helpt mee om mensenrechtenschendingen, milieuschade en dierenleed te voorkomen en aan te pakken.

SLEEPWET

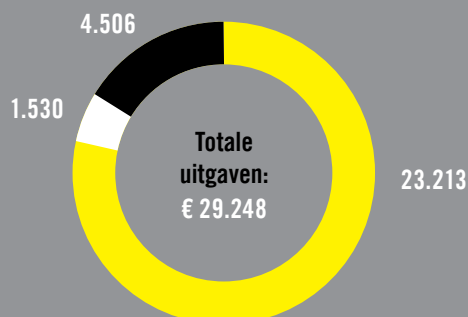
Amnesty voerde actie tegen de nieuwe Nederlandse Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (de zogenaamde Sleepwet), die inlichtingendiensten de mogelijkheid geeft op grote schaal communicatiegegevens te onderscheppen. Tijdens een referendum stemde een meerderheid van de bevolking tegen de wet, waarna de regering enkele veranderingen doorvoerde. Onze grootste zorgen over het recht op privacy en andere mensenrechten staan echter nog overeind. Daarin werden we gesterkt door uitspraken van de toezichthouder CTIVD, die in december liet weten dat de burger onvoldoende is beschermd tegen onrechtmatige gegevensverwerking door de diensten. Het kabinet beloofde daarop de wet aan te scherpen.

HET JAAR 2018 IN CIJFERS

INKOMSTEN & UITGAVEN 2018 (x €1000)

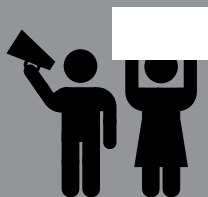

- Bijdragen van particulieren
- Andere inkomsten uit eigen fondsenwerving
- Subsidie BuZa
- Nationale Postcode Loterij

- Besteding aan de doelstelling
- Beheer & administratie
- Werving baten

ACHTERBAN & LEDEN

- ↓ Achterban: **345.592** (2017: 370.347)
- ↓ Leden: **251.011** (2017: 253.689)
- ↓ Nieuw geworven leden: **17.380** (2017: 20.148)
- ↑ Uitstroom leden: **20.058** (2017: 16.980)
- ↑ Gemiddelde bijdrage leden: **€ 62** (2017: € 61)
- ↑ Regionale en flexvrijwilligers: **2.451** (2017: 2.097)
- ↓ Vrijwillige collectanten: **12.600** (2017: 14.637)
- ↓ Groepen: **231** (2017: 238)

FORMATIE & VRIJWILLIGERS

- ↑ Formatie: **96,6 FTE** (gemiddeld) (2017: 94,2)
- ↑ Vrijwilligers (incl. stagiairs): **17,6 FTE** (2017: 16,8)

MENSENRECHTENEDUCATIE

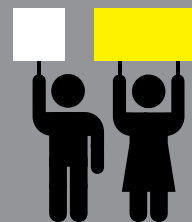
- ↑ Aantal leerlingen dat les kreeg over mensenrechten: **134.093** (2017: 119.230)
- ↑ Aantal mensenrechtendialogen en -meet-ups: **136** (2017: enkele tientallen)

(SOCIALE) MEDIA

- ↓ Interviews krant, radio en tv: **100** (2017: 109)
- ↓ Unieke bezoekers Amnesty-sites: **1.528.186** (2017: 1.874.158)
- ↑ Facebookvolgers: **180.622** (2017: 178.482)
- ↑ Twittervolgers: **22.617** (2017: 21.700)
- ↑ Instagramvolgers: **8.043** (2017: 3.450)

ACTIES

- ↑ **1 miljoen** e-mails, brieven en handtekeningen

AMNESTY'S WRITE FOR RIGHTS

- ↓ Brieven geschreven in Nederland: **> 163.000** (2017: 173.521)
- ↑ Schrijfloccaties: **1.000** (2017: 603)
- ↑ Deelnemende scholieren: **bijna 50.000** (2017: 40.886)

Amnesty werkte mee aan overeenkomsten met verzekeraars en pensioenfondsen om de negatieve gevolgen van hun beleggingen, zoals kinderarbeid, tegen te gaan.

© N

AANPASSING NEDERLANDS BELEID

Naar aanleiding van ons rapport over de behandeling van gevangenen op terroristen-afdelingen, dat in 2017 verscheen, werd vaart gemaakt met een aantal beloofde hervormingen. Het gaat onder meer om de invoering van reïntegratieprogramma's en het leveren van maatwerk bij de toepassing van veiligheidsmaatregelen, zoals het aantal uren dat in de cel moet worden doorgebracht en het contact met andere gedeetineerden.

STEEDS MEER LEERLINGEN BEREIKT

Amnesty Nederland spant zich ervoor in dat zo veel mogelijk kinderen les krijgen over hun rechten en plichten. In schooljaar 2017-2018 bereikten we met ons educatieaanbod het recordaantal van 134.093 scholieren en studenten. Een groot deel daarvan (63.897) werd bereikt door de inzet van onze vrijwillige gastdocenten. Het aantal leerlingen dat meedeelde aan een actie van Amnesty steeg naar 65.916. In het jaar ervoor waren dat er 57.556.

VRIJLATINGEN NA ACTIES

Amnesty-acties, die ook in Nederland veel steun kregen, leidden ertoe dat in 2018 veel mensen vrijkwamen die alleen gevangenzaten om wat ze denken of wie ze zijn. Onder hen waren de Ethiopische journalist Eskinder Nega, Teodora del Carmen uit El Salvador, die nu opkomt voor vrouwen die ten onrechte van abortus worden verdacht, Mahadine uit Tsjaad die kritiek uitte op de regering, de Maleisische gewetensgevangene Anwar Ibrahim en Asia Bibi uit Pakistan, die ter dood veroordeeld was vanwege 'godslastering'.

AMNESTY INTERNATIONAL
AFDELING NEDERLAND
BESTUURSVERSLAG 2018

MENSENRECHTEN- VERDEDIGERS

HET PROBLEEM

Het wordt wereldwijd steeds gevaarlijker om op te komen voor mensenrechten. Mensenrechtenverdedigers krijgen op veel plekken in de wereld te maken met intimidatie, lastercampagnes, geweld en gevangenisstraf. Nieuwe wetten maken hen monddood. De persvrijheid wordt aan banden gelegd. En elk jaar worden meer activisten vermoord. Regeringen, gewapende groeperingen en bedrijven zorgen er zo voor dat het net zich steeds verder sluit om mensen die op vreedzame wijze opkomen voor de mensenrechten. In landen als Rusland, Saudi-Arabië, Hongarije en Polen kwamen mensenrechtenverdedigers de afgelopen jaren steeds meer in het nauw.

BEOOGDE VERANDERING

Amnesty streeft ernaar dat mensenrechtenorganisaties en mensenrechtenverdedigers hun werk beter en in een veiligere omgeving kunnen doen, zonder angst voor vervolging, intimidatie, mishandeling en marteling.

Zie voor verdere toelichting op de strategie van Amnesty Nederland het hoofdstuk Strategie en Beleid (pagina 63).

Fakkels tijdens de viering van de honderdste Onafhankelijkheidsdag in Polen op 11 november 2018. Jaarlijks wordt deze dag gevierd met een mars door de stad. De laatste jaren wordt de tocht voor veel Polen verpest door neofascisten en rechtsextremisten die racistische slogans roepen.

© Grzegorz Żukowski

WAT DOET AMNESTY NEDERLAND?

We zetten in op drie tactische sporen.

1. Lobby

We lobbyen voor een actiever mensenrechtenbeleid van Nederland, EU-lidstaten en de EU, gericht op ondersteuning en bescherming van mensenrechtenverdedigers. We dringen er met name bij diplomaten op aan actief invulling te geven aan de EU-richtsnoeren voor mensenrechtenverdedigers – bijvoorbeeld door rechtszaken bij te wonen – en brengen diplomaten samen met activisten. We brengen rapporten uit waarin we het beleid beoordelen.

2. Actie

We mobiliseren het Nederlandse publiek om in actie te komen voor mensenrechtenverdedigers. Zo leggen we druk op autoriteiten om ze te beschermen.

3. Werk in doellanden

We ondersteunen mensenrechtenverdedigers in onder andere Rusland, Saudi-Arabië, China, Hongarije en Polen bij het beschermen van henzelf en het uitvoeren van hun werk. Ook werken we aan een betere reputatie van mensenrechtenverdedigers, bijvoorbeeld door met *counter narratives* een tegengeluid te laten horen. Daarnaast ondersteunen we nationale Amnesty-afdelingen in deze landen zodat zij met meer slagkracht kunnen opkomen voor mensenrechtenverdedigers in deze landen.

Veertig demonstranten voerden op 4 oktober actie voor gevangengezette vrouwenactivisten bij de jaarlijkse receptie ter gelegenheid van de Saudische Nationale Dag. De activisten hadden zich onder meer ingezet voor het recht van vrouwen om auto te rijden. Vlak voor de opheffing van het rijverbod werden ze gevangengezet. Mensen konden live meekijken via Facebook en een 'toeterverzoekje' indienen. Ruim 26.000 mensen keken mee.

© Pierre Crom

SAUDI-ARABIË

HET PROBLEEM

Wetgeving en beleid met betrekking tot contraterorisme en registratie van ngo's zijn uiterst repressief. De meeste Saudische mensenrechtenverdedigers zitten achter de tralies of zijn gevlucht naar het buitenland. Een ngo-wet uit 2015 verhindert dat mensenrechtenorganisaties zich registreren. Antiterrorismewetgeving wordt systematisch gebruikt om activisten de mond te snoeren. Nederland weigert zich hierover publiekelijk uit te spreken.

Ontwikkelingen in 2018

In Saudi-Arabië nam het afgelopen jaar de repressie van de vrijheid van meningsuiting ongekend sterk toe. Kroonprins Mohammed bin Salman presenteert zich graag als hervormer, en op het eerste gezicht leek er ook daadwerkelijk iets te veranderen. Zo mogen vrouwen sinds juni autorijden en werd eind mei een wet aangenomen tegen seksuele intimidatie. Ook kunnen vrouwen nu naar de bioscoop en het sportstadion. Dergelijke kleine hervormingen lijken echter vooral bedoeld om het imago op te poetsen voor buitenlandse investeerders.

Mensenrechtenverdedigers, activisten, journalisten, academici en religieuze hervormers werden opgepakt voor het delen van kritische tweets en aangeklaagd voor het niet uitspreken van loyaliteit aan de overheid. Ten minste dertien activisten werden in 2018 gearresteerd. Critici die naar het buitenland zijn gevlucht lijken ook daar niet meer veilig, zoals de zaak van de in oktober in het Saudische consulaat in Istanbul vermoorde journalist Jamal Khashoggi aantoont.

**IF THIS IS
HOW YOUR COUNTRY
DELIVERS JUSTICE,
YOU NEED A REALLY,
REALLY GOOD
PR AGENCY.**

What should you do if you are worried about your image? If your country has a terrible reputation when it comes to human rights, but you want to establish trade relations with countries that have checked you? One option would be to stop mercilessly persecuting minorities, human rights activists, journalists and academics. Or you could end systematic discrimination against women and girls. You might also decide to put an end to unfair trials, torture in prisons, corporal punishment and beatings.

Or, you could just hire a really, really good PR agency.

A PR agency that can create an impression in the Western media of a country governed by a visionary Crown Prince, pursuing ambitious reforms. A country that even gives women permission to drive cars and visit sports stadiums. A PR agency to pump out positive news stories about the financial and humanitarian aid that you are offering to a country like Yemen.

That way, you can hide the grim facts that women actually have no control over their lives when it comes to matters such as travel, marriage, divorce and custody of their children. That you are continuing to commit war crimes in Yemen, bombing hospitals, schools and residential areas, killing and injuring civilians, and restricting the import of food and medicine.

That's the choice that Saudi Arabia has made. Yes, they've been working hard, not at introducing major reforms – but at mounting major public relations campaigns. Targeting Western countries. Targeting us. And as long as we allow ourselves to be misled, human rights will lose out.

Saudi Arabia, don't mistake public relations for human rights.

AMNESTY INTERNATIONAL

amnesty.org/ksa

Op 29 maart begon Amnesty International een satirische campagne om de autoriteiten van Saudi-Arabië erop te wijzen dat ze pr niet moeten verwarren met mensenrechten. Met advertenties in The Economist, de Volkskrant en een video op sociale media maakte de organisatie duidelijk dat niemand zich voor de gek moeten laten houden door de agressieve Saudische PR-campagne om het imago van het land op te poetsen.

WAT HEBBEN WE BEREIKT IN 2018?

Na de moord op de Saudische journalist Jamal Khashoggi, de arrestaties en de grote pr-show die de kroonprins al langer uitvoerde, lukte het om ons verhaal op verschillende momenten in de media te krijgen en er aandacht voor te vragen bij de Nederlandse regering.

Counter-pr-campagne

Amnesty Nederland initieerde een internationale advertentiecampaagne om te ontmaskeren dat Saudi-Arabië pr-bureaus inzet om het land een positief imago te bezorgen onder buitenlandse investeerders. Zo wilden we er ook voor zorgen dat de internationale gemeenschap kritisch blijft. **Resultaat:** De video, een paginagrote advertentie in *The Economist* (oplage 1,5 miljoen) en advertenties in *de Volkskrant* en Noorse kranten kregen brede aandacht van internationale media. Dat droeg eraan bij dat de 'hervormingen' van kroonprins Bin Salman zowel internationaal als in Nederland vaker worden neergezet als een pr-campagne.

Briefing Spreken is Zilver, Zwijgen blijft Fout

Op 18 oktober brachten we de briefing *Spreken is Zilver, Zwijgen blijft Fout* uit, een vervolg op eerdere briefings uit 2013, 2014 en 2015 waarin we keken naar de Nederlandse inzet voor Saudische mensenrechtenverdedigers. **Resultaat:** Het rapport werd goed opgepikt door de media. Amnesty concludeerde dat het Nederlandse beleid geen enkel positief effect heeft gehad in Saudi-Arabië, onder meer omdat Nederland zich nog steeds weigert uit te spreken over de harde repressie van Saudische mensenrechtenverdedigers. De timing van het rapport lieten we samenvallen met de stroom berichtgeving over de moord op de Saudische journalist Khashoggi en het nieuws dat Nederland om deze reden geplande handelsmissies opschort.

De Saudische mensenrechtenverdedigers Saman Badawi, Iman al-Nafjan, Loujain al-Hathloul, Aziza al-Yousef en Nassima al-Sada zitten sinds mei 2018 gevangen, samen met andere activisten. Ze zijn in de gevangenis gemarteld en seksueel geïntimideerd. Een van de vrouwen kreeg van een ondervrager te horen dat naaste familieleden waren overleden. Pas een maand later hoorde ze dat dit niet waar was.

Lobby voor een publieke reactie vanuit Nederland en de EU op de repressie

Onze jarenlange lobby en onze workshops over de manier waarop diplomaten invulling kunnen geven aan de EU-richtsnoeren voor mensenrechtenverdedigers, wierpen in 2018 een eerste vrucht af. **Resultaat:** De Europese Unie bracht eind januari voor het eerst een verklaring uit over de vervolging van Saudische mensenrechtenverdedigers. Het was weliswaar een zeer zwakke verklaring, maar toch een eerste stap voor de manier waarop diplomaten invulling kunnen geven aan de EU-richtsnoeren voor mensenrechtenverdedigers. **Resultaat:** Op ons verzoek kaartte minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking Kaag tijdens haar bezoek aan Saudi-Arabië in februari verschillende mensenrechtenonderwerpen aan in gesprekken met autoriteiten, waaronder de onderdrukkende ngo-wet en de repressie van de vrijheid van meningsuiting.

We briefden Kamerleden voorafgaand aan hun bezoek aan Saudi-Arabië in mei.

Resultaat: Alle onderwerpen die we aandroegen, waaronder vier specifieke individuele zaken, brachten zij ter sprake in contacten met autoriteiten. Ook spraken de Kamerleden met individuele mensenrechtenverdedigers.

Na de arrestatie van een grote groep vrouwenrechtenverdedigers in mei lobbyden we zowel publiekelijk als achter de schermen voor een publieke reactie van minister van Buitenlandse Zaken Blok en van de EU. **Resultaat:** Hoewel de minister niet publiekelijk reageerde, deed de EU een demarche uit en sprak Blok 'zijn zorgen uit' over de arrestaties in een gesprek met de Saudische minister van Buitenlandse Zaken tijdens de G20 in Argentinië. Daarnaast nam het Europees Parlement met grote meerderheid een resolutie aan over de arrestatie van de vrouwenrechtenactivisten, waarin de Saudische autoriteiten onder andere werden opgeroepen de activisten onmiddellijk vrij te laten en repressieve wetgeving te herzien.

In november vond de Universal Periodic Review (UPR) van Saudi-Arabië plaats. Dit is een vijfjaarlijkse evaluatie in de VN-Mensenrechtenraad van de mensenrechtensituatie in individuele landen. Voorafgaand aan de UPR organiseerden we een lobbytour voor twee Saudische mensenrechtenverdedigers langs verschillende EU-hoofdsteden en Brussel, om aan te dringen op aanbevelingen over de onderdrukkende ngo-wet en de repressie van mensenrechtenverdedigers. **Resultaat:** Een groot aantal landen deed tijdens de UPR aanbevelingen over mensenrechtenverdedigers. Ook Nederland refereerde eraan, maar was niet expliciet in de oproep om mensenrechtenverdedigers vrij te laten.

Met een video waarin een hoofdrol is weggelegd voor Gerda Havertong vroeg Amnesty aandacht voor het lot van onschuldige activisten en de waarheid achter de pr-campagne van Saudi-Arabië. De autoriteiten zetten pr-bureaus in om het land een positief imago te bezorgen onder buitenlandse investeerders. Gerda Havertong leest in de video het verhaal van de bange prins voor aan een drietal kinderen.

© AI

REFLECTIE

Na de moord op de Saudische journalist Jamal Khashoggi, de arrestaties en de grote pr-show die de kroonprins uitvoerde, lukte het om ons verhaal op verschillende momenten in de media te krijgen. We blijven dezelfde boodschap herhalen aan de Nederlandse regering, maar tegelijk zien we nauwelijks vooruitgang. De geplande (maar uitgestelde) handelsmissie biedt een nieuwe invalshoek om ook met bedrijven in gesprek te gaan. Ook spreken we de minister, bijvoorbeeld in persberichten, vaker publiekelijk aan.

Onze inspanningen om de mensenrechtensituatie in Saudi-Arabië te verbeteren vergen een lange adem. Aangezien interne druk in Saudi-Arabië in de kiem wordt gesmoord, is internationale druk noodzakelijk om de onderdrukking van tal van rechten tegen te gaan. Nederland zegde na de moord op Khashoggi weliswaar een bezoek van minister van Financiën Hoekstra af en schortte de handelsmissie in december op, maar hier blijft het tot nu toe bij. Weinig landen blijken bereid om de relatie met Saudi-Arabië grondig te herzien. Ook Nederland niet.

Het is aan organisaties zoals Amnesty om te zorgen dat we druk blijven uitoefenen en de aandacht verbreden naar de onderdrukking van mensenrechtenverdedigers.

HOE GAAN WE VERDER IN 2019?

We zetten in 2019 ons Saudi-Arabië-programma voort. We blijven lobbyen voor effectiever, en met name zichtbaarder, Nederlands mensenrechtenbeleid in Saudi-Arabië. We faciliteren waar mogelijk contact tussen diplomaten en mensenrechtenverdedigers in de diaspora.

De Saudische lastercampagne tegen mensenrechtenverdedigers toont wederom aan dat het belangrijk is om hen te helpen een tegengeluid te verspreiden, vooral nu bijna alle activisten vastzitten. Daarom ontwikkelen we voor Saudische sociale media *counter narrative*-materiaal waarmee we de steun onder de bevolking voor Saudische mensenrechtenverdedigers willen vergroten, en dat werk meer zichtbaar willen maken, zonder dat dit mensen in gevaar brengt. We zetten daarnaast in op het bouwen van relaties met grote Nederlandse bedrijven die zakendoen in Saudi-Arabië. We zullen samen met bedrijven bekijken hoe zij hun invloed het beste kunnen inzetten voor mensenrechtenverdedigers en het bredere probleem van de afnemende ruimte voor mensenrechten. Ook zullen we actievoeren voor de vrouwenrechtenactivisten tegen wie begin 2019 waarschijnlijk een rechtszaak start.

Politieagenten verwijderen demonstranten die de ingang blokkeren van de Raad voor de Rechtspraak in de Poolse hoofdstad Warschau. Door wetswijzigingen hebben politici invloed gekregen op de rechterlijke macht, waaronder op de Raad voor de Rechtspraak, die rechters nomineert. De onafhankelijkheid van de Raad voor de Rechtspraak – en daarmee van de rechters – wordt hiermee bedreigd.

© CPA / Rafal Gar

HONGARIJE EN POLEN

HET PROBLEEM

In Europa is respect voor de mensenrechten minder vanzelfsprekend geworden. Mensenrechtenverdedigers krijgen steeds vaker te maken met intimidatie en laster-campagnes. Nieuwe wetten maken hen mond dood. Met name Polen en Hongarije baren grote zorgen; daar wordt de rechtsstaat uitgehold, de onafhankelijke rechtspraak aangetast, de onafhankelijke media tegengewerkt, de vrije meningsuiting en persvrijheid aan banden gelegd en mensenrechtenverdedigers worden met haat-campagnes tegengewerkt.

Ontwikkelingen in 2018

In januari 2018 werd in Hongarije een pakket wetsontwerpen gelanceerd dat het Hongaarse maatschappelijk middenveld potentieel kan platleggen. Het zogenoemde Stop Soros-pakket – genoemd naar de Amerikaanse filantroop George Soros die bekendstaat om zijn steun aan ngo's en die voorstander is van hulp aan migranten – is officieel bedoeld om 'illegale migratie' tegen te gaan en 'de Hongaarse nationale veiligheid te beschermen'. Feitelijk bestraffen de wetten het legitieme werk van organisaties die mensenrechten beschermen en juridische en sociale hulp verlenen aan vluchtelingen. Het doel van de Hongaarse overheid is duidelijk: kritische organisaties de mond snoeren, ook Amnesty Hongarije.

In september stemde het Europees Parlement in om een zogeheten Artikel 7-procedure tegen Hongarije te starten, een strafprocedure die ertoe kan leiden dat Hongarije zijn stemrecht in de EU kwijtraakt. Het besluit kwam voort uit toenemende Europese zorgen over de manier waarop de Hongaarse regering fundamentele rechten en vrijheden uitholt.

In Polen is de regering via aanpassing van wetten bezig de rechtsstaat uit te hollen en bedreigt ze de naleving van mensenrechten. Grootste punt van zorg zijn nieuwe wetten die de rechterlijke macht van zijn onafhankelijkheid beroven. Daarnaast is het recht om te demonstreren aan banden gelegd en wordt de bewegingsruimte voor mensenrechtenverdedigers steeds kleiner. Op 1 maart 2018 stemde het Europees Parlement ook voor het starten van een Artikel 7-procedure tegen Polen.

In aanloop naar de stemming over het zogenoemde Stop Soros-pakket vroeg Amnesty Nederland op het Plein in Den Haag met een levensgroot dominospel aandacht voor het afbreken van de Hongaarse rechtsstaat. Specifieke aandacht ging uit naar het CDA, dat samen met de partij van de Hongaarse premier Orbán deel uitmaakt van de Europese Volkspartij (EVP) in het Europees Parlement.

© AI

WAT HEBBEN WE BEREIKT IN 2018?

Voor Hongarije spitsen we ons werk toe op ondersteuning bij campagnevoeren en mensenrechteneducatie, voor Polen eveneens op mensenrechteneducatie en daarnaast op het thema *accountability*. Daarmee proberen we enerzijds een mensenrechten-onderstroom in de maatschappij te creëren, en anderzijds leveren we in beide landen maatwerk op basis van actuele ontwikkelingen en de behoeftes van de betreffende lokale Amnesty-secties.

De samenwerking van Amnesty Nederland met Amnesty Hongarije, Amnesty Polen, Amnesty's European Institutions Office en het Internationaal Secretariaat is kortgeleden van start gegaan en verloopt goed. Er wordt actief samengewerkt en het werven van fondsen voor beide secties was succesvol. **Resultaat:** Er is 60 duizend euro opgehaald voor beide secties samen en ook nog eens 24 duizend voor Amnesty Hongarije met een crowdfundingactie.

Vanaf 3 september werd een Nederlandse medewerker Educatie gedetacheerd bij Amnesty Hongarije. Zij gaat een duurzame structuur voor mensenrechteneducatie opzetten, samen met de nieuw aangestelde activismecoördinator, die is gefinancierd door de crowdfundingactie.

Ook in ons land waren we actief om de onderdrukking van de mensenrechten in beide landen tegen te gaan. Om de druk op de Hongaarse en Poolse autoriteiten te vergroten, lobbyde Amnesty Nederland actief bij de Tweede Kamer, Buitenlandse Zaken en het Europees Parlement. Er waren regelmatig gesprekken met Tweede Kamerleden en met Buitenlandse Zaken. Voor de hoorzittingen over Polen in het licht van de Artikel 7-procedure is minister Blok gebriefd met onze informatie.

Ook probeerden we de aandacht van jongeren voor de ontwikkelingen in Polen en Hongarije te vergroten. **Resultaat:** Er waren succesvolle masterclasses – bijeenkomsten rond een thema voor studenten in het hbo en het wetenschappelijk onderwijs – met internationale gastsprekers, onder wie de directeur van Amnesty Hongarije. Zij was ook welkom bij de Commissie Europese Zaken van de Tweede Kamer; haar inbreng werd later gebruikt voor Kamervragen.

Om activisten in Hongarije een hart onder de riem te steken, werd tijdens het 50-jarig jubileum van Amnesty Nederland een foto gemaakt waarop de aanwezigen met lichtjes een hartje maakten. Het hart symboliseert de moed en de veerkracht van activisten en maatschappelijke organisaties in Hongarije.

© Jordi Huisman

REFLECTIE

Het opbouwen van een netwerk en van de samenwerking met Amnesty Hongarije en Polen en andere partners kost uiteraard tijd. Toch hebben we in 2018 belangrijke stappen gezet. Samenwerking is noodzakelijk om de toenemende druk op de Amnesty-secties en de collega's aldaar het hoofd te bieden; deze samenwerking wordt bijzonder gewaardeerd. Omdat ons actie- en lobbywerk zijn vruchten lijkt af te werpen – we zien regelmatig onze input terug in Kamervragen – blijven we hiermee doorgaan.

HOE GAAN WE VERDER IN 2019?

Mensenrechten worden in Europa steeds meer ter discussie gesteld. Polen en Hongarije zijn daarin exemplarisch, maar ook andere landen in Europa tornen aan de rechtsstaat. Daarom continueren we het programma zoals dat nu is opgezet en onderzoeken we de mogelijkheden tot uitbreiding. De vraag is of we andere landen in de Europese Unie, zoals Roemenië, Italië en Oostenrijk of kandidaat-lidstaten, zouden moeten toevoegen aan het programma om te kijken of we het belang van de rechtsstaat kunnen ondersteunen.

Een Russische politieagent voert een jongen weg tijdens een protest tegen verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd, in het Russische Sint-Petersburg. De politie trad in 2018 keihard op tegen vreedzame demonstranten die in tientallen steden de straat op gingen. Honderden mensen werden gearresteerd, onder wie tientallen kinderen.

© Olga Maltseva/AFP/Getty Images

RUSLAND

HET PROBLEEM

De ruimte in Rusland voor vrijheid van meningsuiting, vereniging en vergadering neemt al jarenlang af. De afgelopen jaren voerde Rusland veel repressieve wetten in die de bewegingsruimte van mensenrechtenverdedigers en ngo's steeds verder inperkt. In 2018 stonden meer dan zeventig ngo's onder verscherpt overheidstoezicht. Zij verkeren in een sociaal isolement omdat weinigen met hen willen samenwerken en tientallen organisaties moesten noodgedwongen sluiten of besloten zichzelf op te heffen. Daarnaast wordt met vaag geformuleerde anti-extremismewetten, smaadwetten en extreem hoge boetes onafhankelijke media, maatschappelijke organisaties en mensenrechtenverdedigers het zwijgen opgelegd. Er wordt ook steeds meer fysiek geweld gebruikt tegen activisten. Russische rechtbanken beschermen mensenrechtenverdedigers nauwelijks tegen lastercampagnes door regeringsgezinde media. Ook het recht op vrijheid van demonstratie staat nog steeds onder druk.

Ontwikkelingen in 2018

De onderdrukking van regeringscritici ging in 2018 onverminderd door. Enkele voorbeelden. In januari werd mensenrechtenverdediger Oyub Titiev gearresteerd omdat er drugs in zijn auto zouden zijn gevonden. Volgens Titiev heeft de politie de drugs zelf in zijn auto gelegd. Hij kan tot tien jaar gevangenisstraf veroordeeld worden. De toenemende intimidatie en bedreiging in Rusland trof ook advocaten. In juli moest advocate Irina Biryukova het land ontvluchten omdat ze werd bedreigd. In september werd advocaat Mikhail Benyash op gewelddadige wijze gearresteerd vanwege zijn werk voor een cliënt die had deelgenomen aan een vreedzame demonstratie. En Oleg Kozlovsky, een onderzoeker die namens Amnesty demonstraties observeerde in de Ingoesjetische hoofdstad Magas, werd in oktober korte tijd ontvoerd, mishandeld en onderworpen aan schijnexecuties door mannen die beweerden lid te zijn van veiligheidsdiensten.

Er waren kleine lichtpuntjes: in februari kwam de Oezbeekse journalist en activist Ali Feruz vrij. De autoriteiten dreigden hem naar Oezbekistan uit te zetten, waar het risico op marteling en detentie groot was. In februari kreeg Feruz asiel in Duitsland. Griffier Aleksandr Eivazo kwam in juli vrij, drie dagen nadat hij was veroordeeld tot bijna twee jaar strafkamp. De klokkenluider had misstanden binnen het rechtssysteem aangekaart en werd daarop beschuldigd van 'belemmering van de rechtsgang'.

Tijdens het WK Voetbal in juli vroegen we in ons land met de campagne 'Elke dag is wedstrijddag' aandacht voor de heikele positie van Russische mensenrechtenverdedigers. Resultaat: ruim 35.000 mensen zetten hun handtekening onder de internationale petitie voor Oyub Titiev (foto), Igor Nagavkin en Andrei Rudomakha, en leverden via een donatie een bijdrage aan het concreet verbeteren van de veiligheid van Russische mensenrechtenverdedigers.

© Oyub Titiev

WAT HEBBEN WE BEREIKT IN 2018?

Implementatie van de EU-richtsnoeren voor mensenrechtenverdedigers

We zien concrete resultaten van ons werk om de effectiviteit te vergroten van de implementatie van de EU-richtsnoeren voor mensenrechtenverdedigers. Deze richtsnoeren, waaraan alle EU-lidstaten zich hebben gecommitteerd, bevatten praktische handreikingen voor de manier waarop EU-landen mensenrechtenverdedigers kunnen beschermen en steunen. Met name op het gebied van proceswaarneming werden vorderingen gemaakt. **Resultaat:** Diplomaten van de EU-delegatie, Duitsland, Zweden, Polen, Frankrijk, Australië en Nederland woonden rechtszaken bij. Voor het eerst reisden EU-missies naar Tsjetsjenië om een proces waar te nemen, mede dankzij aanmoediging en samenwerking met Amnesty Nederland. Diplomaten uit verschillende EU-landen namen processen waar van onder anderen Oyub Titiev en Ali Feruz. De EU sprak zich bovendien uit over de bedreiging van mensenrechtenverdedigers en de verstikking van het Russische maatschappelijke middenveld.

Resultaat: De EU riep de Russische autoriteiten op Oleg Sentsov en Oyub Titiev vrij te laten, het werk van mensenrechtenverdedigers te erkennen en hen tegen aanvallen te beschermen. Ook de rechtszaken tegen activist Ali Feruz werden bijgewoond (zie hierboven).

Als hulpmiddel voor diplomaten ontwikkelden we het online *Handbook Trial Attendance*. Het handboek laat het belang van proceswaarneming zien en geeft praktische adviezen voor een effectieve waarneming van rechtszaken.

Versterking van Russische mensenrechtenverdedigers

We zetten onze eerdere samenwerking voort met partner International Youth Human Rights Movement (YHRM), een beweging die zich onder andere inzet voor mensenrechteneducatie in Rusland. De samenwerking resulteerde in nieuwe, gespecialiseerde trainingen met een focus op burgerdiplomatie, lobbywerk en strategische procesvoering. Alumni van deze programma's delen hun opgedane vaardigheden, kennis en de werkmethode – problemen oplossen via teamwork – binnen hun eigen organisaties. **Resultaat:** De opgedane vaardigheden werden meteen toegepast. Een van de deelnemers hielp met een Amnesty-rapport over schendingen rondom het WK Voetbal 2018, dat vervolgens werd gepresenteerd aan de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE). De trainingen werden verzorgd met geld dat Amnesty-groep Voorschoten/Wassenaar met een boekenmarkt had opgehaald.

Ali Feruz, journalist van de Russische krant *Novaya Gazeta*, werd op 15 februari 2018 vrijgelaten en kreeg daarna onderdak in Duitsland. Feruz werd in Rusland vastgehouden en dreigde te worden teruggestuurd naar Oezbekistan. Hij ontvluchtte dat land, nadat hij gearresteerd en gemarteld werd door veiligheidstroepen. Zo probeerden ze hem te dwingen als informant te gaan werken.

© Jordi Huisman

organisaties. Doel is de ngo's minder afhankelijk te maken van buitenlandse fondsen en hun een sterkere positie te geven binnen de Russische samenleving en zo minder kwetsbaar te maken voor de repressieve wetgeving. **Resultaat:** Dankzij de trainingen zijn de organisaties in staat fondsenwervende projecten op te zetten, potentiële donoren te benaderen en webpagina's voor crowdfunding te ontwikkelen.

Mensenrechteneducatie

In samenwerking met lokale partners gaven we een succesvolle workshop waarbij trainers getraind werden in het geven van mensenrechtenlessen. **Resultaat:** Er namen dertig docenten, activisten en vrijwilligers deel. In samenwerking met ons Internationaal Secretariaat, het Amnesty-kantoor in Moskou en verschillende Russische en Nederlandse partners zullen we naar aanleiding van de goede ervaringen met deze workshop een mensenrechteneducatieprogramma in Rusland opzetten. Russische leraren gaan daarbij aan de slag met door ons ontwikkeld lesmateriaal.

REFLECTIE

Het bleek ook in 2018 zeer lastig om aanpassing of afschaffing van onderdrukkende wetten in Rusland te realiseren. Hervormingen zullen zonder druk niet tot stand komen. Daarom blijven we lobbyen bij de EU en individuele lidstaten voor meer bescherming en steun aan mensenrechtenverdedigers. We zetten onze bezoeken voort aan de European External Action Service (EEAS) van de EU, de Europese Raad, het Europees Parlement en de EU-voorzitter, aangezien dit zorgt voor meer inzet bij EU-lidstaten en de 'gelijkgestemde' landen.

Nu verandering van repressieve wetten uiterst moeilijk haalbaar is, blijft steun aan mensenrechtenverdedigers en -organisaties in Rusland onontbeerlijk. Met trainingen en workshops rusten we hen beter uit zichzelf te verdedigen tegen lastercampagnes. Zo proberen we binnen Rusland gehoor en (morele) steun te krijgen om de onderdrukking van mensenrechten tegen te gaan.

HOE GAAN WE VERDER IN 2019?

In 2019 willen we onze projecten op het gebied van mensenrechteneducatie verder ontwikkelen. We blijven steun geven aan activisten en mensenrechtenorganisaties. Ook onze lobby bij de Nederlandse regering, de Europese Unie en EU-lidstaten zetten we onverminderd voort.

MENSENRECHTEN IN NEDERLAND

HET PROBLEEM

In Nederland zijn mensenrechten over het algemeen goed gewaarborgd. Maar ook hier zien we dat politici angstbeelden gebruiken om verdeeldheid in de samenleving te zaaien. Een scherp 'wij-zij'-denken tekent zich af. Het draagvlak voor de mensenrechten lijkt daarmee af te nemen. Maar het blijft niet bij gedachten. Maatregelen die worden genomen om 'onze' identiteit, normen en waarden te beschermen, zijn een bedreiging voor onze vrijheden. Amnesty signaleert in Nederland twee risicovolle, nauw verbonden trends: veiligheid wordt vaker vóór vrijheid gesteld, en van kwetsbare groepen mensen worden de rechten als eerste ingeperkt. Op die onderwerpen richten wij ons daarom in Nederland.

BEOOGDE VERANDERING

De Nederlandse autoriteiten waarborgen de naleving van de mensenrechten voor iedereen die zich in Nederland bevindt. Daarnaast is er draagvlak en publieke steun in Nederland voor mensenrechten.

Zie voor verdere toelichting op de strategie van Amnesty Nederland het hoofdstuk Strategie en Beleid (pagina 63).

WAT DOET AMNESTY NEDERLAND?

Binnen het thema *Veiligheid en mensenrechten* richten we ons vooral op de aanpak van terrorisme en gewelddadig extremisme, en op massasurveillance: het ongericht verzamelen van communicatie, en het bewaren, analyseren en delen ervan. We lobbyen en voeren actie voor betere waarborgen voor de mensenrechten en voor sterker, onafhankelijk toezicht in Nederland.

Wat betreft *Migranten, vluchtelingen en mensen zonder verblijfsrecht* onderzoeken we schendingen van mensenrechten tijdens het proces van gedwongen terugkeer en vertrek van uitgeprocedeerde asielzoekers en irreguliere migranten. Ook komen we in het geweer tegen uitzetting van migranten naar onveilige landen als Afghanistan. Daarnaast zetten we ons in voor betere wet- en regelgeving rond vreemdelingententatie en voor naleving van de economische, sociale en culturele rechten van irreguliere migranten.

Amnesty bracht in februari 2018 het rapport *Een mislukt experiment: De Taser-pilot van de Nederlandse politie* uit. Daaruit blijkt dat agenten het stroomstootwapen regelmatig gebruiken in situaties waarin geen sprake is van een bedreiging van het leven of risico op ernstig letsel. Zo zijn mensen getaserd die al waren geboeid, of in een politiecel of separatuerruimte van een GGZ-instelling verbleven. Sommigen kregen zelfs meerdere stroomstoten toegediend, wat grote gezondheidsrisico's met zich meebrengt.

VEILIGHEID EN MENSENRECHTEN

HET PROBLEEM

In naam van de veiligheid worden wereldwijd onder meer het recht op privacy, vrije meningsuiting en gelijke behandeling geschonden. Ook Nederlandse veiligheidsmaatregelen staan op gespannen voet met mensenrechten en de rechtsstaat. Cyberaanvallen en de dreiging van terrorisme dienen als rechtvaardiging van meer staatscontrole over onze activiteiten, zowel online als offline. Zorgelijk is bijvoorbeeld massasurveillance, waarbij zonder concrete dreiging de communicatie van grote groepen burgers kan worden onderschept en gedeeld met buitenlandse machthebbers. Ook voerde Nederland de afgelopen jaren wetten door waarmee mensen bestraft kunnen worden vanwege de veronderstelling dat ze in de toekomst een misdrijf gaan plegen, zonder dat ze ergens van verdacht of voor veroordeeld zijn. Hiervoor is vooraf geen toestemming van een rechter nodig. Daarnaast kunnen terrorismeverdachten gemakkelijker en langer worden vastgezet onder een zwaar gevangenisregime, zonder beoordeling of dit nodig en passend is. Met nieuwe wetsvoorstellen proberen sommige politici ook het verheerlijken van terrorisme strafbaar te stellen. Het gevaar bestaat dat de overheid doorschiet en mensen gaat vervolgen voor wat ze zeggen, zonder te weten of ze ooit van plan zijn die woorden in daden om te zetten.

Stroomstootwapens

Een aantal teams van de Nederlandse politie gebruikt het stroomstootwapen op proef. Voor tasers gelden strikte mensenrechteneisen, die helaas niet zijn geïmplementeerd in de pilot. Na verschillende ernstige incidenten bracht Amnesty in februari 2018 een rapport uit, waaruit bleek dat sprake is van excessief gebruik van met name de 'drive-stun'-modus, waarbij niet direct op het lichaam wordt getaserd. De taser wordt ook – meer dan incidenteel – ingezet tegen mensen die al in de cel zitten of geboeid zijn. Dit brengt ernstige gezondheidsrisico's met zich mee.

Demonstratierecht

Amnesty maakt zich hard voor betere waarborgen voor het recht om te demonstreren in Nederland. Demonstreren is een recht en geen gunst. Burgemeester en politie moeten alles in het werk stellen om een demonstratie zo goed mogelijk te laten verlopen. Helaas stuiten in Nederland burgers die vreedzaam (willen) demonstreren vaak op problemen. Amnesty heeft daar soms ook last van, bijvoorbeeld tijdens acties bij ambassades.

ONTWIKKELINGEN IN 2018

In mei trad de nieuwe Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (de zogenaamde Sleepwet) in werking. Deze wet geeft de Nederlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten onder andere de mogelijkheid om op grote schaal communicatiegegevens van iedereen te onderscheppen. Naar aanleiding van een referendum in maart – waarvoor Amnesty actief campagne voerde – waarbij de meerderheid tegen de wet stemde, werden er enkele veranderingen doorgevoerd. Onze grootste zorgen over het recht op privacy en andere mensenrechten staan echter nog overeind. Een coalitie van Nederlandse ngo's en bedrijven start een rechtszaak tegen de staat voor aanpassing van de wet.

In september was er een consultatie over het conceptvoorstel voor de Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden, voordat het naar de Tweede Kamer wordt gestuurd. Volgens dat voorstel mogen samenwerkingsverbanden onder bepaalde voorwaarden gezamenlijk gegevens verwerken. Daaraan kleven een aantal privacy-bezwaren, die Amnesty tijdens de consultatie deelde met de regering.

In februari kondigde de minister voor Rechtsbescherming, in reactie op het rapport van Amnesty en het Open Society Justice Initiative (OSJI) over mensenrechten in de Nederlandse terroristenafdelingen, hervormingen aan. Deze zijn deels ingevoerd. Het plaatsingsbeleid en regime voldoen echter nog altijd niet aan internationale mensenrechtenstandaarden. Ook dringen we aan op de verbetering van onafhankelijk, op mensenrechten gericht toezicht op detentie. We deelden onze zorgen met nationale en internationale toezichthouders.

Demonstratierecht

Geregeld vorderde de politie zonder duidelijke rechtvaardiging een legitimatiebewijs van vreedzame demonstranten, onder wie Amnesty-medewerkers. Dat gebeurde ook tijdens een China-protest in oktober. De politie beschermde de Amnesty-medewerker toen ook onvoldoende tegen belaging door omstanders. We dienden hierover een officiële klacht in. Aan demonstraties in Maastricht, mede door lokale Amnesty-groepen georganiseerd, zijn voorschriften opgelegd die in strijd zijn met het demonstratierecht. Een klacht daartegen werd slechts ten dele erkend. De zaak ligt nu bij de rechter. Het is de plicht van burgemeesters om vreedzame demonstraties, zoals tegen Zwarte Piet, te faciliteren, ook onder lastige omstandigheden. Helaas slaagden de autoriteiten in verschillende gemeenten er niet in om dit te realiseren.

Het recht op vreedzaam protest is vastgelegd in de Nederlandse grondwet en is uitgewerkt in de Wet openbare manifestaties. Demonstraties kunnen worden beperkt, bijvoorbeeld ter bescherming van de gezondheid of om wanordelikheden te voorkomen. Tijdens een demonstratie in Den Haag werd op legale wijze aandacht gevraagd voor mensen die in het Chinese Xinjiang in kampen worden vastgehouden. De Amnesty-demonstrant kreeg echter onvoldoende politiebescherming tegen belagers.

© Pierre Crom

WAT HEBBEN WE BEREIKT IN 2018?

In 2017 sloten we ons aan bij een campagne voor een referendum over de zogenaamde Sleepwet. In 2018 drongen we er via tv-reclames, flyers, posters en sociale media bij de Nederlandse bevolking op aan tegen de wet te stemmen. **Resultaat:** Op 21 maart won de nee-stem het referendum: 46,53 procent stemde voor en 49,44 procent tegen. De wet werd op enkele punten aangepast.

Samen met de OSJI brachten we in 2017 een kritisch rapport uit over de terroristenafdelingen van de gevangenis in Vught en De Schie. **Resultaat:** Naar aanleiding van dat rapport werd vaart gemaakt met een aantal beloofde hervormingen, wijzigde het visitatiebeleid en bezochten toezichthouders de gevangenis. In december publiceerde het VN-Comité tegen marteling kritische aanbevelingen aan Nederland, onder meer over de terroristenafdelingen, waarin al onze zorgen en aanbevelingen zijn overgenomen.

Stroomstootwapens

Via mediawerk en in contact met politici, (politie)ambtenaren en het VN-Comité tegen marteling vroegen we aandacht voor onze zorgen en aanbevelingen. **Resultaat:** Er was veel media-aandacht voor onze zorgen over de taser. In december uitte het VN-Comité tegen marteling scherpe kritiek en herinnerde de regering aan de mensenrechtelijke eis dat de taser alleen mag worden ingezet in een direct levensbedreigende situatie of bij risico op ernstig letsel. Verder stelt het comité dat de taser niet moet worden geïntroduceerd in het alledaagse politiewerk. Politie en minister gaven, mede naar aanleiding van de maatschappelijke kritiek, aan de regels voor de taser te gaan aanscherpen. **Resultaat:** In januari 2019 uitte een meerderheid in de Rotterdamse gemeenteraad, onder uitvoerige verwijzing naar het Amnesty-rapport, grote zorg over de plannen om Rotterdamse politieagenten op straat uit te rusten met een taser.

Demonstratierecht

Amnesty vroeg bij Kamerleden en ambtenaren aandacht voor het belang van meer kennis over demonstratierecht bij gemeenten en politie, bijvoorbeeld via een handboek.

Resultaat: De minister van Binnenlandse Zaken introduceerde een landelijk handboek. Daarnaast leverde Amnesty een bijdrage aan het jaarlijkse burgemeesterscongres, waar demonstratierecht een van de hoofdthema's was.

Amnesty bekritiseerde het uitblijven van een ondubbelzinnige verdediging van het demonstratierecht rondom Zwarte Piet door premier Rutte. **Resultaat:** Onze positie heeft het verloop van de politieke discussie over de obstructie van vreedzame protesten tegen Zwarte Piet positief beïnvloed.

Anti-Pietendemonstratie van Jerry Afriyie tijdens de intocht van Sinterklaas in Eindhoven. Het recht om te demonstreren is een fundamenteel mensenrecht dat nauw samenhangt met bijvoorbeeld de vrijheid van meningsuiting. Demonstraties zijn belangrijk voor een gezonde democratische, economische en sociaal-maatschappelijke ontwikkeling.

© Rob Engelaar

REFLECTIE

Het is moeilijk om bij politiek en publiek aandacht te krijgen voor de gevaren voor de mensenrechten van sommige veiligheidsmaatregelen. Ondanks onze lobby wordt wetgeving die de mensenrechten bedreigt en de rechtsstaat ondermijnt (zoals de zogenaamde Sleepwet of contraterrorismewetgeving), aangenomen of slechts op kleine punten gewijzigd.

Onafhankelijk en effectief op mensenrechten gebaseerd toezicht achteraf – zowel door de rechter als door toezichthouders – is daarom steeds belangrijker. Hierop blijven we inzetten. Amnesty's onderzoek, lobby en mediabereik droegen er namelijk wel toe bij dat regelgeving werd aangepast; ook leidden ze tot actie bij toezichthouders en adviesorganen.

We leerden dat onvoorziene ontwikkelingen, zoals het studenteninitiatief tot een referendum over de zogenaamde Sleepwet in 2017, onderwerpen waarop Amnesty al langer lobbyt, vleugels kunnen geven. Dit geldt zeker wanneer de rechten van grotere groepen burgers geraakt worden, zoals bij ongerichte surveillance. We blijven in 2019 dan ook inspelen op de actualiteit, en initiatieven van andere organisaties of groepen ondersteunen.

Stroomstootwapens

Amnesty heeft vastgesteld dat de wijze waarop de politie de taser gebruikt in strijd is met artikel 3 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Bovendien stelt het VN-Comité tegen marteling dat de regels voor het tasergebruik in Nederland niet conform de mensenrechten zijn. Amnesty kreeg haar zorgen goed over het voetlicht, maar desondanks is de toegezegde aanscherping van de regels niet geformaliseerd. Ook blijkt dat de politie nog steeds onvoldoende doordrongen is van de risico's van de taser. Het stroomstootwapen werd bijvoorbeeld gebruikt in een situatie waarin geen sprake was van een levensbedreigende situatie of waarbij het risico bestond op ernstig letsel. Om die reden vraagt Amnesty om agenten die belast zijn met het alledaagse politiewerk geen stroomstootwapen te geven.

Demonstratierecht

Het draagvlak voor bescherming van het demonstratierecht staat onder druk, mede door de halfhartige stellingname van sommige politici. Ook blijkt de kennis over demonstratierecht bij politie en gemeenten onvoldoende. Mede als gevolg van de toegenomen polarisatie en (ervaren) groeiende ongelijkheid in de samenleving,

nemen protesten en spanningen rondom demonstraties toe. Juist daarom moeten de waarborgen voor vreedzaam protest goed worden verankerd. Amnesty voerde de afgelopen jaren een aantal juridische procedures hierover. Dat is een kwestie van lange adem, maar procederen is wel een geschikt middel gebleken om de nationale praktijk in lijn te brengen met de mensenrechtenverdragen.

HOE GAAN WE VERDER IN 2019?

Wij blijven aandacht vragen voor het belang van mensenrechten én veiligheid in dossiers als contraterrorisme en overheidssurveillance. Daarnaast zullen we onze kennis vergroten over technologische ontwikkelingen die aan de mensenrechten raken, zoals het gebruik van *big data* en voorspellende analyses bij de veiligheidshandhaving. Daarbij kan namelijk sprake zijn van discriminatie en onnodige privacyschendingen. Ook willen we de bewustwording van onze achterban over deze thema's vergroten. Ten slotte zetten we in op een meer proactieve rol voor toezichthouders, zoals de Rijksinspectie voor Justitie en Veiligheid. Onze inzet is gericht op het versterken en onafhankelijk maken van het toezicht, met een expliciete toets aan mensenrechtenstandaarden.

Stroomstootwapens

Amnesty blijft zich inzetten voor regels en instructies voor tasergebruik die in lijn zijn met mensenrechtenverdragen en -standaarden. Amnesty volgt nauwlettend de integrale herziening van de geweldsinstructie voor de politie en zal, hoofdzakelijk via politieke lobby, proberen haar mensenrechtenproof te maken.

Demonstratierecht

Amnesty wacht het verloop af van de (semi-)juridische procedures die wij en andere actiegroepen hebben aangespannen. Zo nodig werken we mee aan beroepsprocedures. Overheidsinstellingen moeten zelf zorgen voor voldoende expertise over demonstratierecht; uiteraard draagt Amnesty graag weer bij aan kennissessies. In het voorjaar verkennen we in hoeverre Amnesty-vrijwilligers in een aantal grote gemeenten actief kunnen bijdragen aan het verdedigen van het demonstratierecht, bijvoorbeeld tijdens protesten tegen uitzettingen van vluchtelingen of over Zwarte Piet.

Op 30 mei demonstreerde een coalitie van twaalf mensen- en kinderrechtenorganisaties bij de Tweede Kamer tegen het terugsturen van mensen naar Afghanistan. Dat deden ze samen met bezorgde burgers en Afghanen die dreigen te worden uitgezet. Tweede Kamerleden kregen een petitie met 68.155 handtekeningen aangeboden.

© Pierre Grom

MIGRANTEN ZONDER VERBLIJFSRECHT

HET PROBLEEM

Gedwongen terugkeer en vertrek

Bij het uitzetten van vreemdelingen worden in Nederland soms de mensenrechten geschonden. Soms vindt er disproportioneel geweld plaats, de ontvangst in het land van aankomst is vaak niet goed en Nederland zet ook mensen uit naar onveilige landen als Afghanistan, Sudan, Bahrein en Venezuela.

Vreemdelingendetentie

Nederland zet ieder jaar duizenden onschuldige vreemdelingen in de gevangenis omdat ze wachten op behandeling van hun asielverzoek of op uitzetting. Volgens internationaal recht mag detentie van vreemdelingen alleen als uiterst middel: als het niet anders kan en alle minder ingrijpende middelen zijn uitgeput. En altijd zo kort mogelijk. In Nederland is het nog lang geen uiterst middel. Bovendien worden de vreemdelingen twaalf tot zestien uur per dag in hun cel opgesloten, hebben ze geen recht op arbeid of onderwijs en kunnen ze worden onderworpen aan straf- en ordemaatregelen, zoals plaatsing in een isoleercel. Ook uiterst kwetsbare vreemdelingen worden gedetineerd, wat leidt tot extra gezondheidsrisico's.

ONTWIKKELINGEN IN 2018

Gedwongen terugkeer en vertrek

De Raad van State oordeelde in maart dat, hoewel de veiligheidssituatie in Afghanistan als geheel 'zorgelijk' is, Afghaanse asielzoekers geen recht hebben op asiel enkel omdat zij uit dit land komen. In juni beschreef het ministerie van Buitenlandse Zaken in een ambtsbericht de veiligheidssituatie in Afghanistan, en een maand later liet staatssecretaris Harbers van Justitie en Veiligheid weten het, volgens Amnesty hardvochtige, asielbeleid voor Afghaanse vluchtelingen voort te zetten.

Steeds meer Venezolanen ontvluchtten de heftiger wordende crisis in hun land. Velen van hen zoeken, veelal vergeefs, hun toevlucht tot het nabijgelegen Curaçao, deel van het Koninkrijk der Nederlanden. Wij deden onderzoek naar de omgang met deze asielzoekers (zie Amnesty onderzoekt, pagina 40).

Een tweepersoons cel in het vreemdelingendetentiecentrum in Rotterdam. Nederland zet ieder jaar duizenden onschuldige vreemdelingen in de gevangenis, omdat ze wachten op behandeling van hun asielverzoek of op uitzetting. Volgens internationaal recht mag dit alleen als uiterst middel, maar dat is in Nederland geenszins het geval.

© Robert Glas

Vreemdelingendetentie

In juni boog de Tweede Kamer zich over de Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring. De Kamer nam de wet aan. De wet ligt nu bij de Eerste Kamer.

WAT HEBBEN WE BEREIKT IN 2018?

Gedwongen terugkeer en vertrek

In 2018 onderzocht Amnesty in individuele zaken mensenrechtenschendingen na uitzetting naar Sudan en Bahrein, en bracht naar aanleiding daarvan rapportages en acties uit. De meeste aandacht ging uit naar uitzettingen naar Afghanistan. In oktober 2018 bleek uit het Amnesty-rapport *Forced Back to Danger: Asylum-Seekers Returned from Europe to Afghanistan* dat Europese landen steeds meer asielzoekers dwongen terug te keren naar Afghanistan, terwijl de situatie daar juist steeds onveiliger werd.

Resultaat: Er kwam veel media-aandacht voor ons rapport, we smeedden een coalitie met andere organisaties om in actie te komen tegen de uitzettingen en er werden aan het begin van het jaar – in afwachting van een ambtsbericht van het ministerie van Buitenlandse Zaken – minder mensen uitgezet naar Afghanistan dan voorheen. Advocaten en andere organisaties gebruikten met succes informatie uit ons rapport om te voorkomen dat mensen werden uitgezet naar Afghanistan. Enkele Afghanen kregen daardoor een verblijfsvergunning.

In samenwerking met verschillende andere mensen- en kinderrechtenorganisaties voerden we het hele jaar door actie om uitzetting naar Afghanistan tegen te gaan. In [een gezamenlijke brandbrief](#) riepen we in maart gemeenteraden en colleges op zich uit te spreken tegen de uitzettingen. **Resultaat:** De gemeenten Rotterdam, Maastricht, Coevorden, Leeuwarden, Tytsjerksteradiel, Zeist en Wageningen spraken zich uit tegen uitzettingen naar Afghanistan.

Op 30 april organiseerden we met tien organisaties, met de lancering van een campagnevideo, achttien acties door het gehele land en een petitie die we breed onder de aandacht brachten.

Op 30 mei boden we tijdens een demonstratie van een coalitie van twaalf organisaties, bezorgde burgers en Afghanen die dreigen te worden uitgezet, [68.155 handtekeningen aan bij de Tweede Kamer](#). **Resultaat** blijft uit: Er worden nog steeds mensen (ook kwetsbare) uitgezet naar Afghanistan.

In september werd het rapport *Opgesloten en uitgezet* uitgebracht. Amnesty concludeert daarin dat de regering van Curaçao gevluchte Venezolanen het recht op bescherming onttrekt. In de praktijk blijkt het onmogelijk om asiel aan te vragen. Venezolanen die zonder verblijfsstatus op het eiland leven, worden bovendien standaard opgesloten in detentiecentra en politiecellen voordat zij worden uitgezet.

Curaçao

In september 2018 brachten we het rapport *Opgesloten en uitgezet. Venezolanen krijgen geen bescherming in Curaçao* uit. Daaruit blijkt dat een asielprocedure in Curaçao ontbreekt, vreemdelingen er onder zeer slechte omstandigheden worden opgesloten en asielzoekers massaal worden teruggestuurd naar Venezuela.

Resultaat: Het rapport kreeg ruime media-aandacht in Curaçao en Nederland en er werden *Kamervragen* gesteld. We voerden verschillende gesprekken op ambtelijk niveau en een aantal maatschappelijke organisaties sloot zich bij Amnesty aan om aandacht voor de problemen te vragen en hulp te bieden. Op 11 december organiseerde de Eerste Kamer een deskundigenbijeenkomst over het thema. De Nederlandse overheid beschouwt het asielbeleid in Curaçao als een verantwoordelijkheid van Curaçao zelf. Toch nam zij sinds het rapport meer initiatieven tot ondersteuning van het asielbeleid op het eiland en zegde financiële hulp toe voor de bouw van een nieuw detentiecentrum.

Vreemdelingendetentie

Eind februari brachten we twee rapporten uit over vreemdelingendetentie: *Het recht op vrijheid* (over het ultimum-remediumprincipe van vreemdelingendetentie) en *Geen cellen en handboeien!* (over de omstandigheden in vreemdelingendetentie).

In samenwerking met de Universiteit Nijmegen organiseerden we een goed bezocht symposium. Het beeld dat opstijgt uit de rapporten en dat symposium is somber: detentie is vaak onnodig, duurt meestal veel te lang en de detentieomstandigheden hebben soms een strafrechtelijk karakter. Het opsluiten van vreemdelingen staat daardoor op gespannen voet met de mensenrechten. **Resultaat:** De rapporten leidden slechts tot kleine aanpassingen in de Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring. De wet is aangenomen door de Tweede Kamer en in afwachting van behandeling door de Eerste Kamer.

In december brachten we samen met Dokters van de Wereld en Stichting Los het rapport *Een ongezonde wet. Gezondheidszorg & Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring* uit. Het rapport gaat over de gezondheidsschade door vreemdelingendetentie en het strenge regime, en is gericht aan de Eerste Kamer, die in 2019 beslist over de Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring.

In februari 2018 publiceerde Amnesty twee onderzoeksrapporten waaruit blijkt dat het opsluiten van vreemdelingen vaak op gespannen voet staat met mensenrechten. Detentie is meestal onnodig, duurt vaak veel te lang en de detentieomstandigheden hebben een strafrechtelijk karakter.

REFLECTIE

Migratie is politiek en maatschappelijk een gevoelig thema. De druk op terugkeer is enorm. Het bewaken van mensenrechten van juist deze – in veel opzichten – kwetsbare categorie mensen blijft dringend nodig, maar gezien de huidige politieke context is resultaat niet vanzelfsprekend. Zo is er in de tien jaar sinds ons eerste rapport over vreemdelingendetentie weinig vooruitgang geboekt op dit gebied. Desalniettemin zijn er politici die hun nek willen uitsteken om voor deze categorie op te komen en lukt het af en toe om negatieve ontwikkelingen tegen te houden of zelfs om (kleine) positieve resultaten te bereiken.

HOE GAAN WE VERDER IN 2019?

In 2019 zullen we – met dank aan de financiële ondersteuning van Adessium – ons werk op gedwongen terugkeer voortzetten. Het werk zal bestaan uit (vervolg)onderzoek naar het proces van uitzetting, het volgen van mensen die worden uitgezet naar risicoland, en het monitoren van de ontwikkelingen op het gebied van vreemdelingendetentie en opvang voor mensen zonder verblijfsrecht.

50 jaar Amnesty Nederland

Voor de vijftigste verjaardag van Amnesty Nederland nodigden we in april onze leden uit voor een bijzonder programma in Theater Amsterdam. De bezoekers lieten zich een dag lang inspireren tijdens een programma met onder meer talkshows, workshops, muziek en ontmoetingen met mensenrechtenverdedigers.

Een van de speciale gasten was de Amerikaanse football-speler Colin Kaepernick. Hij kreeg de Ambassador of Conscience Award, Amnesty's jaarlijkse prijs voor mensen of organisaties die zich hebben ingezet voor de mensenrechten. Kaepernick had in 2016 voorafgaand aan een wedstrijd geweigerd te staan voor het Amerikaanse volkslied; door te knielen protesteerde hij tegen politiegeweld tegen zwarte Amerikanen. Dit 'take a knee'-gebaar gaf de aanzet tot een invloedrijke en vreedzame beweging tegen politiegeweld en discriminatie in de VS.

'DOOR WEER EN WIND'

De dag was begonnen met de vertoning van een indrukwekkende film over de geschiedenis van Amnesty Nederland. De film liet zien hoe onze afdeling sinds de oprichting in 1968 uitgroeide tot een van de grootste nationale Amnesty-afdelingen ter wereld. Amnesty-directeur Eduard Nazarski bedankte speciaal de vele vrijwilligers die zich voor de mensenrechten inzetten: 'Door weer en wind, in jullie spaarzame uurtjes, zelfs tijdens jullie vakanties bemanden jullie informatiestands van Zeeuws-Vlaanderen tot Zuidhorn, organiseerden jullie schrijfacties, gaven gastlessen op scholen. Dankzij jullie allemaal houden we hier in Nederland de vlam van de mensenrechten brandend.'

Na dit plenaire deel, met verder onder anderen de Egyptische satiricus Bassem Youssef en zanger Nielson, werd in aanwezigheid van koning Willem-Alexander een expositie geopend waarin studenten van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten hun kijk gaven op mensenrechten en het werk van Amnesty.

VERDIEPING

De rest van de dag konden bezoekers zich in workshops, talkshows en presentaties verdiepen in de meest uiteenlopende onderwerpen. Zoals: waarom is politieke satire belangrijk? Hoe onderzoek je mensenrechtenschendingen tijdens oorlogen? Wat kun je doen wanneer bedrijven de mensenrechten schenden en hoe ernstig is etnisch profileren door de politie in Nederland? Mensen konden in gesprek gaan met belangrijke mensenrechtenverdedigers uit de hele wereld. Zoals Maryam al-Khawaja uit Bahrein, Jenni Williams, een van de oprichters van Women of Zimbabwe Arise, en de Ethiopische journalist Eskinder Nega, voor wie velen van de aanwezigen nog actie hadden gevoerd.

De dag werd afgesloten met optredens van de zangeressen Shary-An en Sabrina Starke, en het Blendit Choir van Jordan Roy. De prachtige muziek onderstreepte nog eens de woorden van Colin Kaepernick eerder die dag: 'Vergeet niet: aan de wortel van ons verzet, ligt liefde.'

AMNESTY
INTERNATIONAL

50 JAAR
NL

VOORUITBLIK OP 2019

Amnesty International heeft in de bijna zestig jaar van haar bestaan een sterke beweging opgebouwd die veel heeft bereikt. Vandaag de dag staat echter de wereldwijde mensenrechtenbeweging, en dus ook Amnesty International, voor nieuwe, grote opgaven. Enkele daarvan gaan wij in 2019 aan. Daarmee maken wij onze beweging nog relevanter, daadkrachtiger en toekomstbestendiger.

In 2019 willen wij onze achterban verder laten groeien, zowel in omvang als diversiteit, en effectiever betrekken bij het werk voor de mensenrechten. We zullen ons verdiepen in onderwerpen die de toekomst van de mensenrechten sterk zullen bepalen, zoals (digitale) technologieën en het klimaat. En uiteraard blijven we in actie komen tegen de manieren waarop autoritaire regeringen over de hele wereld – en zeker ook binnen Europa – de mensenrechten verder uithollen.

GROEIENDE TEGENKRACHTEN VOOR DE MENSENRECHTEN

De tegenkrachten waarmee de internationale mensenrechtenbeweging te maken krijgt, zijn sterker dan ze in lange tijd zijn geweest. Autoritaire regimes streven er openlijk naar hun macht te verstevigen en de rechtsstaat in te perken. De krachten die in democratische samenlevingen zijn ingebouwd om dit soort machthebbers te controleren en af te remmen – zoals een onafhankelijke rechtspraak, een sterk maatschappelijk middenveld en een vrije pers – worden effectief ingeperkt.

In 2019 zullen we ons blijven richten op vier landen met een zeer zorgwekkende mensenrechtensituatie en tegelijk een sterke regionale en mondiale invloed: China, Rusland, Indonesië en Saudi-Arabië. Dichter bij huis voeren we rondom de verkiezingen voor het Europees Parlement, op 23 mei, een korte campagne voor de rechtsstaat in Europa. Binnen de Europese Unie werken we aan versterking van de positie van mensenrechtenverdedigers in Polen en Hongarije, twee landen waar met onderdrukkende wetten de vrijheid van meningsuiting, de vrijheid van vereniging en de rechterlijke macht aan banden worden gelegd. Wat Nederland betreft gaat onze aandacht uit naar onderwerpen waarover we veel expertise hebben opgebouwd en als belangrijke autoriteit worden gezien door politiek, pers en maatschappij. Hieronder zijn etnisch profileren, het demonstratierecht, antiterrorismemaatregelen en de rechten van vluchtelingen en mensen zonder verblijfsrecht.

Het aantal leerlingen dat een (gast)les over mensenrechten krijgt, groeit ieder jaar.

© AI

GROEI EN VERSTERKING VAN DE AMNESTY-BEWEGING

Met de tegenwind die de mensenrechten wereldwijd ondervinden, groeit gelukkig ook de motivatie van veel mensen om er juist voor op te komen. We merken dat er een grote behoefte is om bij te dragen aan ons werk. Op verschillende manieren willen we in 2019 dat potentieel nog beter benutten.

Door andere manieren te vinden waarop mensen actief kunnen zijn voor Amnesty, en door op originele manieren te communiceren over de mensenrechten en de manieren waarop ze worden geschonden, vergroten we onze vaste groep trouwe aanhangers. Zo organiseren we zes Meet-Ups over mensenrechten, verdeeld over het land, voor zo'n vijf- à zeshonderd bezoekers. Daarmee willen we een breder en jonger publiek bereiken, en onze beweging vooral op lokaal niveau versterken. We gaan door met onze Mensenrechtendialoog, waarbij we met mensen in gesprek gaan over thema's zoals privacy, discriminatie en vluchtelingen. En we presenteren Amnesty als een energieke, optimistische en diverse beweging op verschillende festivals, met de Amnesty-boot tijdens de Canal Parade, en met nieuwe evenementen zoals de Wiki-a-thon, waarbij deelnemers mensenrechtenverdedigers hun verdiende plek geven op Wikipedia. Het 'traditionele' – en zeer effectieve – Amnesty-werk krijgt ook in 2019 een groot podium tijdens de jaarlijkse Write for Rights-actie, waarbij door het hele land brieven worden geschreven voor mensen van wie de mensenrechten worden geschonden.

NIEUWE ONDERWERPEN

In 2019 zullen we onze kennis verder vergroten over onderwerpen die de komende jaren steeds meer impact zullen hebben op mensenrechtengebied. Bijvoorbeeld de manieren waarop technologische ontwikkelingen het recht op privacy kunnen schenden. Hoe gaan overheden om met deze technologieën, en welke verantwoordelijkheid hebben de techbedrijven als het gaat om naleving van de mensenrechten? Een ander onderwerp dat steeds sterkere raakvlakken krijgt met de mensenrechten, is klimaatverandering. Welke invloed op de mensenrechten kunnen we daarvan verwachten? En hoe kan Amnesty de meeste toegevoegde waarde hebben? Door ons strategisch voor te bereiden op deze zaken, zorgen we ervoor dat we een centrale rol kunnen blijven spelen in ontwikkelingen die de toekomst van de wereld zullen bepalen.

Amnesty International streeft naar een rechtvaardige wereld waarin iedereen vrij is en gelijk wordt behandeld. Daar zetten we verschillende middelen voor in.

Amnesty's werkwijze in een notendop: als we ergens op de wereld een schending van mensenrechten signaleren of vermoeden, of er een melding van ontvangen, wordt dit door onze onderzoekers direct onderzocht. Staat het onrecht onomstotelijk vast, dan wordt het openbaar gemaakt via rapporten, persberichten en onze (sociale) media.

Tegelijkertijd worden wereldwijd honderdduizenden mensen gemobiliseerd om in actie te komen. Daarnaast lobbyen onze medewerkers bij regeringen en internationale organisaties om in te grijpen. Zo weten de autoriteiten die de mensenrechten schenden dat de wereld over hun schouder meekijkt, en oefenen we druk uit om de schending te stoppen. Daarnaast werkt Amnesty Nederland aan het creëren van kennis over mensenrechten in de Nederlandse samenleving, onder andere door het geven van gastlessen op scholen.

Geen van deze activiteiten staat op zichzelf. Om resultaten te boeken zetten we een mix van activiteiten in. Deze versterken elkaar en kunnen gezamenlijk een beslissende invloed hebben. Zo weten we dat machthebbers niet alleen gevoelig zijn voor inhoudelijke argumenten, maar vaak ook – of juist – voor berichtgeving en discussies in de (sociale) media. Daarom zoeken we voor onze standpunten media-aandacht en verspreiden we ze actief via sociale media.

Satellietbeelden uit december 2016 en februari 2018 van het dorp Inn Din in Myanmar. Amnesty onderzocht daar, en elders in de provincie Rakhine, de grootschalige aanvallen op Rohingya die hier woonden. Duidelijk is te zien dat het zuidelijk deel van de stad in 2018 is verdwenen.

© 2018 Digital Globe, Inc.
Source: USG, NextView License

AMNESTY ONDERZOEKT

Goede en betrouwbare informatie is de kurk waarop Amnesty drijft. Onze onderzoekers verzamelen informatie over schendingen van mensenrechten aan de hand van zo veel mogelijk bronnen. Ze interviewen onder meer slachtoffers, getuigen, advocaten, artsen en vertegenwoordigers van vakbonden en andere organisaties. Ze onderzoeken gevangenisomstandigheden, wonen rechtszaken bij en doen veldonderzoek. Ze analyseren digitale informatie, zoals satellietbeelden, en doen forensisch onderzoek. De onderzoeksgegevens worden openbaar gemaakt in onze rapporten en vormen de basis voor al onze activiteiten. De rapporten worden geschreven door Amnesty's Internationaal Secretariaat in Londen en de regionale kantoren die onder verantwoordelijkheid van het Secretariaat vallen. In 2018 brachten we internationaal 136 rapporten uit.

Amnesty Nederland zelf publiceerde in 2018 ook rapporten. Zo brachten we in juli *Police and Human Rights Defenders* uit, de vierde publicatie in de short paper-serie van het Police and Human Rights Programme. De paper bevat inzichten voor mensenrechtenverdedigers over hoe zij het beste kunnen omgaan met de politie.

In september publiceerden we het internationale rapport *Opgesloten en uitgezet*. Venezolanen krijgen geen bescherming in Curaçao. In het rapport concludeerden wij dat Curaçao aan gevluchte Venezolanen geen bescherming biedt; hun mensenrechten worden juist extra geschonden. Sinds de publicatie denken de Curaçaose en de Nederlandse overheid na over oplossingen. Er zijn eerste stappen gezet voor de inrichting van een beschermingsprocedure en de Nederlandse overheid heeft geld beschikbaar gesteld voor een nieuw detentiecentrum.

Op de nationale feestdag van de Verenigde Arabische Emiraten demonstreerde Amnesty bij een receptie van de ambassade tegen de rol van de VAE in de oorlog in Jemen, waar zich een humanitaire ramp afspeelt. De VAE ontvangen voor miljarden aan wapens uit onder meer westerse landen, en sluizen die door naar milities in Jemen.

© Pierre Crom

AMNESTY VOERT ACTIE

Amnesty voert actie om schendingen van mensenrechten te stoppen en te voorkomen. Wereldwijd mobiliseren we hiervoor zo veel mogelijk mensen met handtekeningen-acties en publieksacties. In Nederland doen we dit zowel landelijk als regionaal en lokaal via de Amnesty-groepen. Verkeert iemand in acuut gevaar, dan sturen we binnen 48 uur over de hele wereld een spoedactie uit. Daarmee dringen we bij overheden aan op vrijlating van mensen die onterecht gevangenzitten, op intrekking of omzetting van doodvonnissen, op eerlijke processen, op het voorkomen van marteling of op aanpassing van discriminerende wetten.

Amnesty richt zich ook op bedrijven die bijdragen aan mensenrechtenschendingen. We voeren daarnaast actie voor berechting van daders. En met onze gewaardeerde groetenacties tonen we solidariteit met gewetensgevangenen en mensenrechtenverdedigers. Als ze weten dat er over de hele wereld mensen met ze meeleven en voor ze opkomen, geeft dat ze de kracht om vol te houden.

In 2018 ronden we vijftig spoedacties af met een positief resultaat. Onterecht gevangenen kwamen vrij, uitzettingen naar onveilige landen werden afgeblazen, doodstraffen werden omgezet in celstraffen.

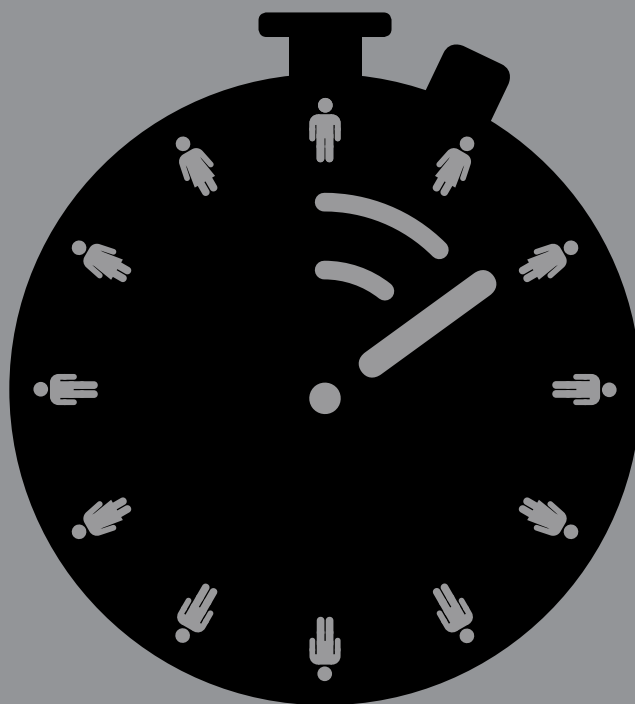
Acties

In 2018 voerden we onder meer actie voor mensenrechten in Saudi-Arabië. Met grote voedselpakketten vroegen we bij de Saudische ambassade aandacht voor de humanitaire crisis in Jemen, waar een coalitie onder leiding van Saudi-Arabië oorlog voert tegen sjiiitische Houthis-rebellen. We reden met auto's toeterend rondjes bij de ambassade voor de activisten die waren opgepakt nadat het rijverbod voor vrouwen was opgeschort. Tijdens de receptie ter gelegenheid van de Saudische nationale feestdag in het Kurhaus in Den Haag ontvingen we voor de ingang gasten met een interactief bord met een bonte verzameling toeters, om luidruchtig te vragen om de vrijlating van deze activisten. Mensen konden via Facebook live meekijken én een toeterverzoek indienen, dat ter plekke werd uitgevoerd.

We moesten in 2018 helaas ook nog steeds in actie komen voor onze collega's in Turkije. We vroegen in februari met graffiti op straat om de vrijlating van Taner Kılıç, oud-voorzitter van Amnesty Turkije. Hij kwam later dat jaar vrij. Verder voerden we onder meer actie voor Hongarije, waar de rechtsstaat te lijden heeft onder het autoritaire leiderschap van Orbán. Met honderden vliegers vroegen we aandacht voor de

SPOEDACTIES

432
spoedacties

206 nieuwe acties, **226** vervolgacties.

66 acties werden afgerond,

50 keer met een positief resultaat.

Amnesty Nederland zette 204 spoedacties uit.

DE VIJF BELANGRIJKSTE REDENEN VOOR EEN SPOEDACTIE

(waarbij voor een deel van de zaken meerdere redenen waren om met spoed in actie te komen)

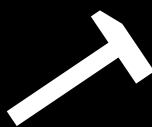
Gevangenschap

147 acties

Zaken over
vrije meningsuiting

114 acties

Marteling
en mishandeling

75 acties

Doodstraf

70 acties

Geweld
tegen vrouwen

59 acties

Na 5 jaar voer Amnesty weer met een eigen boot mee in de jaarlijkse Canal Parade in Amsterdam. We vroegen aandacht voor LHBTI-activisten wereldwijd. Dat dat nog steeds nodig is, blijkt uit de kille cijfers. Zo is het in 72 landen een misdrijf om een relatie te hebben met iemand van hetzelfde geslacht. En in ten minste acht landen kun je de doodstraf krijgen voor homoseksualiteit.

© N

uitzetting van mensen naar Afghanistan, en Google kreeg bezoek van ons in verband met hun plannen voor een zoekmachine in China, die zoektermen als 'mensenrechten' blokkeert.

Op 4 augustus voer Amnesty mee in de Canal Parade, onderdeel van Amsterdam Pride. Op onze boot beeldden we de almaar krimpende ruimte uit die LHBTI-activisten wereldwijd hebben om hun werk te doen. De Amnesty-boot won de prijs voor beste vormgeving en vaart in 2019 weer mee.

Festivals

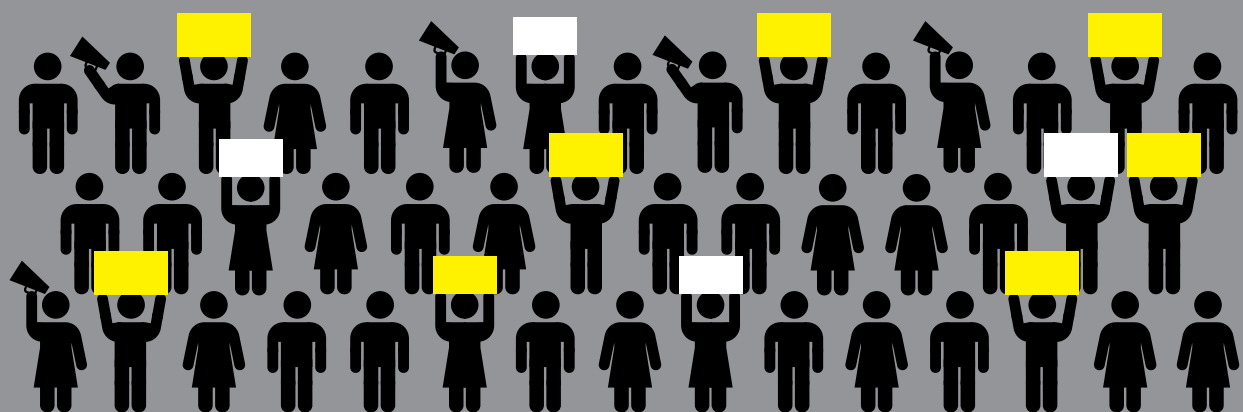
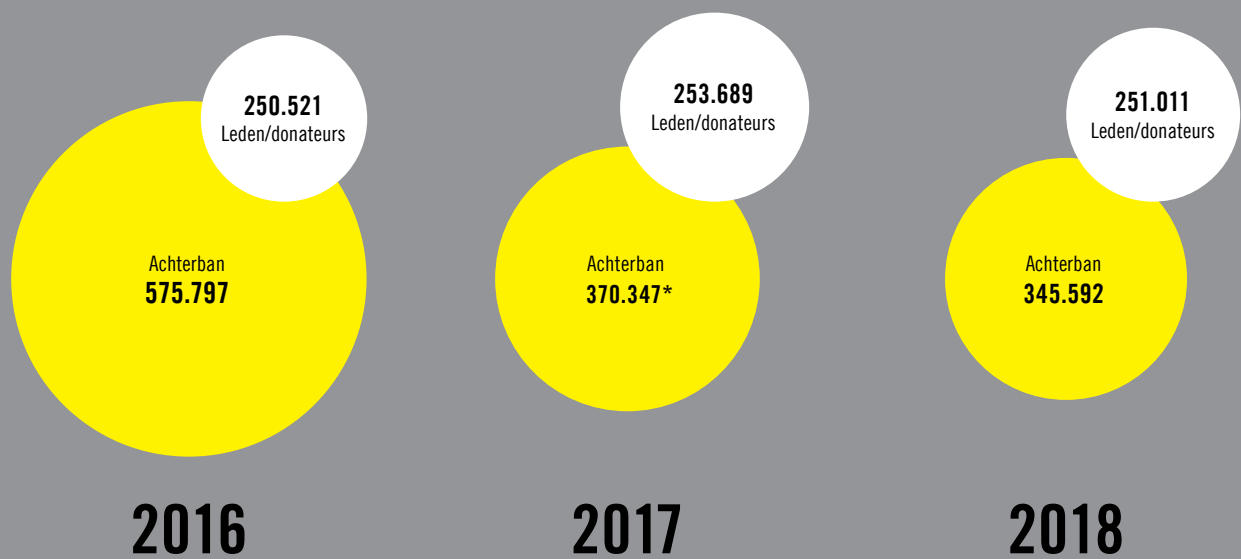
Amnesty was in 2018 weer te vinden op tal van festivals, waaronder Pinkpop, Lowlands en diverse bevrijdingsfestivals, om bezoekers te vragen in actie te komen voor de mensenrechten. Op verschillende festivals haalden we in totaal 43.544 handtekeningen op voor Vitalina Koval, een LHBTI-activiste uit Oekraïne. Op 5 mei werden op veertien bevrijdingsfestivals 5.951 handtekeningen opgehaald voor Arash Sadeghi. In 2016 werd deze mensenrechtenactivist vastgezet voor zijn vreedzame mensenrechtenwerk in Iran. Bezoekers van de U2-concerten in de Ziggo Dome in Amsterdam ondertekenden 1.468 keer onze petitie voor twee journalisten die onterecht vastzitten in Myanmar. Onze lokale groepen en regioteams verzorgden daarnaast acties op diverse andere festivals, waaronder de Nijmeegse Vierdaagsefeesten, het Full Colour Festival, Roze Zaterdag en Roze Maandag, Liberation 040, Festival Mundial, ParkCity Live en het Amsterdam Roots Festival.

Write for Rights

Op en rond 10 december, de Dag van de Mensenrechten, werden overal in het land voor het zesde jaar achtereenvolgende brieven geschreven. Dit jaar niet meer onder de naam Schrijfmarathon, maar als Write for Rights, zoals het project internationaal heet. Dit jaar stonden tien vrouwelijke mensenrechtenverdedigers centraal die groot onrecht werd aangedaan.

Opnieuw is het evenement gegroeid: met 350 deelnemende scholen en 650 overige locaties kon er op zo'n duizend plekken in Nederland brieven geschreven worden. Eind januari waren er ruim 163.000 brieven geteld. Dit is iets minder dan vorig jaar. Een oorzaak hiervan ligt erin dat het lastig is om te achterhalen hoeveel brieven er werden geschreven bij lokale evenementen en op scholen. Dat wordt in veel gevallen niet gerapporteerd. Voor komende jaren onderzoeken we hoe dit beter te meten is. De doelstelling om met dit project 45.000 scholieren te bereiken werd ruimschoots gehaald: bijna 50.000 scholieren deden mee.

DE ACHTERBAN

* In 2016 is voor de registratie van leden, achterban en andere contacten een nieuw CRM-systeem in gebruik genomen. Het overzetten van gegevens van het oude naar het nieuwe systeem is tevens gebruikt voor opschoning van gegevens. Deze opschoning betrof bijvoorbeeld het 'ontdubbelen' van contacten en het verwijderen van contacten waarvan geen contactgegevens bekend waren. Het cijfer van de omvang van de achterban is hierdoor aangepast. Dit heeft overigens nauwelijks of geen invloed gehad op de deelname van de achterban aan de verscheidene acties.

De jaarlijkse Schrijfmarathon op 10 december werd omgedoopt in Write for Rights, de internationale benaming voor het wereldwijde evenement. De speciale Write for Rights-trein was een primeur. Op verschillende stations stapten honderden mensen in om brieven te schrijven aan gewetensgevangenen (om hen te steunen) en aan autoriteiten (om hen om gerechtigheid te vragen).

© AI

Bijzonder dit jaar was het bezoek van Albert Woodfox, Robert King, Teodora del Carmen Vásquez en Yecenia Armenta. In 2015 schreven we voor hun vrijlating, in de afgelopen jaren kwamen ze vrij en nu konden zij tijdens diverse bijeenkomsten en in de media vertellen over wat het werk van Amnesty en Write for Rights voor hen heeft betekend. Een nieuw onderdeel van Write for Rights was de speciale trein die op 10 december zestien stations in Nederland aandeed. In deze trein schreven honderden mensen samen bijna vijftienhonderd brieven.

Lokale groepen

In 2018 kon Amnesty Nederland rekenen op de inzet van 231 Amnesty-groepen, waaronder elf studentengroepen. Ze zetten diverse activiteiten op touw, zoals het verzamelen van handtekeningen onder petities, het inzamelen van geld en het geven van voorlichting en gastlessen op scholen. Andere Amnesty-groepen schreven brieven aan autoriteiten voor slachtoffers van mensenrechtenschendingen.

Groep Rotterdam bijvoorbeeld organiseerde in samenwerking met Controle Alt Delete een Rights Talk over etnisch profileren. Groep Dordrecht organiseerde in het kader van de Internationale Dag voor de Kinderrechten een tekenwedstrijd voor de bovenbouw van basisscholen. Amnesty Leek-Noordenveld organiseerde in samenwerking met VluchtelingenWerk een avond waar drie statushouders hun verhaal vertelden. Amnesty Leeuwarden vroeg tijdens Internationale Vrouwendag aandacht voor vrouwenrechten in een pop-up store. Amnesty Hilversum vroeg maandelijks aandacht voor mensenrechten via goed bezochte Movies that Matter-filmavonden.

Daarnaast konden we ook dankbaar gebruikmaken van de inzet van 73 regiovrijwilligers en 2.378 flexvrijwilligers, zowel landelijk als op regionaal niveau. De vrijwilligers ondersteunen Amnesty met allerlei activiteiten, zoals het digitaal invoeren van gegevens en de verzending van actiematerialen, en bij de uitvoering van acties en activiteiten.

© AI

‘God bless you, zei Eskinder Nega’

Jannie Helmink is al sinds 1981 actief voor Amnesty International. Naast haar inzet voor de Amnesty-groep Zevenaar werkt ze aan een DAF: een Digital Action File. Daarbij zet je je langere tijd intensief in voor meestal één persoon.

De kiem voor het Amnesty-activisme van Jannie Helmink werd gelegd op een reis door de Sahara. ‘Daar realiseerde ik me dat wij in Nederland in grote vrijheid leven,’ zegt Jannie. ‘Dat is misschien wel ons grootste goed. Als je niet vrij bent, wordt het leven heel minimaal.’

Wat doen jullie zoal met de Amnesty-groep Zevenaar?

‘We zijn met z’n zessen en organiseren sowieso elke maand een schrijfactie voor iemand van wie de mensenrechten worden geschonden. Daarvan maken we een petitie en die verspreiden we over de kerken, de bibliotheek en de Wereldwinkel. Ikzelf sta elke maand in de protestantse kerk, met de actie en met koopwaar van Amnesty. Dat loopt goed, er komt altijd een grote groep enthousiaste mensen op af. Verder doen we elk jaar mee met de Amnesty-collecte en geven we gastlessen over Amnesty en de mensenrechten op scholen.’

Je hebt sinds 2014 ook een ‘Digital Action File (DAF)’. Wat houdt dat in?

‘Dan breng je de zaak van één persoon, of een groep personen, steeds opnieuw onder de aandacht van de autoriteiten. Ik had lange tijd een DAF voor de Ethiopiër Eskinder Nega. Die zat gevangen vanwege zijn journalistieke werk. Ik schreef iedere drie maanden een brief aan de minister van Justitie van Ethiopië en eentje aan de minister-president. Aan Eskinder zelf en aan zijn vrouw, die aanvankelijk ook in de gevangenis zat, stuurde ik kaarten van vogels, het symbool van de vrijheid.’

‘Vrijheid is misschien wel ons grootste goed. Als je niet vrij bent, wordt het leven heel minimaal.’

Wat schreef je in de brieven aan de autoriteiten?

‘Het waren meestal vrij korte brieven met dezelfde boodschap: Eskinder zit onterecht gevangen en hij moet worden vrijgelaten. De kracht van deze acties is dat je steeds maar weer die zaak op het bordje van de autoriteiten legt. En ik doe dat niet alleen; er schrijven over de hele wereld mensen voor dezelfde zaak. Ik heb nooit antwoord gekregen maar ik denk dat het zeker zin heeft. Autoriteiten zijn er niet blij mee dat ze constant vanuit het buitenland worden belaagd.’

Hoe gaat het nu met Eskinder Nega?

‘In 2018 is hij vrijgekomen! En ik heb hem ook ontmoet, op de viering van het vijftigjarig bestaan van Amnesty Nederland in Amsterdam (zie ook pagina 36, red.). Ik had gehoord dat hij misschien zou vrijkomen en dacht stiekem: het zou leuk zijn als hij in Amsterdam was. En toen zag ik hem daar in de zaal zitten, met het petje dat ik herkende van de foto’s.

Dus in de pauze ging ik met mijn mede-groepslid uit Zevenaar op zoek. We vroegen allemaal Amnesty-medewerkers of ze Eskinder hadden gezien, en ineens zie ik hem daar staan praten met de koning! Die was er namelijk ook. We schoven langzaam een beetje in de buurt, maar Willem-Alexander wordt natuurlijk heel erg afgeschermd, dus dat ging niet. Wij wachtten, iedere keer kijken, en toen kwam het hele groepje onze kant op voor een foto. Wij in de buurt staan, foto klaar, wij nog iets dichterbij en toen trok ik hem aan zijn jasje. Hij was supervriendelijk. Hij bleek van de kaartjes die wij hem gestuurd hadden te hebben gehoord. “God bless you”, zei hij. Echt een heel mooie ervaring. Daar doe je het voor.’

Wat zijn je plannen voor 2019?

‘Ik ga werken aan twee nieuwe DAF’s. Een voor een mensenrechtenverdediger uit Nigeria en een voor de politica Aster Fissehatsion uit Eritrea. Zij is al sinds 2001 verdwenen, dus dat wordt een heel grote uitdaging!’

Amnesty voerde op 27 november overal ter wereld actie bij kantoren van Google, zoals hier in Amsterdam. Amnesty riep Google op om onmiddellijk te stoppen met de ontwikkeling van een zoek-app voor de Chinese markt, waarmee zoeken naar termen als 'mensenrechten' onmogelijk is. Drie weken later deed Google dat inderdaad.

© AI

Jongeren met een cultureel diverse achtergrond

Ook in 2018 zetten wij ons ervoor in jongeren van 16 tot en met 25 jaar met een cultureel diverse achtergrond duurzaam bij Amnesty te betrekken. We richtten ons in eerste instantie op jongeren in de Randstad.

De groep *peer educators* telt inmiddels 27 jonge, enthousiaste mensen, die in het schooljaar 2017/2018 met in totaal 261 workshops 5.991 jongeren bereikten.

Amnesty heeft hiermee een structureel les/workshop-aanbod voor mbo-leerlingen over een thema (etnisch profileren) dat de doelgroep interesseert en waarmee zij helaas zelf ook te maken heeft. De leerlingen worden geïnformeerd over etnisch profileren, maar krijgen ook tools aangereikt om juist te handelen bij een mogelijke staandehouding door de politie. Door het verbreden van ons educatieaanbod bereiken we meer jongeren, en jongeren met een meer diverse achtergrond, en vergroten we onze naamsbekendheid onder deze doelgroepen.

AMNESTY LOBBYT

Amnesty lobbyt bij regeringen om mensenrechten een prominente rol te geven in het binnen- en buitenlands beleid en om onderdrukkende wetten aan te passen, waardoor mensenrechtenschendingen effectiever kunnen worden aangepakt. In Nederland proberen we dat vooral via lobby bij de Tweede Kamer en bij verschillende ministeries. Daarnaast lobbyen wij in internationaal verband bij onder meer de Europese Unie, de Raad van Europa, het Internationaal Olympisch Comité, de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties en bij bedrijven.

Amnesty Nederland beschikt voor uiteenlopende onderwerpen over betrouwbare en unieke informatie, analyses en standpunten die politiek relevant zijn. Wij brengen deze onder de aandacht bij de relevante ministeries, de regering en de Tweede Kamer. Zo zijn we in feite doorlopend in gesprek met de ministers van Justitie en Veiligheid, Buitenlandse Zaken, en – in mindere mate – met die van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over het Nederlandse beleid.

Binnenland

In 2018 zetten onze lobbyisten zich in voor tal van binnen- en buitenlandse onderwerpen. Amnesty lobbyde tegen uitbreiding van de bevoegdheden van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten in de aanloop naar het raadgevend referendum over de zogenaamde Sleepwet. We ijverden voor aanscherping van de regels voor het gebruik van de taser door de politie, voor toetsing van nieuwe antiterrorismemaatregelen en voor bescherming van de demonstratievrijheid.

De Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (de zogenaamde Sleepwet) werd op onderdelen aangepast na een raadgevend referendum waar Amnesty campagne voor voerde. De aanpassingen zijn wat Amnesty betreft onvoldoende. We blijven de uitvoering van de wet dan ook kritisch volgen.

Verder bleef Amnesty in 2018 kritisch over het Nederlandse migratiebeleid en het 'bestraffende' karakter van de nieuwe vreemdelingendetentiewet. Daarnaast probeerden we Kamerleden ertoe te bewegen uitzettingen naar Afghanistan te stoppen, een einde te maken aan de dramatische situatie van vluchtelingen en migranten in Libië, en de humanitaire ramp op de Griekse eilanden te agenderen. Ook zetten we de omstandigheden waarin mensen vastzitten op Curaçao op de politieke kaart, met nieuw onderzoek naar de ontbrekende asielpcedure op het eiland. Zie over al deze onderwerpen ook het hoofdstuk 'Mensenrechten in Nederland'.

Buitenland

In 2018 zat Nederland een jaar lang in de VN-Veiligheidsraad, wat ons land de mogelijkheid gaf om op het hoogste internationale podium aandacht te vragen voor tal van mensenrechtengerelateerde onderwerpen. Amnesty maakte hiervan gebruik door Kamerleden en medewerkers van het ministerie van Buitenlandse Zaken ertoe te bewegen meermaals aandacht te vragen voor de situatie in Jemen. Ook werd de zorgwekkende situatie van Birmese Rohingya in Myanmar en Bangladesh mede door Amnesty's lobby in Nederland en New York herhaaldelijk besproken in de VN-Veiligheidsraad. In de VN-Mensenrechtenraad probeerden we Nederland ertoe te bewegen samen met andere landen de mensenrechtensituatie in Egypte aan de orde te stellen, en het mandaat te verlengen van een commissie die onderzoek doet naar oorlogsmisdaden in Jemen. Op dat laatste gebied droeg onze lobby, zowel in Nederland als in Genève, bij aan een positief resultaat.

Een zorgelijke trend die afgelopen jaar ook Amnesty-kantoren wereldwijd raakte, is de inperking van burgerrechten door overheden (de 'krimpende ruimte voor het maatschappelijk middenveld'). Amnesty vroeg bij de Tweede Kamer en het ministerie van Buitenlandse Zaken aandacht voor deze wereldwijde trend en voor specifieke inbreuken op de vrijheden van meningsuiting, vereniging en vergadering. We drongen aan op scherper beleid tegen deze trend en vroegen in specifieke situaties om politieke stellingname en diplomatieke actie. Zo vroegen we onder meer om steun aan, en ontmoetingen met, mensenrechtenverdedigers bij bezoeken van bewindspersonen aan Polen en Colombia, en voorafgaand aan de mensenrechtendialoog met China. Door deze inzet raakten Kamerleden dit jaar meer bij het thema betrokken. Mede op aandringen van de Kamer trekt Nederland meer geld uit voor steun aan milieu- en landrechtenactivisten en neemt de regering binnen de EU het voortouw voor een *early warning mechanism* voor het vroegtijdig signaleren van repressieve wetgeving.

Voorlichter Elke Kuijper lichtte Amnesty's standpunt over de doodstraf toe in het RTL4-programma 5 Uur Live.

AMNESTY LICHT VOOR

Media

In 2018 nam het aantal nieuwswaardige rapporten vanuit de internationale organisatie af. Door snel in te spelen op ontwikkelingen binnen en buiten Nederland konden de directeur, woordvoerders en specialisten van Amnesty Nederland toch regelmatig media te woord staan. In 2018 gaven zij ongeveer honderd radio- en televisie-interviews. Onderwerpen die daarbij vaak voorbijkwamen waren landen als Saudi-Arabië, Myanmar en Turkije. Ons eigen onderzoek en campagnewerk op het gebied van het demonstratierecht, het gebruik van de taser door de Nederlandse politie, vluchtelingen en de zogenaamde Sleepwet kregen veel media-aandacht, net als het vanuit Amnesty Nederland geïnitieerde rapport over de behandeling van migranten en vluchtelingen op Curaçao. Daarnaast was het vijftigjarig bestaan van Amnesty Nederland voor een aantal media aanleiding om over Amnesty te schrijven en interviews met onder anderen de directeur te doen. De vorig jaar ingezette trend dat media Amnesty-rapporten en informatie gebruiken om correspondenten op pad te sturen, in plaats van onze woordvoerders te interviewen, lijkt door te zetten.

Naast de interviews werd Amnesty aangehaald in enkele duizenden korte en langere nieuwsartikelen in kranten en online door lokale, regionale en nationale media.

Sociale media

Amnesty's socialemediakanalen groeiden de afgelopen jaren sterk. We hebben een groot bereik op Facebook en Twitter en zijn bezig om Instagram verder te ontwikkelen. Facebook levert met afstand de meeste nieuwe leden, volgers en handtekeningen onder petities op, vooral na het inzetten van Facebook-advertentiecampaagnes. Het is een onmisbaar medium geworden voor het bereiken en activeren van onze achterban, én voor onze fondsenwerving. Tegelijk stelt het telkens veranderende algoritme van Facebook ons voor nieuwe uitdagingen. Berichten die we niet betaald verspreiden bereiken in de regel slechts een zeer beperkte hoeveelheid volgers. Om in te spelen op die ontwikkelingen schreven we in 2018 een nieuwe Facebookstrategie. Daarbij zoeken we naar de balans tussen een kwalitatief goed kanaal en groei.

Met het aantal likes op Facebook staat Amnesty in Nederland op de achtste plaats van de Facebook Top 250 van goede doelen. Het aantal volgers op Twitter groeide in 2018 licht naar 22.617. Het aantal Instagram-volgers groeide van 3.450 naar 8.043. In 2019 wordt een nieuwe socialemediastrategie geschreven. Doel is te blijven groeien op verschillende kanalen, met bijzondere aandacht voor Instagram en YouTube. Ook blijven we inzetten op aansprekende video's, posts en blogs die het potentieel hebben om online viraal te gaan.

Wordt Vervolgd

Wordt Vervolgd is het onafhankelijke maandblad van Amnesty. In 2018 is gewerkt aan het toegankelijker maken van het blad, zowel visueel als inhoudelijk. In dat proces van restyling zijn discussies met focusgroepen van lezers gehouden, waarna de artdirectrice een nieuwe opmaak presenteerde. Inhoudelijk is een slag gemaakt door de introductie van nieuwe rubrieken (zoals 'Vrij!', waarin een vrijgelaten activist wordt geportretteerd) en door reportages naar aanleiding van Amnesty-onderzoeken en -rapporten. Doel daarvan is het op journalistieke wijze toegankelijk maken en uitleggen van Amnesty's werk.

In april was het blad volledig gewijd aan het jubileum van Amnesty Nederland. Er wordt nog volop gewerkt aan het verbeteren van de online zichtbaarheid op artikel-niveau en in 2019 komt er een uitgebreid plan voor het verbeteren van *Wordt Vervolgd* online.

Mensenrechtendialoog en Mensenrechten Meet-Ups

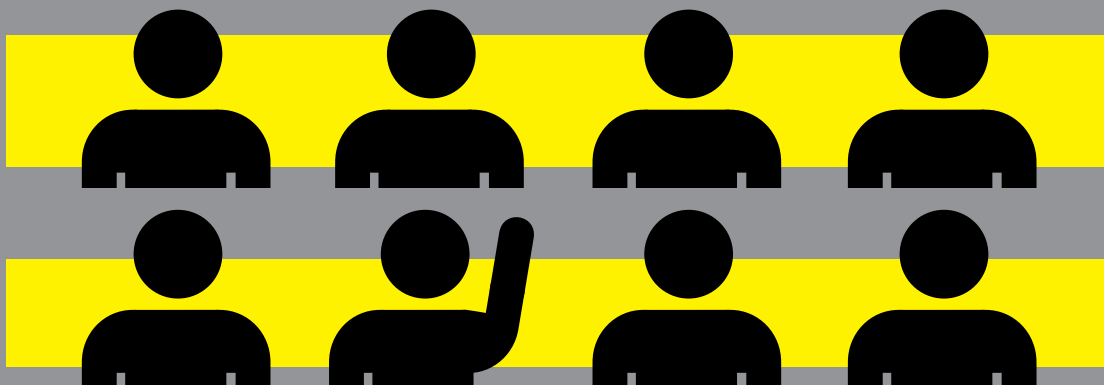
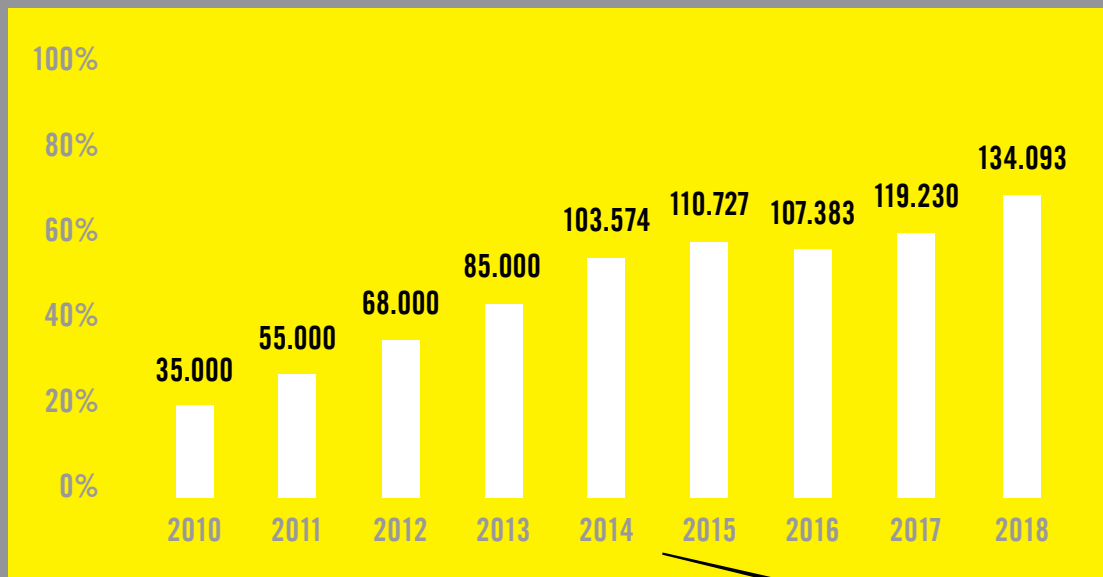
Om de mensenrechten in Nederland op de kaart te zetten, voerden we in 2018 tijdens 131 mensenrechtendialogen intensieve gesprekken, onder begeleiding van professionele gespreksleiders. Verder begeleidde we in bijna alle deelnemende theaters nagesprekken bij de voorstelling *The Mountaintop*, een confronterende voorstelling over Martin Luther King aan de vooravond van zijn dood.

Want wat vinden Nederlanders eigenlijk van mensenrechten? En hoe raken ze jou in jouw directe leefwereld? Aan de hand van prikkelende vragen gaan deelnemers van de Mensenrechtendialoog op zoek naar het belang van de mensenrechten voor henzelf. Onderwerpen zijn privacy en veiligheid, migranten en vluchtelingen, en racisme en discriminatie. Dit doet Amnesty vanuit de overtuiging dat een gesprek over mensenrechten leidt tot de ontdekking van gedeelde waarden, en dus tot minder polarisatie.

In de tweede helft van het jaar gingen we een samenwerking aan met theaterproducent Senf, Studio Dubbelagent en theater De Meervaart in Amsterdam. Vanaf september werd de productie *The Mountaintop* in een veertigtal theaters opgevoerd, gevolgd door een verkorte versie van onze Mensenrechtendialoog (zie verderop in dit hoofdstuk). Dit hedendaagse theaterstuk over de laatste dag uit het leven van Martin Luther King gaat onder meer over discriminatie, racisme en uitsluiting.

EDUCATIE

HET PERCENTAGE LEERLINGEN DAT GEDURENDE ZIJN
SCHOOLOOPBAAN LES KRIJGT OVER MENSENRECHTEN

Amnesty kende American football-speler Colin Kaepernick de Ambassador of Conscience Award toe voor zijn inzet voor gelijke burgerrechten in de Verenigde Staten en zijn strijd tegen het politiegeweld tegen zwarte Amerikanen. Kaepernick bezocht ook een mavo in Amsterdam waar hij met de leerlingen in gesprek ging over het belang van mensenrechten.

© M

Amnesty organiseerde in 2018 ook vijf Mensenrechten Meet-Ups, bijeenkomsten waar directeur Eduard Nazarski samen met gemiddeld tachtig aanwezigen de stand van het land op het gebied van mensenrechten besprak. In Leeuwarden, Tilburg, Den Haag, Amersfoort en Utrecht werd onder meer gesproken over discriminatie, privacy en vluchtelingen. Daarbij werd de koppeling gemaakt tussen (inter)nationale ontwikkelingen en wat je daar lokaal mee kunt doen. De Meet-Ups brachten lokale Amnesty-groepen samen met talloze andere lokaal actieve organisaties.

Mensenrechteneducatie

Kinderen al vroeg de dagelijkse werking en betekenis van mensenrechten leren, zodat zij goed toegerust zijn om op te komen voor hun eigen rechten en die van anderen. Dat is het doel van Amnesty's mensenrechteneducatieprogramma, waarbij het gaat om de integratie van kennis, vaardigheden en houding.

Amnesty spreekt het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) aan op zijn verdragsverplichting ten aanzien van kinder- en mensenrechteneducatie. Onder aanvoering van Amnesty nam het Platform Mensenrechteneducatie in 2018 deel aan consultatierondes en overleggen in het kader van het nieuwe wetsvoorstel Verduidelijking burgerschapsopdracht in het basis- en voortgezet onderwijs. Ook organiseerde Amnesty, vanuit het platform en in samenwerking met onder andere het College van de Rechten van de Mens, bijeenkomsten binnen het traject Curriculum.nu, en was Amnesty leidend bij het geven van schriftelijke feedback in ditzelfde traject. Tegelijkertijd zorgde Amnesty ervoor dat zo veel mogelijk kinderen les kregen over hun rechten en plichten. In schooljaar 2017-2018 bereikten we met ons educatie-aanbod het recordaantal van 134.093 scholieren en studenten. Een groot deel daarvan (63.897) werd bereikt door de inzet van onze vrijwillige gastdocenten. De docenten die deze gastlessen bij ons aanvroegen waardeerden die ook dit jaar met een 8,3. 'Vluchtelingen' was een belangrijk thema dat wij met de scholieren behandelden. Door inzet van drie verschillende lespakketten (bo, vo, mbo) konden wij (gast)lessen specifiek over vluchtelingen geven aan 14.488 kinderen en jongeren.

Het aantal leerlingen dat meedeelde aan een actie van Amnesty steeg van 48.685 in 2015-2016 naar 57.556 in 2016-2017, om in het schooljaar 2017-2018 uit te komen op 65.916.

© Rosa van Ederen

‘In een goede les gebeurt een heleboel tegelijk’

Job Surie is sinds 2016 gastdocent voor Amnesty International. Hij geeft jaarlijks zo’n vijftien lessen over Amnesty en de mensenrechten aan leerlingen vanaf groep 6 van het basisonderwijs tot en met 6 vwo. ‘Cruciaal is dat de leerlingen gaan inzien dat ze zélf iets kunnen doen.’

Een bijzondere bijdrage aan het werk voor de mensenrechten leveren de ruim vijfhonderd vrijwillige ‘gastdocenten’ van Amnesty Nederland. Amnesty streeft ernaar dat iedere leerling in Nederland tijdens zijn schoolloopbaan ten minste één les krijgt over de mensenrechten. In 2018 bereikten de gastdocenten 63.897 leerlingen.

Job Surie, in het dagelijks leven onder meer teamcoach en trainer, was al lid van de lokale Amnesty-groep Leiden toen hem werd gevraagd of hij ook gastlessen wilde verzorgen. Hij zag direct dat dat veel zou toevoegen aan zijn inzet voor Amnesty. ‘De kinderen en jongeren van nu moeten de toekomst van morgen maken. Ik ben blij dat ik dit soort lessen kan geven en het venster van de leerlingen eventjes kan openzetten voor een ander deel van de wereld dan ze wellicht normaal gesproken zien.’

Waarover gaan de lessen?

‘Onze groep biedt momenteel lessen aan over drie thema’s: Amnesty en de mensenrechten in het algemeen, kinderrechten, en – rond 10 december, Dag van de Mensenrechten – de schrijfactie Write for Rights. Je probeert kinderen te laten stilstaan bij het belang van mensenrechten en het belang van betrokkenheid en solidariteit. “Jij en de ander”, daar gaat het om: hoe gedragen we ons naast elkaar. Ik hang mijn lessen in essentie altijd op aan artikel 1 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens: “Alle mensen worden vrij en gelijk in waardigheid en rechten geboren.” Daarmee kun je eigenlijk elke les samenvatten. En vervolgens maak je het concreet. Je vertelt over het begin van Amnesty en over de Tweede Wereldoorlog, maar we hebben het ook over zaken als pesten en opkomen voor elkaar. En een cruciaal onderdeel van de lessen is dat de leerlingen gaan inzien dat ze zelf actief iets kunnen doen.’

‘Dat gewone mensen iets kunnen doen tegen onrecht: dat is de basis van Amnesty.’

Worden de lessen goed ontvangen door de leerlingen?

‘Over het algemeen wel, maar vaak op verschillende manieren. Pubers zijn natuurlijk in heel andere dingen geïnteresseerd dan groep 8-leerlingen. Het is steeds een kleine zoektocht naar waar leerlingen zich mentaal bevinden. Soms is er veel respons uit een klas, soms weinig tot geen. Dan is afwisseling troef, maar we sluiten geen enkele klas of schoolsoort uit. De ene keer is het alleen wat harder werken dan de andere.’

Heb je het gevoel dat je je als gastdocent in de voorhoede bevindt van het Amnesty-werk?

‘Mooie vraag. Op een bepaalde manier wel. Iedere keer als we voor een nieuwe klas staan, is het noodzakelijk dat we actief uit onze bubbel stappen. Veel actiever dan wanneer je vooral praat met mensen die met jou het gesprek zoeken. Je maakt kennis met veel verschillende bevolkingsgroepen. Op een rijke school met goed verzorgd materiaal en vooral autochtone leerlingen moet je soms een andere aanpak hebben dan op een school met veel kinderen met een migratieachtergrond. Die hebben een ander perspectief op veel dingen, en dat levert niet altijd makkelijke gesprekken op. Voor mij is de uitdaging om zo vaardig mogelijk het contact aan te gaan met alle mogelijke groepen in de samenleving.’

Wanneer vind je een les geslaagd?

‘In een goede les gebeurt een heleboel tegelijk. Het is belangrijk dat je als docent een goede interactie hebt met de kinderen en een open oog en oor voor alle leerlingen in de klas. Ik ben aan het eind tevreden als ik op alle gezichten in de klas minstens één keer heb gezien dat ze volkomen geboeid waren. En, misschien het belangrijkste, als de kinderen beseffen dat ze hun betrokkenheid kunnen omzetten in actie. Dat gewone mensen iets kunnen doen tegen onrecht: dat is de basis van Amnesty.’

Studenten bij een masterclass. Amnesty's afdeling Educatie biedt masterclasses over uiteenlopende mensenrechtenthema's. De deelnemers krijgen informatie en gaan daarna zelf aan de slag met een case study.

© Pierre Grom

Mbo-project

Docenten op het mbo moeten in het kader van burgerschap aandacht besteden aan mensenrechten, maar zoeken nog naar inhoud en vorm. Amnesty's workshops over etnisch profileren, verzorgd door getrainde *peer educators*, vonden gretig aftrek. In het schooljaar 2017-2018 trainden wij twee groepen *peer educators*; de *peer educators* verzorgden op mbo-opleidingen 261 workshops (doel: 200). Daarmee bereikten zij 5.991 mbo-studenten. Onze vrijwillige gastdocenten gaven daarnaast 188 gastlessen aan 4.323 mbo-studenten.

In 2018 onderzocht Amnesty of mbo-docenten behoefte hebben aan een training burgerschap en mensenrechten. Dat blijkt zo te zijn, en daar willen we komend jaar op inspelen.

Masterclasses

De afdeling Educatie biedt masterclasses over mensenrechten in de praktijk aan. De doelgroep zijn hbo- en wo-studenten. Zowel in ons kantoor als op locatie, bijvoorbeeld bij een studievereniging of universiteit, bespreken wij iedere keer een ander mensenrechtenthema. Zo waren er in 2018 masterclasses over lobbyen voor Jemen, Israël en de bezette Palestijnse gebieden, de mensenrechtensituatie in Hongarije en de doodstraf. Een masterclass is altijd een combinatie van een lezing en een interactief gedeelte, waarbij de studenten met behulp van een case study zelf aan het werk gezet worden. Er zijn in 2018 achttien masterclasses gegeven aan in totaal 695 studenten. Deze werden door de deelnemers gemiddeld beoordeeld met een 8,1.

AMNESTY WERKT SAMEN

We vinden de samenwerking met partners en activisten in eigen en in andere landen uiterst zinvol. De combinatie van onze kennis en ervaringen op het gebied van onderzoek, lobby, voorlichting en fondsenwerving en de specifieke expertise van de partners versterken elkaar. Hierdoor is het ook mogelijk een bredere achterban te betrekken en mede daardoor een groter maatschappelijk draagvlak voor mensenrechten te creëren. In de bijlage staat een overzicht van de belangrijkste samenwerkingsverbanden waarmee meer dan € 10.000 per jaar is gemoeid.

Een van Amnesty's Meet-Ups in Leeuwarden. Amnesty-directeur Eduard Nazarski presenteerde samen met Dymphie Braun een programma over de stand van het land op het gebied van vluchtelingen en de bescherming van de privacy. Amnesty's Nine de Vries vertelde over de gevolgen van de nieuwe Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (de zogenaamde Sleepwet) voor de privacy.

© AI

IMVO-convenanten verzekeringssector en pensioenfondsen

In 2018 kwamen twee convenanten over internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (IMVO-convenanten) tot stand waarvoor Amnesty Nederland de afgelopen jaren bij de onderhandelingen intensief samenwerkte met Oxfam Novib, PAX, World Animal Protection, Save the Children en Natuur & Milieu. Tijdens de onderhandelingen maakten de organisaties zich gezamenlijk sterk voor convenanten waarin de aangesloten verzekeraars en pensioenfondsen de negatieve impact van hun beleggingen voor mens, dier en milieu minimaliseren.

Op 5 juli 2018 werd het verzekeringsconvenant gesloten. Twee brancheorganisaties, waarin 165 verzekeraars zijn vertegenwoordigd, vakbond FNV, de overheid en de hierboven genoemde maatschappelijke organisaties ondertekenden het. Het convenant is vijf jaar geldig. Het verplicht verzekeraars bijvoorbeeld hun invloed aan te wenden bij bedrijven waarin ze beleggen als die betrokken zijn bij mensenrechtenschendingen. Op 20 december 2018 ondertekenden 73 pensioenfondsen, de pensioenfederatie, de overheid, de vakbonden FNV, CNV en VCP en de hierboven genoemde maatschappelijke organisaties het pensioenconvenant. Zeker zolang er geen wetgeving is die (de uitvoerders van) de fondsen verplicht om maatschappelijke risico's van hun beleggingen te voorkomen en aan te pakken, is dit convenant een belangrijk instrument om de pensioensector duurzamer te maken, ook op het gebied van mensenrechten. Het convenant geldt voor vier jaar.

ASN Bank

Al sinds midden jaren zeventig is er sprake van een vruchtbaar samenwerkingsverband tussen ASN Bank en Amnesty Nederland. We vinden elkaar in een gemeenschappelijk streven naar een betere wereld. In 2018 besloot ASN Bank om de komende drie jaar Amnesty's Masterclasses financieel te steunen (zie ook pagina 56).

In oktober lanceerden we de campagne 'Wereldvrede in een doosje. Was het maar waar...'. Met deze boodschap richtten we ons op een nieuwe doelgroep met de oproep Amnesty met een lidmaatschap te steunen.

© Michiel Rotgans

AMNESTY WERFT FONDSEN

Ook in 2018 mocht Amnesty rekenen op de financiële steun van haar trouwe leden en samenwerkingspartners. Alleen dankzij die steun is het mogelijk dat we als Nederlandse sectie zo'n belangrijk deel van het nationale en internationale mensenrechtenwerk mogelijk maken. 2018 was succesvol op het gebied van fondsenwerving, met een inkomen van € 26,9 miljoen. Dat is € 926 duizend boven de doelstelling voor 2018.

Het kostte ons wel meer moeite dan in 2017 om de beoogde doelstellingen te realiseren; dit gold voor al onze fondsenwervende activiteiten. Een aantal ontwikkelingen die de fondsenwerving negatief beïnvloedden zijn structureel. Zo was het door de krapte op de arbeidsmarkt steeds moeilijker om goede ledenwerfers aan te trekken. Daarnaast merkten we dat steeds minder mensen bereikbaar zijn voor telefonische campagnes, iets wat door de nieuwe telemarketingwetgeving nog versterkt zal worden. Daarom is het noodzakelijk dat we als organisatie voortdurend onze bestaande wervingsactiviteiten tegen het licht houden en daarnaast nieuwe initiatieven ontwikkelen.

Ledenwerving

In 2018 werven we bijna 17.500 nieuwe leden, minder dan het streven van 20.000. De uitstroom van leden was 7,9 procent – die uitstroom is al jaren heel laag en was ook dit jaar conform de verwachting. Aan het eind van het jaar stond de teller op 251.011 leden, wat een lichte daling betekent ten opzichte van 2017. De gemiddelde bijdrage per lid steeg van 61 euro in 2017 naar 62 euro in 2018.

We bekijken voortdurend wat de beste manieren zijn om onze leden te informeren over het belang van hun lidmaatschap, en wat we met hun bijdrage bereiken. Speciaal voor nieuwe leden begonnen we in september een belactie om ze welkom te heten bij Amnesty en te achterhalen of er nog specifieke wensen en aandachtspunten zijn.

In oktober lanceerden we de campagne 'Wereldvrede', die inhield dat we het fictieve product wereldvrede in een doosje verkochten. Kernboodschap: 'Wereldvrede in een doosje. Was het maar waar.' Rondom de campagne was er veel aandacht voor de acht bekende vormgevers, onder wie Piet Paris, die de doosjes hadden vormgegeven. Onderdeel was een pop-up store in de Amsterdamse wijk De Pijp, waar vrijwilligers de doosjes 'wereldvrede' fysiek verkochten. Mensen die het doosje kochten werden daarmee voor een jaar lid van Amnesty. Er zijn in totaal ruim 1.500 doosjes verkocht.

Vrijwilligers gaan tijdens de collecteweek de straat op met de traditionele collectebus. Op de Amnesty-website kan iedereen ook zelf een digitale collectebus aanmaken, waarmee je het hele jaar door voor Amnesty kunt collecteren.

© N

We waren succesvol in het werven van leden via Facebook. Ook benaderden we per telefoon mensen die ons eerder via acties, losse giften of een lidmaatschap steunden. Dat leverde 1.400 nieuwe leden op.

In maart ging het bestuur van Amnesty akkoord met een extra investering in fondsenwerving voor een periode van twee jaar. Per jaar kunnen we € 500.000 extra besteden aan ledenbehoud, ledenwerving en het vergroten van het aantal supporters. Hiermee gaan we in 2019 van start.

Collecte

Ook dit jaar gingen weer duizenden collectanten tijdens de jaarlijkse collecteweek in maart door weer en wind langs de deuren. De collecte leverde € 1,25 miljoen op, wat lager was dan het beoogde resultaat van € 1,4 miljoen. De belangrijkste oorzaak is dat er minder collectanten en collectecoördinatoren waren dan in 2017. Daardoor werd slechts in 717 gemeentes en wijken gecollecteerd; in 2017 waren dat er 746.

Nalatenschappen

Er is in 2018 € 2,8 miljoen aan nalatenschappen binnengekomen, wat hoger is dan begroot. Onze activiteiten gericht op het actief informeren van mensen over de mogelijkheid tot nalaten, zijn succesvol. We vonden 2.322 mensen bereid om na te denken over het opnemen van Amnesty in hun testament. In totaal is er nu een groep van 733 mensen die aan ons hebben gemeld dat zij Amnesty in hun testament hebben opgenomen. De gemiddelde nalatenschap bedraagt € 42.000.

Merchandising

In februari 2018 ging de nieuwe webshop live. De omzet over het hele jaar was € 477 duizend, nagenoeg gelijk aan 2017. We blijven het assortiment steeds vernieuwen en hopen zo in te spelen op de behoeften van onze achterban. Tijdens Pinkpop verkochten we bijna alle Amnesty-petjes en realiseerden daarmee een omzet van € 43 duizend.

© AI

‘Het belangrijkste is je eigen affiniteit met Amnesty’

Jan Vriens en Julia van den Muijsenberg werven op straat nieuwe leden voor Amnesty International. In 2018 hadden ze er een belangrijke taak bij: ze waren Amnesty's ‘Ambassadeurs van het Jaar’.

‘Je krijgt veel positieve reacties als straatwerver voor Amnesty’, zegt Jan Vriens. ‘Natuurlijk heeft niet iedereen er zin in. Maar het pept je snel weer op als iemand erin meegaat en het fantastisch vindt wat je vertelt.’

Samen met Julia van den Muijsenberg was Jan dit jaar Ambassadeur van het Jaar voor Amnesty International. Binnen hun wervingsbureau Direct Result gaven Jan en Julia in 2018 trainingen over Amnesty aan de andere straatwervers en op verschillende festivals coördineerden ze Amnesty's wervingsteam. Ze gingen op studiebezoek bij Amnesty Denemarken en met de afdeling Marketing van Amnesty Nederland brainstormden ze over ‘de typische Amnesty-persona’.

Hoe zijn jullie Ambassadeur van het Jaar geworden?

Jan: ‘Je doorloopt een heel proces. Eerst wordt bekeken wie de succesvolste Amnesty-wervers zijn: wie brengen de meeste nieuwe leden binnen? Die mensen schrijven een motivatiebrief en vier van hen gaan op gesprek bij Amnesty-directeur Eduard Nazarski. Hij kiest de winnaars.’

Waarom denk je dat jullie het werden?

Julia: ‘Waarschijnlijk vanwege onze betrokkenheid bij Amnesty. Ik kwam al vaak bij Amnesty op kantoor voor trainingen en informatiemiddagen. En ik doe al vanaf het begin mee met de Schrijfmarathon, zelfs 24 uur aan één stuk door toen dat nog werd gedaan. [In 2018 heette deze actie op 10 december Write for Rights, red.] Dat soort betrokkenheid maakt je tot een goede Amnesty-werver. Want het is best een complex verhaal dat je moet vertellen.’

‘Teodora del Carmen vertelde haar verhaal in december op het Amnesty-kantoor. Dan besef je weer: het is echt, en het heeft effect.’

Jan: ‘En dan ook nog in korte tijd. Mensen hebben geen twintig minuten maar hooguit één of twee.’

Julia: ‘In die tijd moet je het Amnesty-gevoel overbrengen. En dat lukt niet als je dat gevoel zelf niet hebt.’

Wat is het Amnesty-gevoel?

Jan: ‘Voor mij komt het erop neer dat ik bij Amnesty veel verder kan kijken dan bij andere goede doelen. Amnesty heeft natuurlijk ook doelen op korte termijn: je voert actie voor iemand die nú vrij moet komen. Maar ze werken ook voor een betere wereld over vijftig jaar.’

Julia: ‘Bij Amnesty kunnen mensen hun gevoel van onmacht omzetten in iets positiefs. Je kunt handelen, het is tastbaar en concreet. En je houdt je bezig met de kern: de mensenrechten bieden oplossingen voor de onderliggende problemen en niet alleen voor de symptomen.’

Hoe is jullie aanpak op straat? Waarmee probeer je mensen over te halen voor Amnesty te kiezen?

Julia: ‘Voor mij is de hoofdboodschap: Amnesty-acties geven hoop. Ze bewijzen dat je autoriteiten kunt aanpakken. Ik vertel mensen bijvoorbeeld vaak over Teodora del Carmen uit El Salvador. Die was tot dertig jaar cel veroordeeld wegens “moord” nadat haar baby doodgeboren werd. Zij kwam dit jaar vrij en ze vertelde haar verhaal in december op het Amnesty-kantoor. Dan besef je weer: het is echt, en het heeft effect. Toen ik dat verhaal voor het eerst op straat vertelde, zat ze namelijk nog vast.’

Jan: ‘Het verschilt enorm waarmee je mensen meekrijgt. Sommige mensen zijn vatbaar voor feiten en cijfers, andere worden geraakt doordat ze zich herinneren dat hun moeder vroeger ook brieven schreef voor Amnesty. Ik spreek ook wel mensen die Amnesty nog niet kennen en echt schrikken van hoe slecht de situatie in sommige landen is.’

Julia: ‘Het belangrijkste is je eigen affiniteit met Amnesty. Als je uitstraalt dat je het meent en niet een ingestudeerd verhaaltje opdreunt, dan krijg je dat terug.’

Jan: ‘En je moet je ook niet uit het veld laten slaan door een paar keer “Nee”. Als je dat laat gebeuren zegt vervolgens iedereen nee. Ik krijg energie van leuke reacties. Als ik één positief gesprek heb, heb ik vervolgens drie uur lang leuke gesprekken.’

Een opgetogen Umberto Tan overhandigt namens de Nationale Postcode Loterij een al even opgetogen manager Fondsenwerving en Marketing Bart van Kuijk een 'cheque' van 2.318.000 euro voor het project Code Yellow. Dit project is erop gericht om de alarmende stijging tegen te gaan van het aantal cyberaanvallen door overheden op activisten en journalisten, met als doel hen het zwijgen op te leggen.

© AI

Nationale Postcode Loterij

In februari 2018 honoreerde de Nationale Postcode Loterij onze aanvraag voor € 2,3 miljoen voor Code Yellow, ons project waarmee we mensenrechtenverdedigers en journalisten verdedigen tegen cyberaanvallen.

In september was de tussentijdse evaluatie van Protect Civilians, het andere extra project dat gefinancierd wordt door de Nationale Postcode Loterij. De evaluatie was heel positief. Het project is erop gericht om in een vroege fase van een conflict over (oorlogs)misdaden te rapporteren, en ervoor te zorgen dat actie wordt ondernomen om burgers te beschermen. Het Crisis Response Team is uiterst gekwalificeerd; het verzette veel werk waarbij het nieuwe technologieën en methodologieën integreerde. Het fungeert als een 'innovation lab' voor Amnesty International. Dankzij de unieke en concrete onderzoeksresultaten genereerde het team veel media-aandacht.

Er werden in 2018 diverse onderzoeksmissies van het Crisis Response Team gefinancierd uit de bijdrage van de Postcode Loterij. Zoals een missie naar Syrië voor onderzoek naar schendingen tijdens de gevechten en bombardementen in Raqqa in 2017. Daarnaast financierden de deelnemers aan de loterij onder meer onderzoek naar schendingen tijdens de oorlog in Jemen, en naar gruwelijkheden tijdens een gezamenlijk offensief door regeringstroepen en milities in Zuid-Sudan. Ander belangrijk onderzoek dat mogelijk werd gemaakt door de extra bijdrage van de Postcode Loterij werd gedaan in Myanmar, waar Amnesty uitgebreid bewijs verzamelde van de betrokkenheid van hooggeplaatste militairen bij misdaden tegen de menselijkheid tegen de Rohingya-bevolking.

STRATEGIE EN BELEID

Amnesty International streeft naar een rechtvaardige wereld waarin iedereen vrij is en gelijk wordt behandeld. Om zo effectief mogelijk te opereren, kiezen wij in ons werk een aantal prioriteiten. Per onderwerp maken wij een analyse van de manier waarop we impact kunnen bereiken op het gebied van mensenrechten.

De strategie van Amnesty International wordt ontwikkeld binnen de wereldwijde Amnesty-beweging. Het lopende internationale beleidsplan geldt van 2016 tot en met 2019. In het schema op pagina 64 staat welke veranderingen worden beoogd, wat ervoor nodig is om die te bereiken, en welke rol Amnesty Nederland daarbij kan spelen.

Om onze doelstellingen te bereiken zetten wij ons in voor:

- Wetgeving en beleid dat mensenrechten erkent en vastlegt, autoriteiten die naleving daarvan waarborgen;
- Onmiddellijk, volledig en onpartijdig onderzoek naar mensenrechtenschendingen, en vervolging van daders;
- Draagvlak en publieke steun voor mensenrechten, en solidariteit met mensenrechten-verdedigers;
- Mogelijkheden voor mensen om hun rechten op te eisen.

BEOOGDE VERANDERING	WAT MOET ER GEBEUREN?	WAT DOET AMNESTY NL?
INTERNATIONALE STRATEGISCHE DOELEN (2016-2019): HERWINNEN VAN VRIJHEDEN Een wereld waarin iedereen zijn/haar rechten kent en deze kan opeisen. WAARBORGEN VAN GELIJKE RECHTEN VOOR IEDEREEN Een wereld waarin mensenrechten en gerechtigheid worden genoten zonder discriminatie. REAGEREN OP CRISES Een wereld waarin mensen worden beschermd tijdens conflicten en crises. ZORGEN VOOR VERANTWOORDING Een wereld waarin schenders van mensenrechten ter verantwoording worden gebracht. MAXIMALISEREN VAN ONZE MIDDELEN EN BETROKKENHEID Een wereldwijde mensenrechten-beweging van mensen die zich inzetten voor mensenrechten voor iedereen.	VERANDERING IN WET EN REGELGEVING • Wetgeving die mensenrechten en de naleving daarvan waarborgt. • Nederlandse overheid, internationale organisaties en/of andere belanghebbenden respecteren mensenrechten, leven hun verantwoordelijkheden na en geven mensenrechten voorrang ten opzichte van handels- en geopolitieke belangen. VERANDERING IN ACCOUNTABILITY • Mensenrechtenschendingen worden direct, volledig en onpartijdig onderzocht, daders leggen verantwoording af en worden vervolgd. • Autoriteiten hebben mechanismen en instellingen die naleving van wetgeving monitoren. • Politie en wetshandhavers opereren vanuit internationale mensenrechtenstandaarden. VERANDERING IN CIVIL SOCIETY, MEDIA EN ANDERE BEÏNVLOEDINGSKANALEN • (Inter)nationale druk op autoriteiten van het land van onrecht om schendingen te stoppen. • Draagvlak en publieke steun voor mensenrechten en solidariteit met mensenrechtenverdedigers. • Schendingen worden openbaar gemaakt. VERANDERING IN HET LEVEN VAN MENSEN (RIGHTS HOLDERS) • Mensen zijn in staat om van hun rechten te genieten en om hun rechten op te eisen. • Slachtoffers van schendingen hebben toegang tot rechtspraak, remedie en beschikbare diensten. • Activisten en organisaties kunnen hun werk uitoefenen zonder angst voor vervolging, intimidatie, mishandeling en marteling.	• Lobby: oproepen van de Nederlandse regering en politiek, Europese Unie, Verenigde Naties en/of andere belanghebbenden (waaronder financiële instellingen en bedrijven) om in te grijpen. • Waarnemen van rechtszaken in landen waar onrecht plaatsvindt. • Monitoring naleving internationale verdragen en/of EU/VN-richtlijnen. • Onderzoek naar mensenrechtenschendingen. • Voorlichting en mobilisatie van het publiek. • Mensenrechteneducatie in het onderwijs. • Samenwerking met Amnesty-secties, maatschappelijke partijen en vakorganisaties. • Versterking en empowerment van lokale activisten en mensenrechtenbeweging. • Bescherming van en steun aan slachtoffers en mensenrechtenverdedigers.

De Chinese mensenrechtenverdediger Ni Yulan, die actievoert voor mensen die gedwongen worden hun huis te verlaten, zei in oktober 2018 dat zij na jarenlange intimidaties, arrestaties en huisuitzettingen niet langer wordt lastiggevalen door de politie. Ze is ervan overtuigd dat Amnesty's langdurige acties een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan het verbeteren van haar leven en dat van haar man. 'Dankzij jullie gezamenlijke steun hebben wij nu eindelijk gemoedsrust,' liet ze Amnesty weten.

© Privé foto

IMPACT VAN ONS WERK

Wat verstaan wij onder impact?

Amnesty definieert impact als significante veranderingen – positief of negatief, bedoeld of onbedoeld – als gevolg van onze interventies. Het is geen vaststaand te bereiken eindpunt, maar een dynamisch, niet-lineair proces. Er is een verschil tussen 'impact' en 'resultaat'. Het is belangrijk dat we aandacht hebben voor de weg naar impact en de mijlpalen die we in dat proces plaatsen. Dat kunnen belangrijke resultaten zijn van ons werk, die nog niet per definitie 'impact' hebben.

Voor verandering op het vlak van de mensenrechten kan een langdurige inspanning nodig zijn, vaak van een groot aantal organisaties, groepen en activisten. Resultaten kunnen allerlei vormen aannemen: mensenrechtenschendingen worden aan het licht gebracht, internationale onderzoeken worden gelanceerd, er wordt internationale druk uitgeoefend, wetten worden aangepast, verantwoordelijken worden ter verantwoording gebracht. Elk van deze resultaten is een stap voorwaarts in het behalen van impact.

Impact & Learning

Op internationaal niveau maakt Amnesty gebruik van een 'Impact & Learning'-systeem om door ons werk beïnvloede veranderingen te meten en uitdagingen aan te tonen. De belangrijkste principes uit het Impact & Learning-systeem zijn:

- *Aanpassen* – Het actief bevorderen van beoordeling en reflectie en daaruit voortvloeiend het regelmatig aanpassen van plannen en strategieën.
- *Vernieuwen* – Investeren in evaluatie en het lerend vermogen van de organisatie om kennis te vergroten over nieuwe of uitdagende onderdelen van ons werk.
- *Gezamenlijke analyse* – De verschillende partijen uit de internationale beweging (Internationaal Secretariaat, regionale kantoren, landenkantoren et cetera) die een bijdrage leverden aan een project betrekken bij de analyse van de impact van ons werk.
- *Externe validatie* – Het betrekken van externen (deskundigen, partnerorganisaties) om onze interne impactanalyses te testen en beoordelen.
- *Verantwoording afleggen* – Verantwoording aan rechthebbenden, onze achterban, partners, donoren en het Nederlands publiek door het verhaal te vertellen van Amnesty's bijdrage aan mensenrechtenverandering.

Teodora del Carmen Vásquez uit El Salvador kreeg 30 jaar cel wegens 'moord', omdat zij een doodgeboren kindje kreeg en van abortus werd beschuldigd. In februari 2018 kwam zij vervroegd vrij. Teodora behaalde in de gevangenis haar middelbare schooldiploma, wil nu rechten gaan studeren en is een van de bekendste vrouwenactivisten van het land. In december 2018 was ze op bezoek bij onze Write for Rights. In 2015 was zij een van de mensen voor wie overal ter wereld werd geschreven. Op de vraag of de acties zin hadden, antwoordde ze: *'Absolutamente!'*

© AI

Bovengenoemde werkwijze wordt toegepast bij de mensenrechtenprogramma's, internationale projecten en campagnes. Het is onderdeel van onze planning & control-cyclus, waarin wij werken met meerjarenplannen (ook wel de programmaplannen genoemd), jaarplannen, 4-maandenrapportages, evaluaties en jaarverslaggeving.

Tevens zijn we sinds 2018 onderdeel van het internationale netwerk 'Impact & Learning', dat specifiek is opgericht om ondersteuning te bieden aan Amnesty-kantoren en -secties bij planning, monitoring, evaluatie en learning (PMEL) en om ervaringen, methoden en materialen uit te wisselen.

Amnesty International is een wereldwijde beweging van bijna 7 miljoen mensen die opkomen voor een wereld waarin de mensenrechten worden gerespecteerd. Amnesty heeft ongeveer 2 miljoen leden en donateurs en 5 miljoen activisten die onze oproep voor gerechtigheid kracht bijzetten.

DE INTERNATIONALE BEWEGING

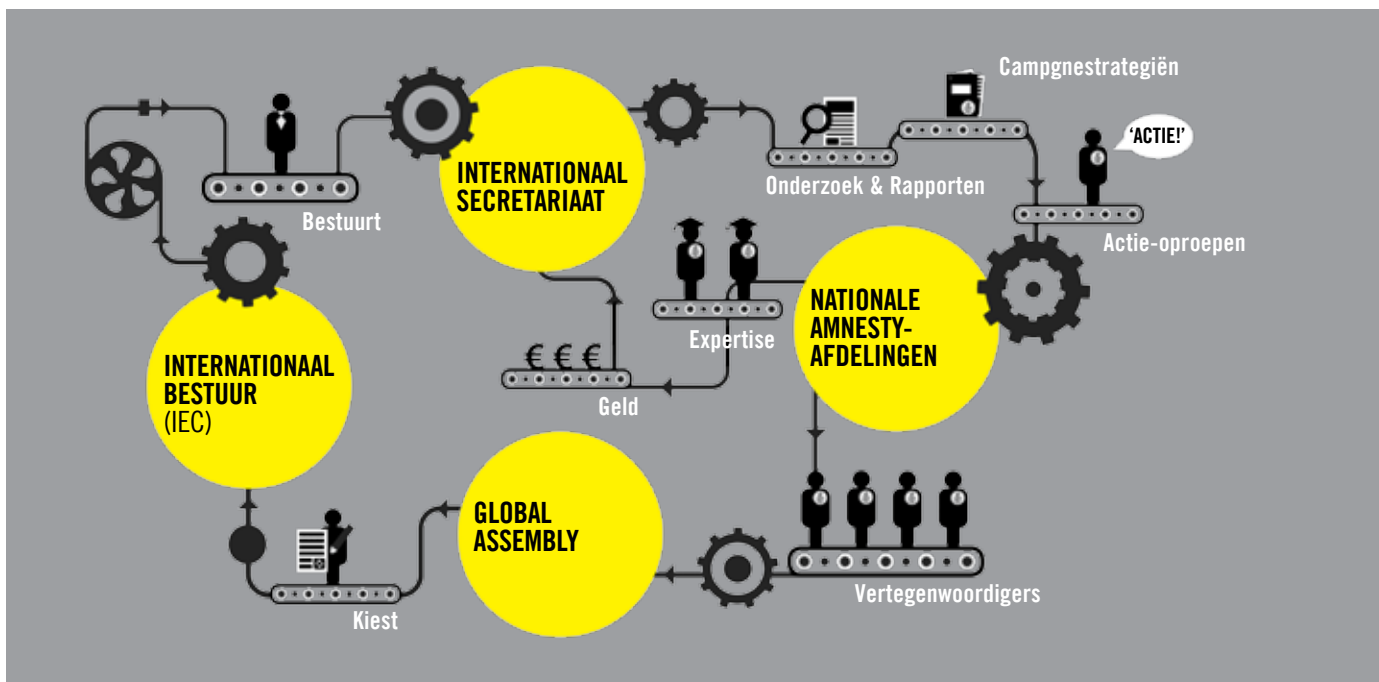
De beweging bestaat uit nationale Amnesty-afdelingen in meer dan zeventig landen: landelijke verenigingen met een eigen bestuur. In voor Amnesty belangrijke landen die geen afdeling hebben, zoals Brazilië, India en Nigeria, zijn er door het hoofdkantoor (het Internationaal Secretariaat) opgezette nationale kantoren, die gaandeweg tot nationale afdelingen moeten uitgroeien. Waar Amnesty voorheen één internationaal centrum had voor onderzoek, in Londen, doen Amnesty-medewerkers nu onderzoek en campagnevoorbereiding in diverse delen van de wereld. Er zijn regionale kantoren in Beiroet, Dakar, Bangkok, Lima, Hongkong, Oost-Jeruzalem, Johannesburg, Mexico-Stad, Nairobi, Tunis en Colombo.

De nationale afdelingen zijn verankerd in hun samenleving en ijveren in eigen land voor het bevorderen van mensenrechten, internationaal en nationaal. De 26 afdelingen dragen bij aan de financiering van de beweging.

Het Global Transition Plan (de deconcentratie van het Internationale Secretariaat naar Regional Offices) was een complexe operatie. 'Closer to the ground' aanwezig zijn en ook opereren is als concept volstrekt logisch, maar de praktijk bleek weerbarstig. Verhuizen vanuit Londen bleek niet voor iedereen haalbaar, en diverse overheden wierpen bureaucratische belemmeringen rond werkvergunningen op. Bij een aantal stafleden leidde de aanpak van de operatie tot teleurstelling en ontevredenheid. De Regional Offices zullen in de komende jaren hun samenwerking met de afdelingen verder uitbouwen. Amnesty Nederland heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan het ontwikkelen van duidelijkheid over de rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende entiteiten.

De governancestructuur

In 2018 werd Amnesty's Internationale Algemene Ledenvergadering (International Council Meeting, ICM) vervangen door de Global Assembly. De Global Assembly komt jaarlijks bijeen. In 2018 was de Global Assembly van 6 tot 8 juli in Warschau, Polen.

In de Global Assembly zit één vaste afgevaardigde per Amnesty-afdeling. De vaste leden worden tijdens die vergaderingen ondersteund door nog twee deelnemers; tevens zit er (op rotatiebasis) van een derde van de Amnesty-afdelingen een jongerenafgevaardigde in de Global Assembly.

De Global Assembly kiest het negenkoppige Internationaal Bestuur, dat de Amnesty International-beweging bestuurt en dat rapporteert aan de Global Assembly. De beweging en haar governancestructuur zijn zodoende georganiseerd als een vereniging, waarbij de leden (in dit geval de nationale afdelingen en andere Amnesty-entiteiten verenigd in de Global Assembly) vooraf de strategie op hoofdlijnen bepalen en toezicht houden, het Internationaal Bestuur het Internationaal Secretariaat bestuurt, en de door het Internationaal Bestuur benoemde secretaris-generaal het werk uitvoert door het Internationaal Secretariaat aan te sturen. Het Internationaal Bestuur legt verantwoording af over het werk van het Internationaal Secretariaat aan de Global Assembly.

Het werk van het Internationaal Secretariaat

De belangrijkste taken van het Internationaal Secretariaat zijn:

- onderzoeken, verzamelen, analyseren en publiceren van informatie over mensenrechtenschendingen;
- coördineren van internationale acties en campagnes, en uitbrengen van actiemateriaal;
- bevorderen van aandacht voor mensenrechten in intergouvernementele organisaties zoals de VN;
- benaderen van internationale media;
- ondersteunen van het werk van nationale Amnesty-afdelingen en van leden en groepen in landen waar nog geen afdelingen bestaan;
- fondsenwerving bij internationale organisaties;
- beleidsontwikkeling en positiebepaling op mensenrechtengebied.

De nationale Amnesty-afdelingen brengen wereldwijde mensenrechtenschendingen onder de aandacht van het publiek, beleidsmakers en politici, en roepen op tot actie. Dat wordt gedaan op basis van onderzoek door het Internationaal Secretariaat en nationale Amnesty-afdelingen. De kwaliteit en betrouwbaarheid van dit onderzoek zijn essentieel voor Amnesty's werk en geloofwaardigheid.

Het Internationaal Secretariaat ontwikkelt ook internationale mensenrechtencampagnes die door de nationale Amnesty-afdelingen wereldwijd worden gevoerd.

De ledenraad overlegt
in Amnesty's hoofdkantoor
in Amsterdam.

© Marieke Wijnjes

Kumi Naidoo nieuwe secretaris-generaal

Per juli 2018 is Kumi Naidoo de nieuwe secretaris-generaal van Amnesty International. Naidoo was voorheen onder meer uitvoerend directeur van Greenpeace International, voorzitter van de Global Call for Climate Action, en secretaris-generaal en CEO van CIVICUS, de World Alliance for Citizen Participation.

Naidoo wil een mensenrechtenbeweging opbouwen die groter, gedurfder en meer inclusief is om de uitdagingen waar mensen nu voor staan het hoofd te kunnen bieden. 'De complexe problemen in de wereld kunnen alleen worden aangepakt als we loskomen van het oude idee dat mensenrechten alleen met sommige vormen van onrechtvaardigheid te maken hebben en niet met andere. De patronen van onderdrukking zijn met elkaar verbonden.'

AMNESTY NEDERLAND

Amnesty International, afdeling Nederland (AINL) is een vereniging met ruim 250.000 leden. De vereniging kent een ledenraad, een bestuur en een uitvoerende organisatie onder leiding van onze directeur. De uitvoerende organisatie, ons landelijk secretariaat, is georganiseerd in vijf afdelingen: Mensenrechtenbeleid, Media & Politieke Zaken, Mobilisatie & Actie, Fondsenwerving & Marketing en Ondersteuning.

DE LEDENRAAD VAN AMNESTY NEDERLAND

De ledenraad bestaat uit maximaal veertig leden die worden gekozen door de leden van de vereniging. In juni 2016 werd de laatste verkiezing gehouden. Per 1 januari 2019 bestaat de raad uit 37 leden.

De ledenraad heeft een toezichthoudende rol als vertegenwoordiging van de leden van Amnesty. Toezicht vooraf is gewaarborgd doordat de ledenraad het (meerjaren-) beleidsplan, het jaarplan, en de jaarbegroting moet goedkeuren. Door het goedkeuren van het jaarverslag en de jaarrekening is toezicht achteraf gegarandeerd. Twee keer per jaar wordt de ledenraad geïnformeerd over de stand van zaken van de uitvoering van Amnesty's beleid.

SAMENSTELLING LEDENRAAD PER 1 JANUARI 2018

REGIO BRABANT/LIMBURG

Rachied Benabbou, Ranjith Clemminck, Rob Grootjans, Alfredo Leenderts, Corné Stroop (3e termijn)

REGIO DRENTHÉ/FRIESLAND/GRONINGEN

Maaïke Ongerling, Marga Rouwhorst, Bennie Werink (3e termijn), Tanja van der Woude (3e termijn)

REGIO ZUID-HOLLAND/ZEELAND

Arman Alavi, Malu Bremen, Renate Maijers, Liefke Reitsma, Jeannette Ridder-Numan (2e termijn), Marianne Rots (toegetreten in 2018), Fransje Snijders, Sahidah Somer, Otto Spijkers

REGIO NOORDOOSTPOLDER/OVERIJSSSEL/ GELDERLAND

Cees van Bockel (3e termijn), Agnes Goldenbeld (2e termijn), Albert Kienhuis, Harry de Ridder, Hélène van der Sijp (3e termijn), Rinus van de Warreburg (2e termijn), Huub Wieringa

REGIO FLEVOLAND/NOORD-HOLLAND/UTRECHT

Aad Alkemade (3e termijn), Eva Bezem, Fred Bijlsma, Marius Ernsting, Erna Flokstra, Irene van der Fluit, Carmen van der Hoff, Camilia Roemer (2e termijn), Carolien Schönfeld (2e termijn), Adam Sibarani (2e termijn), Anke Swets, Meike Zwaan (2e termijn)

De ledenraad is bevoegd te besluiten tot het benoemen, schorsen en ontslaan van bestuursleden en het benoemen en ontslaan van de accountant van de vereniging. Ook is de ledenraad bevoegd om de statuten te wijzigen en de vereniging te ontbinden. Daarnaast is het de taak van de ledenraadsleden om voeling te houden met de (actieve) leden van de vereniging in hun regio.

Ledenraadsvergaderingen in 2018

In 2018 kwam de ledenraad tweemaal bijeen: op 23 juni en op 1 december. Daarnaast werd op 19 september, als vervolg op de bijeenkomst van april 2017, een beleidsbijeenkomst gehouden voor ledenraadsleden en andere geïnteresseerde leden over de positionering van Amnesty International in de Nederlandse samenleving. De deelnemers waren het eens over de belangrijkste onderwerpen waarop AINL zich zou moeten gaan richten in de komende jaren: discriminatie, rechtsstaat, migratie en vluchtelingen, technologiebedrijven en privacy, klimaat en mensenrechten. Dat zou AINL moeten doen door bewustmaking, voorlichting en door vooral zijn waakhond-functie vast te houden.

De vergadering van 23 juni keurde jaarverslag en jaarrekening 2017 goed, besprak de 4-maandenrapportage en bereidde de jaarlijkse internationale vergadering van secties, de Global Assembly van augustus voor. Belangrijk onderwerp was de rol van de nationale secties in de internationale beweging. Gast bij de ledenraad was de directeur van de Hongaarse sectie van Amnesty Júlia Iván, die de ledenraad deelgenoot maakte van de omstandigheden waarin ngo's in het Hongarije van Orbán hun werk doen. AINL ondersteunt de Hongaarse sectie. De ledenraad discussieerde in de middag over de positionering van Amnesty in de Nederlandse samenleving. Deze discussie is in september voortgezet tijdens een beleidsavond met ledenraadsleden en andere geïnteresseerden (zie boven). De ledenraad stelde de planning voor de verkiezing van een nieuwe ledenraad in 2019 vast.

De ledenraad deed tot slot een aantal benoemingen: accountantskantoor Mazars controleert vanaf de controle over 2018 de boeken van AINL. Radboud van Delft trad af als bestuurslid omdat zijn nieuwe baan onverenigbaar is met het bestuurslidmaatschap. Nenita La Rose werd voor een eerste termijn benoemd als gewoon bestuurslid, en Laura Wennekes werd voor een eerste termijn benoemd als jongerenlid in het bestuur.

Flyer voor de verkiezing
van de ledenraad.

De vergadering van de ledenraad op 1 december stond in het teken van het goedkeuren van het jaarplan en de begroting voor 2019. De vergadering heeft kennisgenomen van de achtmaandenrapportage met bijbehorend financieel overzicht en het mondelinge verslag van de Global Assembly-meeting van augustus. Aan de orde kwam een voorstel van een van de leden met betrekking tot het kinderpardon. Besloten werd om over dit onderwerp ter plekke geen besluiten te nemen, maar erop terug te komen. In een open space-discussie is verder gesproken over de positionering van Amnesty Nederland, een onderwerp dat zeker nog een aantal keer ter tafel zal komen. De ledenraad keurde het mvo-beleid Financieel Beheer bij Amnesty Nederland goed.

Marilyn Haimé werd voor een eerste termijn benoemd in het bestuur. Joukje Janssen werd voor een tweede termijn benoemd in de functie van penningmeester en de tweede termijn van Egbert Myjer werd met een half jaar verlengd tot juni 2019. Yoeri Albrecht en Daan de Wit werden beiden herbenoemd in de redactieraad van het magazine *Wordt Vervolgd*.

Commissies

De Financiële Commissie bestaat uit vier leden van de ledenraad en adviseert de ledenraad over financiële zaken, in ieder geval over de jaarrekening en de begroting. In 2018 kwam de Financiële Commissie driemaal bijeen. Eind 2018 bestond de commissie uit Aad Alkemade, Marius Ernsting, Carmen van der Hoff en Corné Stroop.

Functioneren ledenraad

In november 2018 is een procedure voor het beantwoorden van schriftelijke vragen vanuit de ledenraad vastgesteld. In juni 2019 spreekt de vergadering over de werkwijze van de ledenraad, en zullen aan de nieuwe ledenraad adviezen worden meegegeven.

Onkostenvergoeding

De leden van de ledenraad kunnen door hen gemaakte reiskosten in het kader van het lidmaatschap van de ledenraad declareren. Zij ontvangen verder geen vergoeding voor het werk als ledenraadslid. De vergaderingen van de ledenraad zijn op het Amnesty-kantoor in Amsterdam. De vergaderkosten van de ledenraad bedroegen in 2018 14.612 euro. Deze waren zo hoog door kosten voor de verkiezing van de ledenraad in juni 2019 die in 2018 zijn uitgegeven.

SAMENSTELLING BESTUUR IN 2017

ILA KASEM, VOORZITTER

Gekozen als voorzitter op 14-5-2011, in functie getreden op 9-6-2011, herbenoemd in de functie van voorzitter in juni 2014 en in juni 2017.

Directievoorzitter Van de Bunt Adviseurs.

Nevenfuncties:

2015-heden: lid Board of Trustees World Wildlife Fund (WWF) UK; 2011-heden: associate partner Vanderkruis executive search; 2005-heden: voorzitter bestuur stichting Marokko Fonds; 2008-heden: lid bestuur Giving Back; 2014-heden: voorzitter bestuur Society Impact; 2015-heden: lid bestuur Kunst in de Openbare Ruimte; 2016-heden: lid bestuur Stichting Vrienden van de Lutfia Rabbani Foundation; 2017-heden: lid raad van toezicht het Maurits-huis; 1 juli 2017-1 juli 2018: lid van de raad van commissarissen van Avinty Holding B.V.

GABBI MESTERS, SECRETARIS

Gekozen in 2017 en benoemd in de functie van secretaris.

Werkzaam als Cultuurcurator culturele diversiteit voor de negen BIS-toneelgezelschappen en dertien standplaatsschouwburgen van het land.

Nevenfuncties: Geen

CEES BREEDERVELD, LID

Benoemd in juni 2016 en per 1-1-2017 in functie getreden. Plaatsvervangend voorzitter bestuur.

Gepensioneerd. Laatste functie: directeur van het Rode Kruis in Nederland.

Nevenfuncties:

Vice chairman van de Audit & Risk Commission van de Internationale Federatie van het Rode Kruis; Lid Ethische Advies Raad Sanquin; Voorzitter Stichting Historische verzameling

van het Nederlandse Rode Kruis; Lid Raad van Advies Nederlandse Vereniging van Hemofilie Patiënten; Voorzitter Stuurgroep Erkenningstelsel van fondsenwervende Goede Doelen; bijzonder hoogleraar Global Health in het bijzonder de gezondheidszorg bij rampen, aan de Universiteit van Amsterdam.

RADBOUD VAN DELFT, LID

Gekozen als lid in juni 2015. Afgetreden op 23-6-2018. Vanaf juli 2018 manager bij PAX

Nevenfuncties: Geen

MARILYN HAIMÉ, LID

Benoemd en in functie getreden op 1-12-2018. Tot haar pensionering in 2017 was zij werkzaam als directeur Constitutionele Zaken en Wetgeving bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Nevenfuncties:

Lid van de Raad van Ouderen; lid van de Raad van Toezicht van de Stichting Kinderpostzegels (tot september 2019); lid van het bestuur van het Algemeen-Nederlands Verbond en sinds 2016 betrokken bij een van Amnesty's studentengroepen.

JOUKJE JANSSEN, PENNINGMEESTER

Gekozen als lid op 28-11-2015, benoemd tot penningmeester op 25-6-2016. Herbenoemd in de functie van penningmeester op 1-12-2018. Partner Sustainability en Responsible Governance bij PWC.

Nevenfuncties: Geen

EGBERT MYJER, LID

Gekozen als lid in 2012. Herkozen voor een tweede termijn in november 2015. Op 1-12-2018 werd deze tweede termijn met zes maanden verlengd tot 29 juni 2019.

Gepensioneerd; oud-rechter Europees Hof voor de Rechten van de Mens (2004-2012); Emeritus-hoogleraar Mensenrechten aan de VU in Amsterdam.

Nevenfuncties:

Voorzitter bestuur Netherlands Institute of Human Rights (SIM); Commissioner International Commission of Jurists (ICJ); Lid redactie Netherlands Human Rights Quarterly; Lid Board International Service for Human Rights; Lid Commissie Mensenrechten van de Adviesraad Internationale Vraagstukken; Vicevoorzitter Raad voor de Journalistiek; voorzitter van het stichtingsbestuur van Investico (platform voor onderzoeksjournalistiek).

NENITA LA ROSE, LID

Benoemd en in functie getreden op 23-7-2018. Zelfstandig gevestigd als Legal Mediator en Toezichthouder.

Nevenfuncties:

Raadslid voor de PvdA in Amsterdam; 2017-heden: voorzitter Nederlandse Vrouwenraad.

LAURA WENNEKES, LID

Afgeronde bachelor in Internationaal Recht en Politieke Wetenschappen en huidige student Rechtsgeleerdheid. Daarnaast werkzaam als projectondersteuner bij stichting !Woon en sinds 2016 betrokken bij de studentenafdeling van Amnesty International.

JEANINE WUBBELS, LID

Gekozen op 9-6-2012, herkozen op 27-6-2015. Afgetreden op 23-6-2018.

Juridisch Adviseur Stichting NuRecht

Nevenfuncties:

Juridisch en financieel adviseur Consumentenbond; Research assistant RSM Leerstoel International Business and Human Rights.

Het bestuur van
Amnesty Nederland
(Marilyn Haimé
ontbreekt op de foto).

© AI

HET BESTUUR VAN AMNESTY NEDERLAND

Het bestuur is belast met het besturen van de vereniging en heeft de eindverantwoordelijkheid voor het beleid en het uitvoeren van de programma's en activiteiten van de vereniging. Zoals in het directiestatuut is vastgelegd, delegeert het bestuur de dagelijkse leiding aan de directie van Amnesty.

Het bestuur stelt het (meerjaren)beleidsplan en de (meerjaren)begroting van Amnesty Nederland vast, evenals het jaarplan en de jaarlijkse begroting. Gedurende het jaar rapporteert de directeur over de actuele inhoudelijke, financiële en personele ontwikkelingen tijdens de bestuursvergaderingen. Iedere vier maanden rapporteert de directeur aan het bestuur over de voortgang op de mensenrechtenprogramma's, en over de inkomsten en bestedingen. De directeur legt het bestuur jaarlijks een voortgangsrapportage van het meerjarenbeleidsplan voor. Op basis hiervan kan het bestuur eventueel bijsturen. Het bestuur stelt achteraf het jaarverslag en de jaar rekening vast. Voorafgaand aan het vaststellen van de jaarrekening informeert de externe accountant het bestuur over zijn bevindingen.

Het bestuur kwam in 2018 acht keer bijeen; twee vergaderingen waren strategievergaderingen. Tijdens de vergaderingen werden onder meer de uitvoering van het beleid en de financiële stand van zaken besproken. Ook werden actuele zaken aan de orde gesteld zoals de modernisering van de arbeidsvoorwaarden, de plannen voor 10 december 2018, en de voorbereiding van de vergaderingen van de ledenraad. Ook het Bankenconvenant en het evenement ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van AINL werden besproken. De strategiedag in mei stond voor een groot deel in het teken van de bespreking van ideeën voor verjonging en bevordering van diversiteit binnen Amnesty Nederland en de voorbereiding van de Global Assembly in augustus. De strategiedag in december was onder meer gewijd aan de relatie tussen klimaatverandering en mensenrechten.

Inhoudelijke reflectie van het bestuur

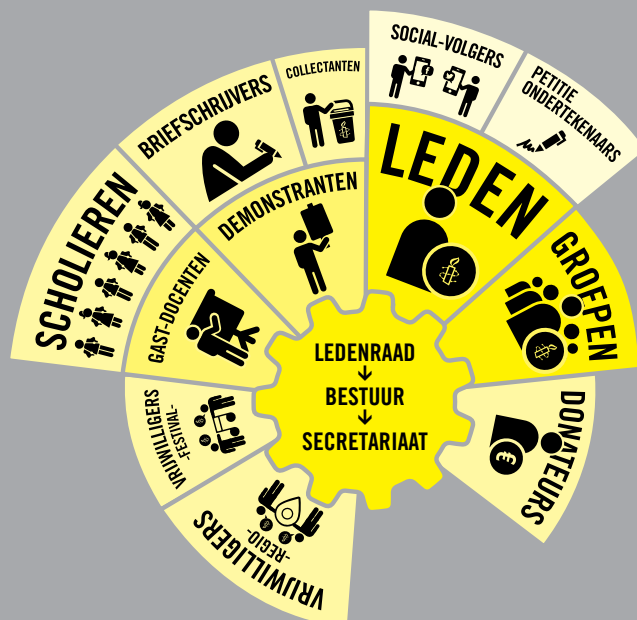
Mede aan de hand van de regelmatige rapportages in de loop van het verslagjaar heeft het bestuur de uitvoering van het afgesproken beleid goed kunnen volgen. We kunnen – zoals in andere onderdelen van dit jaarverslag wordt toegelicht – constateren dat de doelstellingen voor het jaar zijn gehaald. Voor het bestuur betekent dit dat de afgesproken strategie heeft gewerkt en dat haalbare doelstellingen werden geformuleerd. Het betekent eveneens dat de organisatie beschikt over voldoende geschikte deskundigheid.

De impact van Amnesty Nederland moet ook worden gezien in het kader van de totale internationale samenwerking. Het bestuur constateert met zorg dat de werklust door de ontwikkelingen in de wereld alsmaar groter wordt en dat de organisatie- en structuurverandering van de internationale organisatie veel aandacht van de Nederlandse sectie vraagt. Toch lukt het om steeds meer mensen te betrekken bij onze activiteiten, zoals bij de Write for Rights-actie. De reacties van de mensen voor wie werd geschreven, laten zien dat er een grote betekenis moet worden gehecht aan dit type acties. Het lukt de organisatie – in een context met veel andere goede doelen – om het leden- en donateurenbestand op peil te houden. Daar moet relatief veel in worden geïnvesteerd, zowel in geld als in andere middelen. Een analyse van maatschappelijke stromingen heeft veel inzichten opgeleverd, maar in termen van groei heeft het nog niet tot een succesvolle aanpak geleid.

Het bestuur constateert met genoegen, dat de begroting zoals gepland is uitgevoerd. Het bestuur wordt adequaat geïnformeerd over de financiële en andere risico's van de activiteiten en hoe deze risico's worden beheerst. Vanuit de zelfevaluatie heeft het bestuur de afspraak gemaakt dat het zich in het verslagjaar 2019 zal verdiepen in een analyse van de tien belangrijkste risico's voor de organisatie vanuit bestuurlijk perspectief. Hierbij zal ook aandacht worden besteed aan de administratief-bestuurlijke processen.

Tijdens de reguliere vergaderingen heeft het bestuur herhaaldelijk stilgestaan bij de werklust binnen Amnesty Nederland, die uit onder meer de rapportages blijkt. Met name in de afdeling Ondersteuning is dit risicovol. Het interim-hoofd van deze afdeling is gevraagd de afdeling te analyseren en met voorstellen voor verbetering te komen.

Een tussentijds commentaar van de externe accountant bracht aan het licht dat bij de reeds eerder ingezette verandering van de collecteorganisatie, ook aandacht moet worden besteed aan het administratieve proces van de collecte. Het bestuur heeft erin de daaropvolgende discussie op gewezen dat het hier een gevoelig en serieus onderwerp betreft, gezien de risico's op fraude bij een collecte. Het advies van de accountant om meer aandacht aan het administratieve proces te schenken heeft inmiddels navolging gekregen. In 2019 zullen de opzet en de uitvoering van de collecte op de agenda van het bestuur staan.

Zelfevaluatie bestuur

In maart 2019 heeft het bestuur het eigen functioneren in 2018 beoordeeld. De beoordeling is *overall* positief. Het bestuur is tevreden over de werkwijze, de informatievoorziening, de onderlinge samenwerking, de wisselwerking met de directie en het managementteam en over de eigen samenstelling. Op het eerste punt blijft de duur van de vergaderingen om aandacht vragen. Op het laatste punt stemt het aantreden van drie nieuwe bestuursleden in het afgelopen jaar – in de personen van Marilyn Haimé, Nenita La Rose en Laura Wennekes – tot bijzondere tevredenheid. Naast de inhoudelijke kwaliteiten die zij aan het bestuur toevoegen, is het bestuur met hun komst zowel qua culturele achtergronden als qua leeftijdsopbouw meer divers geworden. Met het aantreden van de nieuwe bestuursleden is echt er ook duidelijk geworden dat het inwerken van en een duidelijke rol geven aan nieuwe bestuursleden extra aandacht verdienen. Met name voor het jongerenbestuurslid is het van belang hier extra aandacht voor te hebben.

In het bestuur zijn de belangrijkste capaciteiten die nodig zijn om de organisatie adequaat te kunnen besturen in voldoende mate aanwezig, zowel op het gebied van mensenrechtenkennis alsook in de meer brede expertise voor toezicht vanuit bedrijfskundig en algemeen maatschappelijk oogpunt.

De financiële expertise is in de persoon van de penningmeester en een aantal andere bestuursleden goed geborgd. Niettemin geldt dat met name voor het vervullen van ‘achtervang’ voor de penningmeester versterking op dit vlak gewenst is. Versterking is ook gewenst op marketinggebied. In het profiel van de openstaande bestuursfunctie staan daarom ook deze twee gebieden centraal. De ervaring leert dat het niet eenvoudig is om goede kandidaten met een dergelijk profiel te vinden. De gangbare manier van werven lijkt te weinig effect te sorteren. In samenspraak met de Benoemingsadviescommissie (BAC) zal in 2019 de werkwijze worden geëvalueerd en bekeken worden wat er nodig is om het wervings- en selectieproces te verbeteren.

De strategische vraagstukken voor het komende jaar zijn naar de opvatting van het bestuur: het mede definiëren van de strategische agenda van de internationale beweging, de verdere ontwikkeling van de internationale organisatie (reductie van de werkdruk, realiseren van structureel evenwicht in inkomsten en uitgaven, herinrichting en bemensing van de leiding van de organisatie, focus op de productie van rapporten over mensenrechtenschendingen), de rolinvulling door de nieuwe Secretaris-Generaal van Amnesty International, het verder uitbreiden van de achterban - met name onder jongeren, de opvolging van de directeur van AINL (Eduard Nazarski, die eind 2019

Eduard Nazarski

© AI

met pensioen gaat) en de wisselwerking tussen Ledenraad, bestuur en secretariaat van AINL. Ook de overdracht van het takenpakket van de assistent van de Ledenraad en het bestuur – Liesbeth Tettero, die na 35 jaar werkzaam te zijn geweest voor Amnesty met pensioen gaat – verdient bijzondere aandacht van het bestuur.

De opvolging van de uitkomsten van de vorige zelfevaluatie heeft niet in volledigheid plaatsgevonden. De introductie van een jaarlijkse evaluatie van het managementteam en het op een meer systematische wijze uitvoeren van een risicoanalyse voor bijzondere projecten binnen de organisatie zijn nog niet uitgevoerd. Deze twee punten zijn samen met de acties die uit de huidige zelfevaluatie zijn voortgekomen in 2019 voorzien.

DE DIRECTIE EN HET MANAGEMENTTEAM VAN AMNESTY NEDERLAND

De werkzaamheden van Amnesty Nederland worden gecoördineerd door het landelijk secretariaat (hoofdkantoor) onder verantwoordelijkheid van één directeur. De directie heeft de dagelijkse leiding over de organisatie en vertegenwoordigt de vereniging extern, zoals is vastgelegd in het directiestatuut. Zij wordt daarin bijgestaan door een team van afdelingsmanagers. De directeur wordt benoemd, geschorst en ontslagen door het bestuur. De directeur bereidt alle voorstellen voor het bestuur voor, voert besluiten uit en legt verantwoording af aan het bestuur over de bereikte resultaten en de daarvoor gebruikte middelen.

Beloning directeur

Het bestuur heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt Amnesty Nederland de adviesregeling 'Beloning Directeuren van Goede Doelen' van Goede Doelen Nederland. Het bestuur dient volgens de regeling met enige regelmaat het salaris van de directeur te toetsen aan de norm voor een maximaal jaarinkomen. In 2018 is de Basis Score voor Directiefuncties opnieuw vastgesteld op 460 punten en bekrachtigd door de Remuneratiecommissie van het bestuur. Het jaarinkomen van de directeur van Amnesty Nederland voldoet ruim aan de Goede Doelen Nederland-norm voor een maximaal jaarinkomen in 2018. De bezoldiging van de directeur inclusief pensioenlasten kwam in 2018 neer op € 133.554. De hoogte en samenstelling van de bezoldiging worden behandeld in de toelichting op de staat van baten en lasten in de jaarrekening.

Functioneren directeur

Ongeveer eens per jaar heeft de directeur een functioneringsgesprek met de voorzitter en secretaris van het bestuur. In de gesprekken kijkt men of de beleidsdoelstellingen zijn gerealiseerd en hoe de verhouding tussen de directeur en het bestuur is. Het meest recente functioneringsgesprek vond plaats in maart 2018.

DE DIRECTIE IN 2018

EDUARD NAZARSKI, DIRECTEUR

Nevenfuncties:

Bestuurslid Goede Doelen Nederland; Lid Raad van Toezicht Musicians without Borders; Bestuurslid Netherlands Institute of Human Rights (SIM); Lid Raad van Advies NMv (Nederlandse Mediatorsvereniging); Lid Raad van Advies Inclusion

HET MANAGEMENTTEAM IN 2018

EDUARD NAZARSKI

directeur

SIMONE APPELMAN

manager Mobilisatie & Actie

BART VAN KUIJK

manager Fondsenwerving & Marketing

FREEK LANDMETER

manager Ondersteuning a.i.

PAUL HELSLOOT

manager Media & Politieke Zaken

EMINE BOZKURT

manager Mensenrechtenbeleid

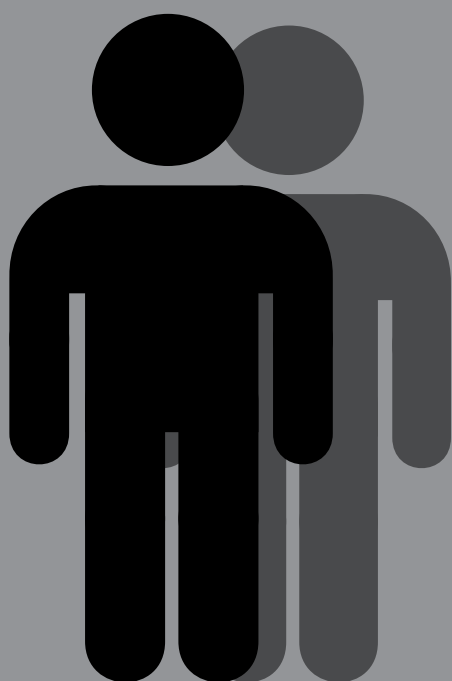
Nevenfuncties:

Voorzitter Raad van Advies International IDEA (Institute for Democracy and Electoral Assistance)

FORMATIE

(IN FTE)

2018
2017

93,3 | 90,8

**BETAALDE
MEDEWERKERS**

3,35 | 3,35

**GESUBSIDIEERDE
MEDEWERKERS**

3,2 | 2,1

STAGIAIRS

14,4 | 14,8

VRIJWILLIGERS

- Aantal betaalde medewerkers in dienst gekomen in 2018: 25
- Aantal betaalde medewerkers uit dienst gegaan in 2018: 19
- Aantal vrijwilligers gestart in 2018: 25
- Aantal vrijwilligers gestopt in 2018: 35
- Van de totale (betaalde) formatie 2018 van 96,6 FTE (betaalde + gesubsidieerde medewerkers) betreft 73,6 FTE (gemiddeld) de basisformatie en is de resterende 23,0 FTE (gemiddeld) tijdelijke formatie.

Inpakwerk voor de Write
for Rights-campagne.
Vrijwilligers vormen
de ruggengraat van
Amnesty's organisatie.

© Marieke Wijntjes

ONZE MEDEWERKERS

Eind 2018 verleende de ondernemingsraad zijn instemming aan de nieuwe arbeidsvoorwaardenregeling (AVR) van Amnesty. In een bijzonder, gezamenlijk proces hebben de ondernemingsraad (OR), het managementteam (MT) en Human Resources (HR) met betrokkenheid van de medewerkers de AVR volledig gemoderniseerd. Daarbij ging veel aandacht uit naar diversiteit, inclusie en de ontwikkeling van medewerkers, met aandacht voor interne en externe mobiliteit. Daarnaast ging veel aandacht uit naar het stroomlijnen van de HR-processen en implementatie van de privacywetgeving. Er is vervolg gegeven aan de uitvoering van het plan van aanpak Risico-inventarisatie & Evaluatie, verzuimpreventie, het actualiseren van het veiligheidsbeleid buitenlandse reizen en de implementatie van het vernieuwde vrijwilligersbeleid.

Arbeidsvoorwaarden

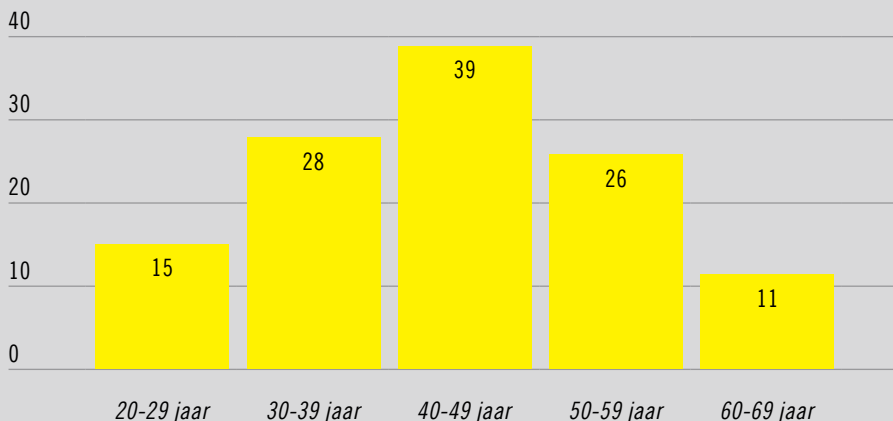
Kenmerkend voor de nieuwe arbeidsvoorwaardenregeling is dat medewerkers zelf de regie hebben over hun ontwikkeling en dat ze hierin ondersteund worden door de leidinggevenden en HR. Hiervoor wordt actief ingezet op het inwerktraject van nieuwe medewerkers, het versterken van de dialoog tussen medewerker en leidinggevenden, en duurzame inzetbaarheid. Met dit laatste willen we stimuleren dat de medewerker naar tevredenheid kan blijven werken en zich kan ontwikkelen, bij Amnesty of daarbuiten. In alle onderdelen van de regeling is ook ingezet op het vergroten van diversiteit en inclusie, onder meer in de vorm van maatwerkafspraken, flexibiliteit in opname van verlof en een keuzebudget. In 2019 wordt gestart met de implementatie van de arbeidsvoorwaardenregeling.

Diversiteit en inclusie

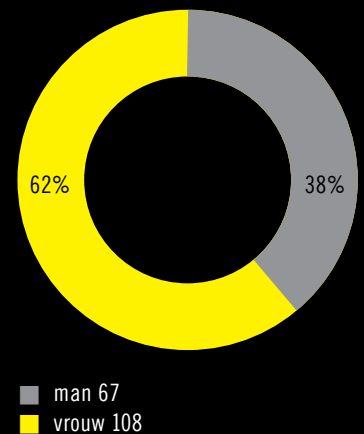
Voortbouwend op eerdere initiatieven is in 2018 besloten om diversiteit en inclusie (D&I) binnen onze werkorganisatie een krachtige impuls te geven. Er is een tijdelijke medewerker D&I aangenomen om Amnesty's activiteiten op dit vlak verder te ontwikkelen. In de laatste vier maanden van het jaar zijn diverse D&I-initiatieven ontwikkeld en uitgevoerd. Zo hielden we meerdere D&I-trainingen, dialoogvormen en praktijksimulaties. Tevens startte een interne campagne genaamd 'Inclusion starts with AI', voor meer bewustzijn over D&I binnen de organisatie. Onze arbeidsmarktcommunicatie is onder de loep genomen en D&I-vriendelijker ingericht. Bij onze selectie- en wervingsprocessen is specifieke aandacht besteed aan bewustwording van onbewuste associaties en denkbeelden. In 2019 gaat de aandacht ook uit naar het diverser inrichten van het managementteam, de afdelingen en (project)teams, onder andere voor wat betreft gender, biculturaliteit, leeftijd en afstand tot de arbeidsmarkt.

LEEFTIJDOPBOUW BETAALDE MEDEWERKERS

Aantal medewerkers

VERDELING MAN/VROUW MEDEWERKERS

In december ondertekende Amnesty Nederland het [Charter Diversiteit en Inclusie](#) en sprak hiermee de intentie uit om te blijven investeren in D&I. Het jaar 2019 zal in het teken staan van het bevorderen van bewustzijn en deskundigheid op dit gebied.

Vrijwilligersbeleid

In 2018 is het in 2017 geactualiseerde vrijwilligersbeleid verder uitgerold. Voor vrijwilligers wordt nog meer ingezet op het bieden van maatwerk. Hierbij wordt aandacht gegeven aan persoonlijke ontwikkeling en kennisdeling, die aansluiten op zowel de motivatie van de vrijwilliger als de behoefte van de organisatie. Nieuw in 2018 was het jaarlijkse gezamenlijke evaluatiegesprek met de vrijwilliger, de mentor en de vrijwilligerscoördinator. Deze evaluatiemomenten werden door alle betrokkenen als zeer positief ervaren. Ook waren er medio 2018 trainingen voor de vrijwilligersmentoren, om ze te ondersteunen in hun rol.

Arbeidsomstandigheden

In het verzuimbeleid lag de nadruk op preventie en duurzame inzetbaarheid. Door de intensieve samenwerking tussen de bedrijfsarts, medewerkers, leidinggevenden en HR resulteerde dit in een daling van het verzuimpercentage van 3,9 procent in 2017 tot 3,3 procent in 2018. Voor 2019 streven we naar een verdere verlaging.

In 2018 pakte het preventieteam (preventiemedewerkers, werkplekonderzoeker, OR en HR) de volgende zaken uit het plan van aanpak Risico-inventarisatie & Evaluatie verder op: achterstallig onderhoud, geluid- en klimaatbeheersing en het flexibeler kunnen werken op diverse locaties. In 2019 worden de bureaus en stoelen vervangen en wordt gekeken naar het efficiënter inrichten van de ruimtes. Het veiligheidsbeleid buitenlandse reizen wordt jaarlijks geactualiseerd. Eind 2018 was er een crisissimulatietraining met het crisismanagementteam van Amnesty.

Werkplezier en impact op mensenrechten

Voor Amnesty is en blijft het van belang dat de medewerkers met plezier naar hun werk gaan, om met elkaar zo veel mogelijk impact te bereiken op het tegengaan van schendingen van mensenrechten wereldwijd.

VERZUIM

<i>Periode</i>	<i>Gemiddeld Amnesty</i>	<i>Gemiddeld BV Nederland*</i>
2013	4,40 %	3,80 %
2014	2,76 %	3,80 %
2015	2,41 %	3,90 %
2016	4,40 %	3,90 %
2017	3,90 %	4,00 %
2018	3,30 %	<i>nog niet bekend</i>

* Bron: CBS

ONDERNEMINGSRAAD

De ondernemingsraad (OR) hield zich in 2018 vooral bezig met de modernisering van de arbeidsvoorwaardenregeling (zie vorige pagina). Daarnaast waren er ongeveer eens in de zes weken reguliere overlegvergaderingen van OR en bestuurder (directie). Daarin kwam in 2018 een aantal onderwerpen regelmatig terug, waaronder het nieuwe diversiteitsbeleid, de telecomproblemen, de samenvoeging van de units Ledenadministratie en Service Centre, en de werkdruk. In november startten de voorbereidingen voor de verkiezing van nieuwe OR-leden, omdat de lopende termijn van de zittende leden per december 2018 afliep. Voor de openstaande zeven OR-plaatsen meldden zich zeven kandidaten, zodat er geen verkiezingen nodig waren.

CODES & RICHTLIJNEN WAAR AMNESTY NEDERLAND ZICH AAN HOUDT

GOVERNANCE

- SBF-code voor Goed Bestuur
- INGO Accountability Charter
- Normen van de Erkenningregeling voor goede doelen

FINANCIËN

- RJ 650 Richtlijn voor fondsenwervende instellingen van de Raad voor de Jaarverslaggeving
- GDN Richtlijn financieel beheer goede doelen
- GDN Aanbeveling Toepassing van Richtlijn 650 voor Kosten Beheer & Administratie
- GDN Regeling beloning directeurs van goede doelen

BELASTINGDIENST

- ANBI-voorwaarden

DIVERSITEIT

- Charter Diversiteit

FONDSENWERVING

- DDMA Privacycode: Gedragscode voor het gebruik van Persoonsgegevens in het kader van direct marketing
- DDMA Code E-mail: De Code Verspreiding Reclame via E-mail DDMA Reclamecode Social Media
- DDMA Code Listbroking
- DDMA Gedragscode voor Telemarketing
- DDMA Code Verspreiding Ongeadresseerd Reclamedrukwerk
- DDMA Regeling Privacy Waarborg en Handhavingsreglement Consumenten DDMA Gedragscode Fieldmarketing
- DDMA Code voor het gebruik van Postfilter IF Richtlijn Werving Nalatenschappen

**Studentengroep Utrecht
aan het werk.**

© Emma Haverdings

ONZE RELATIE MET BELANGHEBBENDEN

Amnesty Nederland heeft te maken met verschillende groepen belanghebbenden.

Belanghebbenden voor wie, en vaak ook met wie, wij ons werk doen zijn:

- Slachtoffers van mensenrechtenschendingen – Deze ‘rights holders’ zijn de mensen voor wie wij ons werk doen. We proberen hen o.a. door middel van educatie te versterken zodat zij zelf beter voor hun rechten kunnen opkomen. We komen voor hen in actie als zij in gevaar zijn of worden bedreigd. Deze wereldwijde solidariteit geeft hun moed en kracht om hun rechten te blijven claimen. Om ervoor te zorgen dat wij daadwerkelijk mensenrechtenimpact bereiken, betrekken wij hen steeds actiever bij de vorming van beleid, de ontwikkeling van programma’s en de invulling van het werk.
- Mensenrechtenorganisaties en mensenrechtenverdedigers die door ons worden ondersteund of met wie wij samenwerken – Vanwege de toenemende mate van repressie en krimpende ruimte van mensenrechtenorganisaties en -verdedigers, ondersteunt Amnesty hen, zodat zij zichzelf beter kunnen beschermen en hun werk beter kunnen doen. Ook werkt Amnesty samen met hen aan een betere reputatie van mensenrechtenverdedigers. De aard van deze ondersteuning of samenwerking is zo veel mogelijk bottom-up, afgestemd op de lokale context en behoeften. Wij leggen deze samenwerking en/of ondersteuning zo veel mogelijk vast middels schriftelijke afspraken of een contract (bij financiële ondersteuning).
- Amnesty-afdelingen of Amnesty-regiokantoren buiten Nederland waarmee wij internationaal samenwerken – Amnesty werkt op veel thema’s en in internationale projecten samen met Amnesty-secties of regionale kantoren om zo meer impact te bereiken. Wij leggen deze samenwerking in onderling overleg vast middels een projectplan, budget, en een Memorandum of Understanding of een contract (bij financiële ondersteuning).

In Hongarije worden mensenrechtenverdedigers geïntimideerd en zwartge maakt. Een belangrijk deel van Amnesty's strategie hiertegen is het versterken van de lokale mensenrechtenbeweging 'aan de basis'. In Hongarije ondersteunden we hiertoe in 2018 programma's voor mensenrechteneducatie.

© Marieke Wijntjes

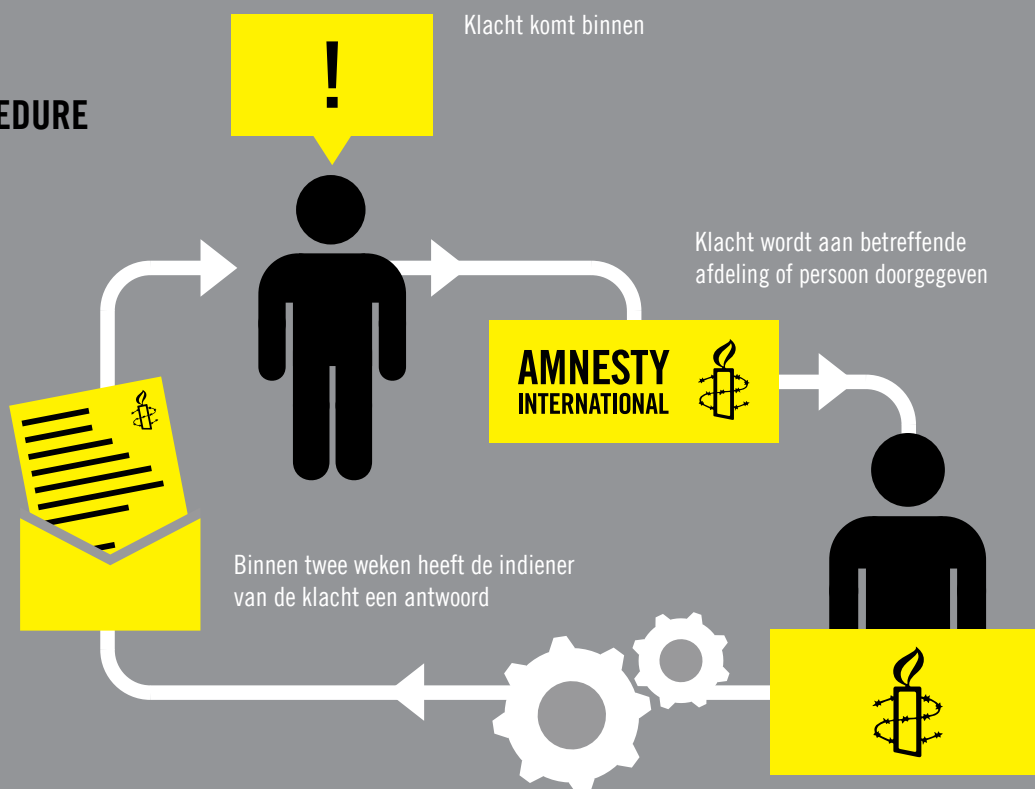

Belanghebbenden met wie wij ons werk doen zijn:

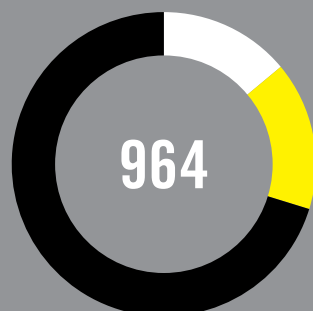
- Leden en donateurs – Wij informeren hen over campagnes, acties, plannen en resultaten. Leden ontvangen naar behoefte het blad *Wordt Vervolgd*. Leden kunnen invloed uitoefenen door hun stem uit te brengen bij verkiezingen en zich verkiesbaar te stellen voor de Ledenraad. Ledenraadsleden en actieve leden worden een paar keer per jaar uitgenodigd om deel te nemen aan beleidsavonden waarin beleidsonderwerpen aan de orde komen. In 2018 kwamen daarbij op basis van interne discussies over de positionering van Amnesty Nederland nieuwe aandachtsgebieden naar voren. Aan donoren die een specifiek project steunen, wordt periodiek gerapporteerd over de voortgang.
- Actieve leden, vrijwilligers en activisten – Ons werk en onze acties zijn alleen mogelijk door de vele betrokken mensen in het land die zich inzetten voor mensenrechten. Zij worden op verschillende manieren geïnformeerd over ons werk en over de mogelijkheden zich in te zetten voor Amnesty. Bijvoorbeeld via onze website, sociale media, nieuwsbrieven, evenementen en bijeenkomsten in het land, en het blad *Wordt Vervolgd*. Via die kanalen leggen wij ook verantwoording af over ons werk. Door middel van de activisme-strategie zetten we in op een nog krachtigere, grotere en meer diverse Amnesty-beweging in Nederland.
- Samenwerkingspartners – Inhoudelijke en financiële samenwerkingen worden in een contract of anderszins schriftelijk vastgelegd en regelmatig gezamenlijk geëvalueerd. In het jaarverslag wordt per type samenwerking een overzicht gegeven van de organisaties waarmee wij samenwerken. Lees meer over onze samenwerkingspartners in hoofdstuk 4, onder 'Amnesty werkt samen' en zie het overzicht van de belangrijkste samenwerkingsverbanden in de bijlage.
- Publiek – Via onze website en sociale media kan het publiek informatie vinden over ons werk. Vragen, klachten of suggesties kunnen via de website, schriftelijk of telefonisch worden gesteld of ingediend. Voor klachten bestaat een klachtenprocedure. Lees meer over de afhandeling en registratie van klachten verderop in dit hoofdstuk. Wij brengen regelmatig persberichten uit over ons werk en we publiceren regelmatig onderzoeksrapporten. Ieder jaar leggen we verantwoording af over ons werk in ons jaarverslag. Eenmaal per twee jaar doen wij een breed imago-onderzoek naar kennis over en waardering van ons werk door het Nederlandse publiek en door onze leden.

KLACHTEN

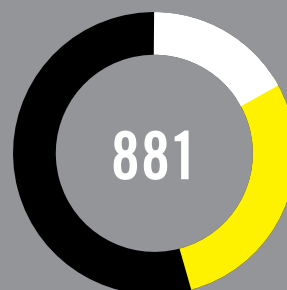
PROCEDURE

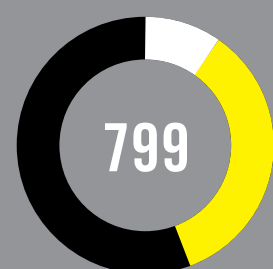
2016

2017

2018

■ Klachten over organisatie:
 ■ Klachten over werving:
 ■ Klachten over beleid:

179
 199
 586

179
 230
 472

122
 243
 434

KLACHTEN

In 2018 nam het aantal klachten (799) af ten opzichte van 2016 (881). Deze cijfers geven echter niet het volledige beeld, omdat klachten die we via onze socialemedia-accounts ontvangen niet worden geregistreerd. Wel worden kritische opmerkingen beantwoord op sociale media.

Klachten over beleid

Niet alleen het algemene publiek laat zich horen over ons beleid, maar ook onze eigen achterban. In 2018 was de aard van de beleidsklachten voornamelijk gericht op actualiteiten, rapporten en de collecte (radiospot). Klachten over de actualiteit en rapporten namen licht toe.

Klachten over werving

De intensivering van onze wervingscampagnes leidden in 2018 tot een noemenswaardige toename van het aantal klachten in vergelijking met 2017. In 2018 was de aard van de wervingsklachten voornamelijk gericht op deur-aan-deurwerving, upgrading en communicatie.

Klachten over organisatie

De hoeveelheid klachten gericht op onze organisatie was 15 procent, net als in 2017; het is de kleinste categorie klachten. In 2018 gingen deze klachten voornamelijk over administratie – vooral verkeerd ontvangen post – en het salaris van de directeur.

Interne klachten

Amnesty kent een interne klachtenprocedure en heeft een vertrouwenspersoon. In 2018 werden geen formele interne klachten ontvangen. Amnesty hecht veel waarde aan een integere gedrags- en leiderschapscultuur. Daartoe zullen wij in 2019 ook verder investeren in ons beleid, bewustzijn en interne dialoog op het gebied van diversiteit, inclusie en integriteit.

Het effect van brieven schrijven

We ontvingen in 2018 weer prachtige brieven van slachtoffers van mensenrechtenschendingen die Amnesty bedankten voor de post die zij tijdens hun onterechte gevangenschap ontvingen.

Taner Kılıç (voormalige voorzitter van Amnesty Turkije) werd op 6 juni 2017 opgepakt. Hij werd verdacht van 'lidmaatschap van een terroristisch organisatie', waarvoor geen enkel concreet bewijs werd gepresenteerd. In augustus 2018 kwam hij vrij, nadat we onder meer rond 10 december 2017 massaal actie voor hem hadden gevoerd. Kılıç stuurde ons een brief vanuit de gevangenis:

'Ik heb honderden prachtige kaarten en brieven uit Nederland ontvangen in mijn nieuwe gevangenis. [...] Jullie kaarten en brieven gaven me kracht, veel dank hiervoor. Ik voel me deel uitmaken van een wereldwijde solidariteit van mensenrechten. Solidariteit over mensenrechten opent onze hersenen en harten voor menselijkheid en voor onszelf. Daarom is het uitermate belangrijk voor mensen. Solidariteit is de hoop voor de toekomst voor ons allemaal.'

Ook de bekende Ethiopische journalist **Eskinder Nega** kwam in 2018 vrij. In april bezocht hij ons Amnesty-jubileumevenement. Nega zat negen keer in de gevangenis, puur en alleen omdat hij zijn beroep uitoefende. In een brief aan Amnesty-supporters schreef hij:

'Zelfs vanuit die donkere cel wist ik dat organisaties als Amnesty International voor mij opkwamen. Dat besef was ontzettend belangrijk. Via mijn familie kreeg ik steunbetuigingen van Amnesty International. Het hielp mij en mijn familie om moed te houden. [...] In 2018 werd ik vrijgelaten. Niet omdat de regering van gedachten was veranderd, maar omdat de mensen de vrijlating eisten van gevangengezette activisten, journalisten en bloggers. De mensen kwamen op voor democratie.'

MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD ONDERNEMEN

Amnesty Nederland opereert met respect voor mens, milieu en maatschappij. Bij iedere beslissing maken we een afweging tussen de maatschappelijke en economische effecten, en houden we rekening met de belanghebbenden. We willen ervoor waken dat de organisatie op welke manier dan ook betrokken raakt bij schendingen van mensenrechten. Ook op sociaal, ecologisch en economisch gebied willen we erop toezien dat het handelen van de organisatie en haar medewerkers geen negatieve gevolgen heeft.

Amnesty Nederland volgt de internationale richtlijn ISO 26000 voor het implementeren van maatschappelijk verantwoord ondernemen in de organisatie. In deze richtlijn staan zeven mvo-principes: bestuur van de organisatie, mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu, eerlijke bedrijfsvoering, consumentenzaken en maatschappelijke betrokkenheid. Deze principes vormen het kader waarmee we onze maatschappelijke verantwoordelijkheden bepalen.

In navolging van het mvo-beleid op het gebied van milieu zijn we in 2018 ons afval verder gaan scheiden (groente, fruit en tuinafval, plastic, papier en restafval worden gescheiden). Ook zijn we het afgelopen jaar van energieleverancier veranderd om de overstap te maken naar groene, meer duurzame energie. Helaas werd de subsidie voor het plaatsen van zonnepanelen pas aan het eind van 2018 toegekend, waardoor deze plannen zijn uitgesteld tot 2019. Verder richten wij ons in 2019 op de ontwikkeling van een mvo-inkoopbeleid en de overstap naar de Triodos Bank (in overeenstemming met de beoordeling door Eerlijke Bankwijzer).

Op internationaal niveau heeft Amnesty zelf ook normen, de zogenaamde 'Core Standards', vastgesteld op het gebied van bestuur, organisatiewijze, management en personeelszaken. Doel is een Amnesty-brede, coherente en consistente toepassing van beleid, processen en praktijk. Iedere twee jaar wordt getoetst in hoeverre alle Amnesty-afdelingen wereldwijd aan de normen voldoen. Ook wordt gekeken waar nog verbetering nodig is. Uit een self assessment van eind 2018 kwam naar voren dat Amnesty Nederland in de afgelopen twee jaar veel vooruitgang heeft geboekt op het gebied van diversiteit en inclusie, privacy, milieu en financieel beheer. Daarnaast zijn we gehouden aan externe standaarden, zoals de normen van de Erkenningsregeling voor goede doelen in Nederland. In 2018 hebben we de jaarlijkse toetsing met succes doorlopen.

RISICO-OMSCHRIJVING	BEHEERSINGS-MAATREGELEN	Risico categorie	Risico bereidheid	Risico-impact	Risico-kans
Juiste keuzes maken in de focus van ons werk om relevant te blijven als mensenrechtenorganisatie	- Onderzoek naar ontwikkelingen die op langere termijn grote invloed kunnen hebben op de bevordering of bescherming van mensenrechten. - Visieontwikkeling vanuit de internationale Amnesty-beweging. - Agendavorming betreffende: (Nieuwe) issues die als mensenrechtenkwesaties opdoemen. - Politieke en maatschappelijke ontwikkelingen die kansen of bedreigingen gaan vormen voor de bevordering of bescherming van mensenrechten.	Strategisch	medium	hoog	laag
Afnemend draagvlak voor mensenrechten door actuele ontwikkelingen in de samenleving	- Het belang van (bescherming van) mensenrechten blijven agenderen en zichtbaar maken. - Dialoog aangaan met onze achterban en het bredere Nederlandse publiek over mensenrechten.	Tactisch	medium	hoog	medium
Afkalvend imago door incidenten bij of kritiek op Amnesty of andere goede doelen	- Naleven wat Amnesty zelf propageert. - Ontwikkelingen in goede doelensector op de voet volgen. - Aandacht voor transparantie in onze eigen externe communicatie. - Implementatie en up-to-date houden van ons mvo-beleid. - Actieve due diligence (gepaste zorgvuldigheid) van samenwerkingspartners.	Tactisch	laag	hoog	hoog
Ledental en de inkomsten van donateurs op peil houden	- Waar nodig heroverwegen van de fondsenwervingsstrategie en investeren in nieuwe vormen van leden- en fondsenwerving. - Organisatie flexibel houden door structurele formatie beperkt te houden. - Continuïteitsreserve op peil houden zodat plotseling verlies aan inkomsten tijdelijk opgevangen kan worden.	Tactisch	laag	hoog	medium
Ons werk uitvoeren in overeenstemming met geldende wet- en regelgeving	- Toepassen van in de goede doelensector algemeen aanvaarde codes en richtlijnen. - Financiële en jaarverslaggevingsrichtlijnen, fiscale wet- en regelgeving: informatievoorziening door Goede Doelen Nederland en de externe accountant. - Human Resources wet- en regelgeving: informatievoorziening vanuit werkgeversvereniging AWWN, pensioenfondsen PFZW, advocatenbureaus, jaarlijks UWV-congres, HR-vakbladen. - Regelmatige toetsing van compliance betreffende onderwerpen waar de organisatie mee te maken heeft (bijvoorbeeld rondom privacy en beveiliging van gegevens).	Compliance (overeenkomstig de richtlijnen en regels)	laag	hoog	laag
Externe verantwoording van Amnesty Nederland over betrouwbaarheid, consistentie, transparantie en tijdig reageren	- Correcte, tijdige en consistente informatie beschikbaar maken via sociale media (24/7), website, jaarverslag. - Toepassen van het kwaliteitssysteem externe uitingen, alleen gebruikmaken van (vastgestelde) cijfers van daartoe aangewezen rapporteurs, sturen op tijdige door externe accountants gecontroleerde verantwoording. - Zorgdragen voor het voldoen aan de rapportagevoorwaarden bij externe financieringen (bijvoorbeeld de standaardverplichting van het International Aid Transparency Initiative van het ministerie van Buitenlandse Zaken).	Verantwoording	laag	hoog	laag

Om te voldoen aan de nieuwe Europese privacywetgeving heeft Amnesty verschillende stappen gezet. Zo gaan we zorgvuldig om met foto's en beeldmateriaal. Aanwezigen, bezoekers en deelnemers aan (regionale) evenementen, trainingen, workshops en acties worden vooraf zo goed mogelijk geïnformeerd over eventuele beeldopnamen.

© ANP

PRIVACY

Directiestatement:

'Aan de basis van ons werk staat goede, betrouwbare informatie over schendingen van mensenrechten. Als wij autoriteiten en mensen over de gehele wereld oproepen tot het ondernemen van actie, dan is het belangrijk dat de informatie in onze systemen klopt en veilig bewaard wordt.

Daarnaast is het recht op informatiebescherming een grondrecht dat nauw verbonden is met het recht op privacy dat bij onze organisatie hoog in het vaandel staat. Ook pleiten wij voor de bescherming van de vrijheid van meningsuiting. Vanuit ethisch oogpunt en voor de legitimiteit en effectiviteit van Amnesty's werk is het daarom van belang dat Amnesty zorgvuldig omgaat met de persoonsgegevens van onze leden, donateurs en activisten en dat onze systemen goed beveiligd zijn.'

In 2018 hebben wij verschillende stappen gezet om te voldoen aan de nieuwe Europese privacywetgeving. Zo hebben wij een verwerkingsregister opgesteld, ons privacy- en informatiebeveiligingsbeleid gedocumenteerd, en procedures ingevoerd om onder meer uitvoering te geven aan de rechten van betrokkenen. Door middel van trainingen, bijeenkomsten, nieuwsbrieven en een 'privacylearning' vergrootten we het bewustzijn van onze medewerkers en vrijwilligers. Verder voerden we online een aantal verbeteringen door, zoals een aangepast privacystatement, cookiebanner, opt-in teksten en disclaimers. In 2019 gaan we verder met onder meer de implementatie van bewaartermijnen en het beter borgen van privacy en veiligheid binnen de organisatie.

RISICOMANAGEMENT

Amnesty Nederland heeft te maken met verschillende risico's in haar werk. De belangrijkste liggen op het gebied van een veranderende wereld, inkomsten, imago en bedrijfsvoering. Met risicomanagement zet de organisatie zich ervoor in om die risico's te beperken. De belangrijkste risico's zijn in kaart gebracht voor zowel het werk van Amnesty Nederland als voor de internationale Amnesty-beweging. Door het jaar heen wordt de risicoanalyse geactualiseerd als vast onderdeel van de plannings- en controle-cyclus. Dit stelt ons in staat belangrijke risico's tijdig te onderkennen en beheersmaatregelen in te stellen, zodat schade in het bereiken van onze doelstellingen kan worden voorkomen of beperkt. Op basis van deze risicoanalyses houden management en Bestuur zicht op de belangrijkste risico's voor de organisatie. Hiernaast een weergave van de belangrijkste risico's voor Amnesty Nederland in 2018.

AMNESTY INTERNATIONAL AFDELING NEDERLAND FINANCIEEL VERSLAG 2018

OVERIGE GEGEVENS

Zie voor het onderdeel *Overige gegevens* het document **Jaarrekening 2018 & Overige Gegevens**, wat integraal onderdeel is van dit jaarverslag.

FINANCIËLE VERANTWOORDING

(TOELICHTING OP DE JAARREKENING)

INLEIDING

In de jaarrekening legt de Vereniging Amnesty International, Afdeling Nederland (Amnesty Nederland) verantwoording af over inkomsten, bestedingen, resultaat en financiële positie in 2018. De jaarrekening vormt een integraal onderdeel van het jaarverslag 2018 en omvat de Vereniging Amnesty International, Afdeling Nederland inclusief de regionale en plaatselijke geledingen.

De jaarrekening is opgesteld conform de [Richtlijn 650 voor Fondsenwervende Organisaties](#) van de Raad voor de Jaarverslaggeving. Daarnaast past Amnesty de 'Regeling beloning directeuren van goede doelen' en de 'Richtlijn financieel beheer goede doelen' van Goede Doelen Nederland toe.

Door het afronden van de cijfers in dit hoofdstuk kunnen kleine verschillen ontstaan in de optelling van cijfers.

RESULTAAT 2018

Bedragen x € 1.000

	<i>Realisatie 2018</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>Vershil realisatie en begroting</i>	<i>Realisatie 2017</i>
Totaal inkomsten	26.899	25.973	926	30.038
Totaal bestedingen	-29.248	-27.483	-1.765	-29.051
Saldo financiële baten en lasten	28	10	18	16
Resultaat	-2.322	-1.500	-822	1.003

RESULTAAT 2018

Het negatieve resultaat over 2018 bedraagt € -2,32 miljoen. Er was voor 2018 begroot op een negatief resultaat en dit wordt volgens plan gedekt door onttrekkingen uit de bestemmingsreserves.

Het resultaat over 2018 is wel € 822 duizend negatiever uitgevallen dan begroot. Dit is terug te voeren op extra projecten waar na het vaststellen van het positieve resultaat over 2017 extra middelen voor konden worden toegekend. Hiermee konden we beschikbare middelen aanwenden voor extra mensenrechtenwerk, conform het financieel beleid om extra middelen zo snel mogelijk in te zetten.

INKOMSTEN 2018

Bedragen x € 1.000

	<i>Realisatie 2018</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>Vershil realisatie en begroting</i>	<i>Realisatie 2017</i>
GEWORVEN BATEN				
Baten van particulieren	20.277	19.935	342	23.769
Baten van bedrijven	465	505	-40	271
Baten van loterijorganisaties	4.372	4.165	207	4.245
Baten van subsidies van overheden	1.032	1.100	-68	907
Baten van andere organisaties zonder winststreven	425	0	425	513
Som van de geworven baten	26.572	25.705	867	29.705
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	322	268	54	310
Overige baten	5	-	5	23
Som van de baten	26.899	25.973	926	30.038

INKOMSTEN

In 2018 zijn inkomsten van € 26,9 miljoen gerealiseerd. Dit is € 926 duizend hoger dan was begroot (€ 25,97 miljoen). Hierboven een tabel met de inkomstensoorten en hieronder per inkomstensoort een nadere toelichting.

BATEN VAN PARTICULIEREN

De baten van particulieren betreffen alle gebonden en ongebonden inkomsten van leden, overige particulieren, Amnesty-groepen, en de opbrengst uit de landelijke collecte en uit nalatenschappen (zie tabel op pagina 94).

Bijdragen van leden

De baten uit bijdragen van leden zijn iets boven de begroting uitgekomen. Dit is gerealiseerd door een verhoogde inspanning gedurende het jaar op het gebied van fondsenwerving. In 2018 was het aantal mensen dat hun lidmaatschap opzegde iets hoger dan de instroom van nieuwe leden. Het ledenaantal daalde daardoor licht. Eind 2018 was de ledenstand 251.011 (eind 2017: 253.689). Maar omdat we een groter aantal leden dan verwacht bereid vonden hun bijdrage te verhogen, heeft dit geleid tot een hogere gemiddelde jaarbijdrage. Deze steeg van € 61 in 2017 naar € 62 in 2018.

In 2018 hebben we leden actief benaderd hun jaarlijkse gift vast te leggen in een overeenkomst tot periodiek schenken waar een belastingvoordeel tegenover staat. In veel gevallen laten leden het belastingvoordeel (gedeeltelijk) ten goede komen aan Amnesty. Dit resulteerde in hogere inkomsten.

Donaties van overige particulieren

De incidentele giften van particulieren ontwikkelden zich in 2018 vrijwel conform de begroting. Dat was een stuk lager dan in 2017, maar dat jaar was uitzonderlijk doordat we toen een particuliere gift van € 1 miljoen ontvingen. We zien wel de laatste jaren een ontwikkeling dat steeds meer particulieren kiezen voor losse donaties, in plaats van een doorlopend lidmaatschap van Amnesty.

Bijdragen van Amnesty-groepen

De inkomsten die worden verantwoord onder deze categorie betreffen de bijdragen van Amnesty-groepen (de afstorting van middelen boven € 1.000), de aan de groepen afgedragen collectevergoeding, gebonden bijdragen van groepen en door groepen gegenereerde inkomsten.

BATEN VAN PARTICULIEREN

Bedragen x € 1.000

	<i>Realisatie 2018</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>Vershil realisatie en begroting</i>	<i>Realisatie 2017</i>
Bijdragen van leden	15.504	15.300	204	15.097
Donaties van overige particulieren	765	710	55	1.737
Bijdragen van Amnesty-groepen	139	325	-186	136
Landelijke collecte	1.229	1.400	-171	1.447
Evenementen	-	-	-	87
Nalatenschappen	2.640	2.200	440	5.265
Totaal baten van particulieren	20.277	19.935	342	23.769

Landelijke collecte

Bij de landelijke collecte in 2018 is ruim € 1,2 miljoen opgehaald door 12.600 vrijwilligers. Dit is een stuk lager dan begroot (€ 171 duizend minder dan begroot) en is te verklaren doordat er in 2018 minder collectanten actief waren dan vooraf ingeschat. Ook het aantal gebieden waar een collecte werd georganiseerd, was lager dan verwacht.

Evenementen

We hebben in 2018 geen fondsenwervende evenementen georganiseerd.

Nalatenschappen

Amnesty ontving in 2018 ruim € 2,6 miljoen uit nalatenschappen. Dit is hoger dan begroot, maar wel lager dan het gemiddelde van de afgelopen tien jaar. Opvallend was dat we in 2018 een stuk minder inkomsten uit erfstellingen kregen, en dat het aantal legaten stabiel was. Omdat de gemiddelde waarde uit een erfstelling over het algemeen hoger is dan van een legaat, leidt dit tot een daling van het totale inkomen uit nalatenschappen.

BATEN VAN BEDRIJVEN

De inkomsten van bedrijven kwamen iets lager uit dan begroot en hebben voor een groot deel (€ 333 duizend) een door het donerende bedrijf gekozen bestemming.

BATEN VAN LOTERIJORGANISATIES

In 2018 mochten wij wederom de vaste bijdrage van de Nationale Postcode Loterij van € 3,6 miljoen ontvangen. Naast deze jaarlijkse bijdrage heeft de Nationale Postcode Loterij extra bijdragen gehonoreerd voor twee internationale projecten van Amnesty International. Wij zijn de deelnemers van de Nationale Postcode Loterij zeer dankbaar voor deze bijdragen.

- 'Protect Civilians: Amnesty International's Crisis Response', het project dat zich richt op onderzoek en documentatie van mensenrechtenschendingen in ernstige conflictgebieden, € 1,785 miljoen voor een projectduur van drie jaar, toegekend in 2016.
- 'Code Yellow', het project waarmee we mensenrechtenverdedigers en journalisten beschermen tegen cyberaanvallen, € 2,318 miljoen voor een projectduur van drie jaar, toegekend in 2018.

In de inkomsten is opgenomen wat voor beide projecten in 2018 aan bestedingen is gerapporteerd.

BATEN VAN SUBSIDIES VAN OVERHEDEN

Amnesty vormt samen met PAX de alliantie 'Samenspraak & Tegenspraak'. Hierin wordt samengewerkt op het gebied van vrede, mensenrechten en conflictpreventie in diverse fragiele en repressieve staten. De alliantie kreeg voor de periode 2016-2020 middelen toegekend door het ministerie van Buitenlandse Zaken als strategische partner op het gebied van 'pleiten en beïnvloeden'.

Het aandeel van Amnesty bedraagt hierin € 5,5 miljoen, verspreid over de genoemde periode. Dit geld wordt vanuit het Human Rights Capacity-Building Programme (HURICAP) besteed aan capaciteitsversterking van lokale partners in een aantal landen in Afrika en het Midden-Oosten. De inkomsten worden verantwoord op basis van de werkelijke bestedingen. De bestedingen waren in 2018 lager dan begroot (€ 1,03 miljoen versus € 1,1 miljoen), maar hoger dan in 2017 (€ 907 duizend). De onderbesteding wordt veroorzaakt doordat het in een aantal gebieden niet gelukt is om de beoogde projecten van de grond te krijgen (bijvoorbeeld in Zimbabwe en de Centraal-Afrikaanse Republiek). De geoormerkte middelen worden uitgesmeerd over de resterende subsidiejaren.

Amnesty International accepteert overheidssubsidie voor mensenrechteneducatie en capaciteitsversterking. Vanuit het oogpunt van onafhankelijkheid accepteren wij geen gelden voor onderzoek naar mensenrechtenschendingen, lobby en het voeren van acties.

BATEN VAN ANDERE ORGANISATIES ZONDER WINSTSTREVEN

De inkomsten van andere organisaties zonder winststreven bevatten de inkomsten van stichtingen, fondsen en (religieuze) instellingen. Er waren geen inkomsten begroot voor deze categorie, omdat er ten tijde van het opstellen van de begroting nog geen zekerheid was over inkomsten van fondsen en stichtingen.

BATEN ALS TEGENPRESTATIE VOOR DE LEVERING VAN PRODUCTEN EN/OF DIENSTEN

Onder deze categorie vallen de inkomsten uit merchandising (de verkoop van Amnesty-producten), inkomsten van Amnesty's maandblad *Wordt Vervolgd*, en de inkomsten uit verhuur van kantoorruimte, inclusief de opbrengst van de dienstverlening aan huurders.

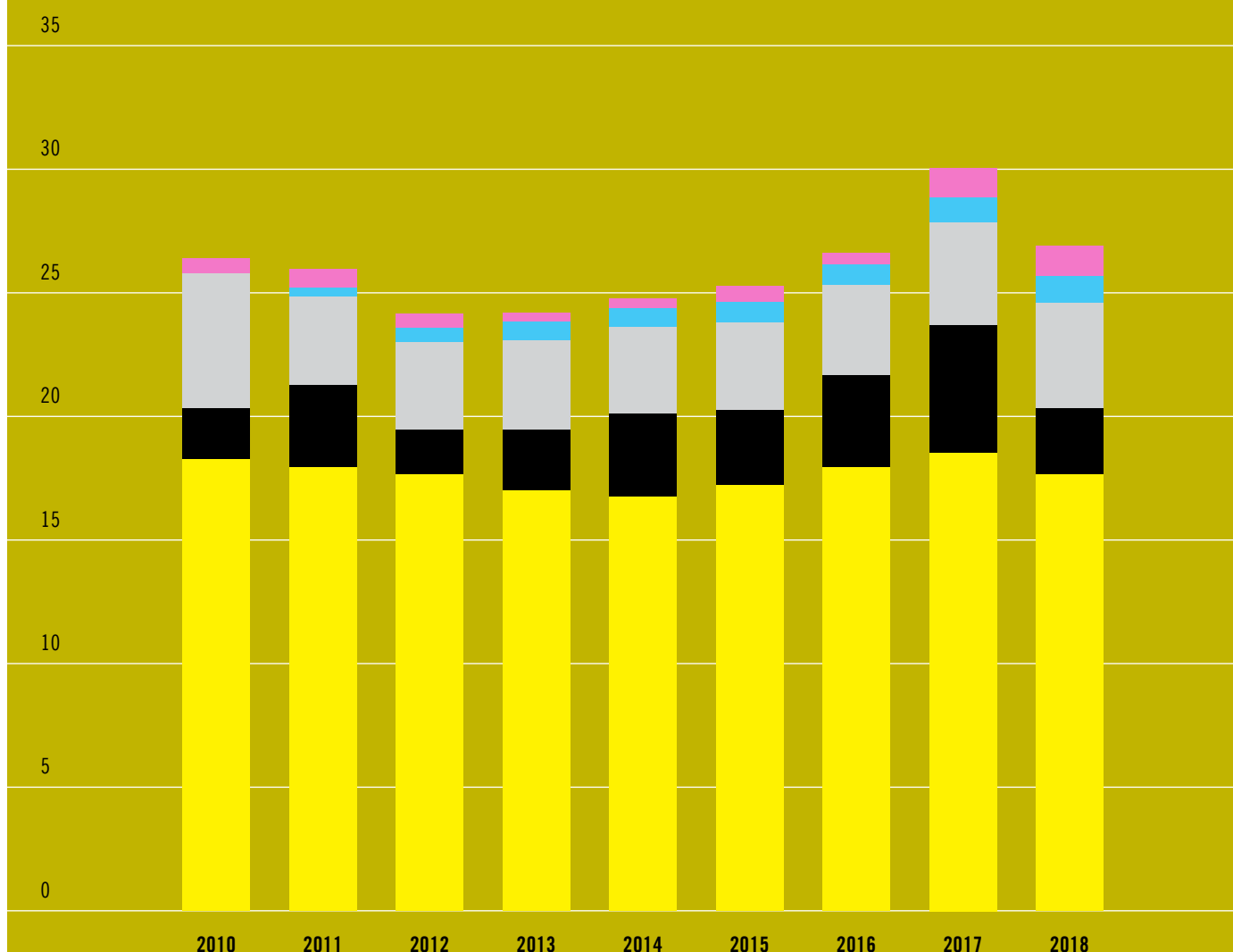
INKOMSTEN DOOR DE JAREN HEEN

De inkomsten ontwikkelden zich de afgelopen jaren als volgt.

- Overig
- Subsidie ministerie van Buitenlandse Zaken
- Nationale Postcode Loterij
- Nalatenschappen
- Particulieren

ONTWIKKELING VAN DE INKOMSTEN VAN 2010 TOT 2018

Bedragen x € 1.000.000

HERKOMST GEBONDEN WERVING 2018

Bedragen x € 1.000

Leden	292
Overige particulieren	36
Amnesty-groepen	18
Nalatenschappen	55
Bedrijven	333
Nationale Postcode Loterij	772
Ministerie van Buitenlandse Zaken	1.032
Fondsen en instellingen	84
Totaal	2.621

De omzet uit merchandising bedraagt in 2018 € 477 duizend en is daarmee vergelijkbaar met de omzet in 2017. Door hogere inkoopkosten en hogere kosten voor het verzendhuis is de netto-opbrengst lager dan in 2017. Dit wordt gecompenseerd door een eenmalige meevaller op het gebied van royalties, waardoor het netto-resultaat nagenoeg hetzelfde is als in 2017.

De advertentie- en abonnementsbijdragen van *Wordt Vervolgd* zijn iets hoger uitgevallen dan begroot.

OVERIGE BATEN

Hieronder vallen de overige baten zoals de vrijval uit de reorganisatievoorziening 2014. Deze vrijval vindt plaats doordat oud-medewerkers geen aanspraak meer hoeven te maken op één van de vertrekregelingen uit het Sociaal Plan 2014, omdat zij een nieuwe baan hebben gevonden.

Structurele versus incidentele inkomsten

De totale inkomsten in 2018 bedroegen € 26,9 miljoen. Tot de incidentele inkomsten worden gerekend de extra bijdragen van leden (€ 821 duizend), donaties van overige particulieren (€ 765 duizend), bedrijven (€ 465 duizend), instellingen zonder winststreven (€ 425 duizend), de subsidie van het ministerie van Buitenlandse Zaken (€ 1,03 miljoen), het incidentele deel van de nalatenschappen (alle inkomsten boven de voor 2018 begrote € 2,2 miljoen, in casu € 440 duizend), en de extra bijdragen van de Nationale Postcode Loterij voor het project 'Protect Civilians' en 'Code Yellow' van in totaal € 772 duizend. Dit komt in 2018 neer op een bedrag van in totaal € 4,7 miljoen aan incidentele inkomsten. Dit betekent dat er in 2018 € 22,2 miljoen aan structurele inkomsten is vergaard tegenover € 4,7 miljoen aan incidentele inkomsten. De structurele inkomsten kwamen € 114 duizend lager uit dan begroot (€ 22,3 miljoen). Dat is terug te voeren op de lagere opbrengst van de landelijke collecte dan begroot.

Gebonden werving

Van alle inkomsten is in 2018 € 2,62 miljoen gebonden gegeven (2017: € 2,16 miljoen). Dat wil zeggen dat de geldgever heeft aangegeven waaraan het geld besteed moet worden. Amnesty Nederland biedt de keuze uit meerdere mogelijke bestemmingen. De herkomst van de gebonden giften in 2018 staat vermeld in bovenstaande tabel.

BESTEDINGEN 2018

Bedragen x € 1.000

	<i>Realisatie 2018</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>Verschil realisatie en begroting</i>	<i>Realisatie 2017</i>
Internationale organisatie	10.749	9.991	759	11.599
Mensenrechtenbeleid	5.387	4.726	661	4.614
Mobilisatie & Actie	4.077	3.847	230	3.519
Media & Politieke Zaken	2.774	2.708	66	2.865
Strategische Verkenningen	226	241	-15	348
Totaal aan doelstelling	23.213	21.512	1.701	22.945
Werving baten	4.506	4.587	-81	4.572
Beheer & Administratie	1.530	1.385	145	1.533
Som van de lasten	29.248	27.483	1.765	29.051

BESTEDINGEN

Amnesty heeft in 2018 € 29,2 miljoen besteed (2017: € 29,05 miljoen). Hiervan is € 23,2 miljoen besteed aan de doelstelling. De overige bestedingen betreffen kosten voor de 'werving van baten' en kosten 'beheer en administratie'.

BESTEED AAN DE DOELSTELLING

Onder de noemer 'besteed aan de doelstelling' vallen alle bestedingen op het gebied van Mensenrechtenbeleid, Mobilisatie & Actie, Media & Politieke Zaken, Strategische Verkenningen en de bijdrage aan de internationale Amnesty-organisatie.

Met de bijdrage aan de internationale organisatie wordt onderzoek gefinancierd naar mensenrechtenschendingen. Op basis van dit onderzoek worden rapporten gepubliceerd, acties gevoerd en wordt gelobbyd, voorlichting gegeven en bewustwording vergroot. Tevens wordt bijgedragen aan het dekken van de kosten van het European Institutions Office van Amnesty in Brussel. Vanuit dit kantoor worden lobbyactiviteiten uitgevoerd gericht op de instellingen en landen van de Europese Unie.

Beide bijdragen – die aan de internationale organisatie en aan ons Europakantoor in Brussel – worden gebaseerd op een door de internationale beweging overeengekomen berekeningswijze voor de bij te dragen afdracht. De bijdrage aan de internationale organisatie wordt berekend op basis van in het lopende jaar gerealiseerde inkomsten. Hierbij worden de volgende zaken van de totale inkomsten afgetrokken: geormerkte inkomsten, fondsenwervingskosten en organisatiekosten (zoals huisvesting en IT). De te betalen afdracht wordt vervolgens berekend op basis van een heffingstabel.

De overige bestedingen aan de doelstelling bestaan uit de kosten voor mensenrechtenprogramma's, campagnes, lobby en voorlichting. Het gaat hierbij onder andere om onze activiteiten op het gebied van mensenrechtenprogramma's zoals Vrijheid van meningsuiting in China, Indonesië, Rusland, Saudi-Arabië en Turkije, Etnisch profileren door de politie in Nederland, Mensen zonder verblijfsrecht in Nederland, Mensenrechten en veiligheid, Human Rights Capacity Building Programme (HURICAP), Mensenrech-

teneducatie, de Eerlijke Geldwijzers en publicaties van Strategische Verkenningen. Daarnaast is er geld aangewend voor onze campagnes voor vluchtelingen en mensenrechtenactivisten, tegen de zogenaamde Sleepwet, voor diverse spoedacties, petitie, demonstraties bij ambassades, Write4Rights (de schrijfmarathon) op 10 december, en acties op diverse festivals en tijdens de Canal Parade waar we aandacht vroegen voor mensenrechtenschendingen.

De bestedingen aan de doelstellingen liggen hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door onderstaande zaken.

- De bijdrage aan de internationale organisatie valt ruim hoger uit dan begroot. Dit komt doordat de geworven baten hoger zijn uitgevallen, maar ook als gevolg van het hoge bedrag dat in 2018 daadwerkelijk is ontvangen aan in 2017 gemelde nalatenschappen. Over deze ontvangsten moeten we in het jaar van ontvangst onze bijdrage aan de internationale organisatie afrekenen. Hiervoor was per eind 2017 een reservering gemaakt in de bestemmingsreserves.
- Gedurende 2018 zijn extra projecten ontwikkeld en zijn daar middelen voor toegekend uit de reserves. Hiermee konden we beschikbare middelen aanwenden voor extra mensenrechtenwerk (conform het financieel beleid om extra middelen zo snel mogelijk in te zetten).

ONREGELMATIGHEDEN

In 2017 heeft Amnesty Nederland een bijdrage van € 20.000 gedaan aan Amnesty Zimbabwe. Deze bijdrage gold als tegemoetkoming in de kosten rond opnamen in Zimbabwe voor het tv-programma "Rappers achter de tralies" en als algemene ondersteuning van deze Amnesty-sectie. Helaas is in 2018 geconstateerd dat er in voorgaande jaren sprake is geweest van ernstige fraude en financieel mismanagement binnen deze sectie. Volgend op deze bevindingen heeft het bestuur van Amnesty Zimbabwe aangifte gedaan tegen de betrokkenen en zijn juridische middelen ingezet om de verloren gegane gelden terug te vorderen. Wij zijn ervan overtuigd dat deze ernstige kwestie goed is aangepakt en dat er alles aan gedaan wordt om een herhaling van dit soort praktijken te voorkomen. Wat de bijdrage van Amnesty Nederland betreft aan Amnesty Zimbabwe in 2017 is niet direct vast te stellen wat er met deze middelen is gebeurd.

WERVINGSKOSTEN

De bestedingen aan werving van baten (fondsenwerving) betreffen de werving van nieuwe leden, het upgraden van ledenbijdragen, ledenbehoud, de kosten van de collecte, merchandising, evenementen en de kosten voor relatiemanagement van grote donoren.

De bestedingen aan fondsenwerving zijn in 2018 iets lager uitgevallen dan begroot. Dit wordt grotendeels veroorzaakt doordat er bij de straatwervingsbureaus waar Amnesty mee werkt geen capaciteit beschikbaar bleek te zijn om extra nieuwe leden te werven. In 2018 is een bestemmingsreserve 'Extra fondsenwerving' gecreëerd voor extra inspanningen (naast het reguliere budget) op het gebied van fondsenwerving in de jaren 2018, 2019 en 2020. De investeringen hebben als doel het vergroten van het aantal nieuwe leden en het vergroten van de achterban. In 2018 is slechts een beperkt bedrag uitgegeven vanwege de benodigde voorbereiding (analyseren van de uitgangssituatie en het ontwikkelen van een plan van aanpak) en het gebrek aan additionele capaciteit bij de straatwervingsbureaus. Naar verwachting zullen de resterende middelen in de bestemmingsreserve in 2019 en 2020 aangewend worden.

BEHEER EN ADMINISTRATIE

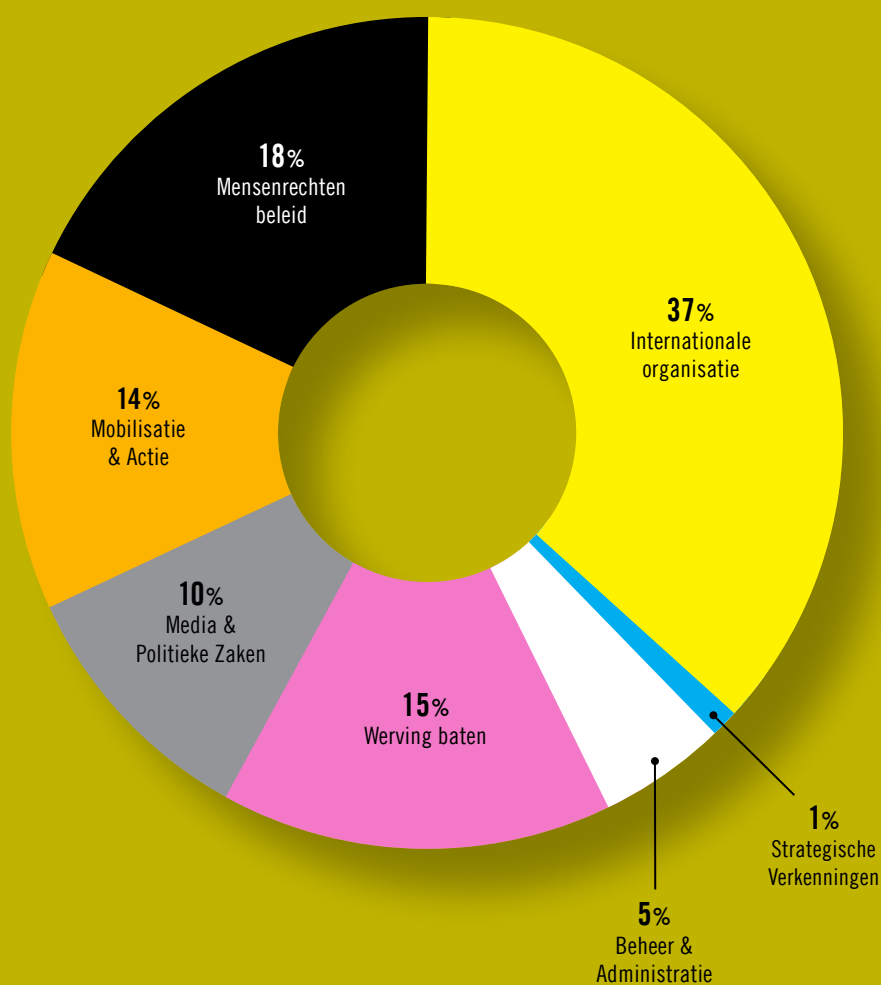
Amnesty Nederland volgt de aanbeveling van Goede Doelen Nederland over de kosten die vallen onder Beheer & Administratie: kosten bestuur, ledenraad, een deel van het management en de financiële en personeelsadministratie.

De hoger dan begrote kosten in 2018 worden verklaard door de inzet van tijdelijk personeel. Dit was noodzakelijk als gevolg van langdurig verzuim van medewerkers, en extra benodigde capaciteit om de continuïteit van het werk te waarborgen en de werkdruk voor medewerkers te verminderen.

VERDELING BESTEDINGEN 2018

Het percentage van de bestedingen aan 'werving baten' is in de grafiek hieronder uitgedrukt als percentage van de totale bestedingen.

VERDELING BESTEDINGEN 2018 AMNESTY NEDERLAND

INKOMSTEN EN BESTEDINGEN - INTERNATIONAAL SECRETARIAAT *

Bedragen x € 1.000.000

	<i>Realisatie 2018</i>	<i>%</i>
INKOMSTEN		
Bijdragen van nationale Amnesty-afdelingen	75,3	90%
Fondsenwerving en andere inkomsten	8,2	10%
	83,5	100%
BESTEDINGEN		
Personeels- en programmakosten	46,8	54%
Toelagen Amnesty-entiteiten	22,2	26%
Global Transition Plan	12,2	14%
Overige kosten	5,6	6%
	86,8	100%
RESULTAAT 2017	-3,4	

BIJDRAGE AMNESTY NEDERLAND AAN DE INTERNATIONALE ORGANISATIE

Het werk van de internationale organisatie, uitgevoerd door het Internationaal Secretariaat van Amnesty International in London en diverse regionale kantoren, wordt gefinancierd door de nationale Amnesty-afdelingen. Ter verantwoording van de bijdrage van Amnesty Nederland in 2018 van € 10,7 miljoen aan de internationale organisatie volgt hieronder informatie over de inkomsten en bestedingen van het Internationaal Secretariaat in 2018.

In 2018 ontving het Internationaal Secretariaat € 83,5 miljoen aan inkomsten. Daarvan bestond 90% uit de bijdragen van de nationale Amnesty-afdelingen als assessment en/of vrijwillige bijdrage (€ 75,3 miljoen) en 10% uit gerealiseerde fondsenwerving en overige inkomsten (€ 8,2 miljoen). De totale bestedingen van het Internationaal Secretariaat in 2018 kwamen uit op een totaal van € 86,8 miljoen. Het financiële resultaat voor 2018 is € -3,4 miljoen. Dit wordt gedekt uit de reserves van het Internationaal Secretariaat.

De **personeels- en programmakosten** zijn de bestedingen aan de internationale mensenrechtenprogramma's, campagnes en communicatie, onderzoek, beleidsbeïnvloeding, voorlichting, governance, interne organisatie en internationale fondsenwerving.

Toelagen Amnesty-secties zijn de bijdragen van de internationale organisatie aan Amnesty-kantoren die financieel nog niet op eigen benen staan.

Het **Global Transition Plan** behelst de decentralisatie van bepaalde taken van het Internationaal Secretariaat naar negen regionale Amnesty-kantoren verspreid over de wereld (bijvoorbeeld in Hongkong, Johannesburg, Bangkok en Mexico City). Doel van het Global Transition Plan is de relevantie van Amnesty International te vergroten door het versterken van ons werk met lokale activisten en het vergroten van onze achterban in landen buiten Europa en Noord-Amerika.

De overige kosten zijn de kosten voor wisselkoersverschillen en diverse overige kosten.

* Dit betreft de voorlopige, nog niet gecontroleerde cijfers van het Internationaal Secretariaat van Amnesty International. De omrekening van Britse pond naar euro is gebaseerd op de valutakoers van 31-12-2018.

KENGETALLEN VAN DE BESTEDINGEN VAN AMNESTY NEDERLAND

	<i>Norm</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>	<i>2016</i>
Besteed aan doelstelling t.o.v. totale baten		86,3%	76,4%	78,0%
Besteed aan doelstelling t.o.v. totale bestedingen*	Min. 70%	79,4%	79,0%	78,7%
Kostenpercentage werving*		17,0%	15,4%	16,0%
Beheer en Administratie**	Max. 6%	5,2%	5,3%	5,2%

* De Erkenningregeling voor goede doelen stelt het volgende: De verhouding tussen de bestedingen aan de doelstellingen, wervingskosten en kosten beheer en administratie dient redelijk en uitlegbaar te zijn. De verhouding wordt in elk geval geacht redelijk te zijn wanneer: 1. het percentage doelbesteding als percentage van de totale lasten, gerekend over de afgelopen drie jaar, gemiddeld minimaal 70% bedraagt; 2. het gemiddelde percentage doelbesteding over de afgelopen drie jaar niet aanzienlijk afwijkt van het gemiddelde percentage doelbesteding over dezelfde periode van vergelijkbare organisaties.

** Het bestuur van Amnesty Nederland heeft bepaald dat de kosten 'Beheer en administratie' maximaal 6% van de lasten mogen vormen. Dit betreft dus een interne norm.

KENGETALLEN

Conform de Richtlijn 650 voor de Jaarverslaggeving (RJ650) geven we in dit verslag kengetallen weer van de bestedingen aan de doelstelling, werving en beheer en administratie.

Amnesty rapporteert ook het percentage bestedingen aan de doelstelling ten opzichte van de totale bestedingen. De reden voor dit extra kengetal ligt in het feit dat inkomsten (zeker in geval van incidentele meevallers) en bestedingen niet altijd in hetzelfde boekjaar vallen.

Besteed aan doelstelling ten opzichte van totale baten

In 2018 valt dit percentage hoger uit dan in voorgaande jaren. Dit komt doordat er naast de baten in 2018 ook een aanzienlijk bedrag aan middelen uit de bestemmings-reserves is aangewend voor bestedingen in 2018.

Besteed aan doelstelling ten opzichte van totale bestedingen

De bestedingen aan de doelstelling ten opzichte van de totale bestedingen liggen in lijn met de bestedingen in voorgaande jaren.

Kostenpercentage werving

Met de toepassing van de nieuwe RJ650 (ingegaan per 2017) wordt het kostenpercentage werving verantwoord. Dit zijn de gemaakte wervingskosten uitgedrukt als percentage van de som van de geworven baten. Dit percentage is gestegen ten opzichte van 2017 omdat bij nagenoeg gelijke wervingskosten in beide jaren de inkomsten in 2017 aanzienlijk hoger waren dan in 2018. Dat verschil is te verklaren door een grote donatie van een particulier in 2017 (ter waarde van ongeveer € 1 miljoen) en hogere inkomsten uit nalatenschappen.

Kosten 'Beheer en Administratie'

De bestedingen aan 'Beheer en Administratie' ten opzichte van de totale bestedingen liggen in lijn met de bestedingen in voorgaande jaren.

RESERVES EN FONDSSEN, STAND PER EINDE JAAR

Bedragen x € 1.000

	2018	2017	2016
continuïteitsreserve	10.690	10.980	10.980
bestemmingsreserves	7.063	9.308	4.876
bestemmingsfondsen	601	388	216
totaal	18.353	20.675	16.072

TOELICHTING BESTEMMINGSRESERVES EN -FONDSSEN

Bestemmingsreserves worden gevormd als inkomsten gedeeltelijk niet in hetzelfde jaar worden besteed waarin ze binnenkomen. Bestemmingsreserves hebben een beperkte bestedingsmogelijkheid, de bestemming wordt bepaald door het bestuur bij het vaststellen van de jaarrekening of tussendoor bij het besluit over het instellen van een nieuwe bestemmingsreserve.

Bestemmingsfondsen hebben een geoormerkt bestedingsdoel dat door de schenkers is aangegeven op basis van de door Amnesty Nederland geboden mogelijkheden. Deze gelden kunnen niet altijd in het jaar van ontvangst worden besteed. De termijn van bestemming is bepaald door de looptijd van het betreffende project dat met deze middelen wordt gefinancierd.

Aan de bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen zijn in 2018 middelen toegevoegd en onttrokken. Dat levert voor de bestemmingsreserves per saldo een onttrekking op van € 2,245 miljoen. Voor de bestemmingsfondsen is er per saldo sprake van een toevoeging van € 213 duizend.

Zie de Jaarrekening 2018 voor een toelichting per bestemmingsreserve en -fonds, en het overzicht van alle toevoegingen en onttrekkingen.

CONTINUÏTEITSRESERVE

De continuïteitsreserve wordt gevormd voor de dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat Amnesty Nederland ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen. De omvang van de continuïteitsreserve wordt gebaseerd op een analyse van de organisatierisico's en de periode waarvoor Amnesty Nederland deze wil afdekken. Er worden beheersingsmaatregelen vastgesteld per risico en de risicoanalyse wordt bekrachtigd door het bestuur. Amnesty Nederland voldoet daarmee aan de richtlijn voor de jaarverslaggeving RJ650.

De omvang de continuïteitsreserve wordt als volgt bepaald. De af te dekken periode is 1 jaar. De minimale omvang is 100% en de maximale omvang 120% van het verschil tussen verplichtingen en inkomsten voor komend boekjaar. Op basis van de begroting 2019 en de geldende verplichtingen en inkomsten is de continuïteitsreserve maximaal € 10,69 miljoen. Om daar niet bovenuit te komen (de continuïteitsreserve was € 10,98 miljoen) is in de resultaatbestemming 2018 een vrijval van € 290 duizend uit de continuïteitsreserve opgenomen.

RESULTAATBESTEMMING

Bedragen x € 1.000

Vrijval uit de continuïteitsreserve	-290
Onttrekking aan de bestemmingsreserves	-2.245
Toevoeging aan de bestemmingsfondsen	213
Resultaat	-2.322

RESULTAATVERDELING

Het resultaat over 2018 bedraagt € -2,322 miljoen.

De resultaatbestemming van dit saldo is opgenomen in het overzicht hierboven.

De vrijval uit de continuïteitsreserve van € 290 duizend wordt hiervoor toegelicht in de paragraaf “Continuïteitsreserve” (pagina 104). De onttrekking aan de bestemmingsreserves betreft bestedingen waarvoor eerder door het bestuur middelen waren gereserveerd. De toevoeging aan de bestemmingsfondsen betreft inkomsten uit fondsenwerving die een geormerkte bestemming kregen van de donateurs.

FINANCIEEL BEHEER

Uitgangspunt van het financieel beheer door Amnesty is dat de inkomsten op een verantwoorde manier worden besteed en beheerd. Hiertoe legt de directie binnen de vereniging rekenschap af aan het bestuur en wordt het Jaarverslag, inclusief de jaarrekening, door de ledenraad goedgekeurd. De controlerend accountant stelt vanuit zijn externe positie vast of Amnesty haar financieel beheer goed op orde heeft. Daarnaast vindt toetsing plaats door het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) om vast te stellen of Amnesty haar zaken – volgens de Erkenningsregeling voor goede doelen – goed op orde heeft en recht heeft op erkenning als goed doel: de erkenning is verlengd met drie jaar.

Het beleid inzake financieel beheer heeft het zorgvuldig beheren van reserves en liquide middelen tot doel. Daartoe worden de reserves en liquide middelen risicomijdend beheerd. Risicomijdend betekent in dezen dat liquide middelen kunnen worden aangehouden op spaar- en betaalrekeningen, deposito's, obligaties en aandelenfondsen. Er worden momenteel geen beleggingen in obligaties en/of aandelenfondsen aangehouden.

Met het oog op gewenste risicospreiding, en zo veel mogelijk rekening houdend met de bevindingen van de Eerlijke Bankwijzer, worden de reserves aangehouden bij de Rabobank, ASN Bank en Triodos Bank. Ten behoeve van de afwikkeling van het betalingsverkeer worden rekeningen aangehouden bij de Rabobank (acceptgiroverwerking), de Deutsche Bank in verband met de incasso van de ledenbijdragen via Buckaroo (met directe overmaking van het saldo naar Rabobank, Triodos Bank en ASN Bank), ING Bank (passief) en de Triodos Bank (de giftenrekening en de rekeningen van alle lokale Amnesty-groepen).

FINANCIËLE VOORUITBLIK

Het begrote resultaat bedraagt voor 2019 € -1,357 miljoen, dat gedekt wordt uit onttrekkingen van reserves en bestemmingsfondsen.

LIQUIDITEITSPLANNING

De liquiditeitsplanning voor de jaren 2018 tot en met 2020 laat op ieder moment in de tijd een overschot in liquiditeiten zien. De bijdrage van de Nationale Postcode Loterij wordt in het eerste kwartaal van het jaar ontvangen, evenals de collecteopbrengst en een groot deel van de inkomsten uit het incasseren van de ledenbijdragen. Op deze wijze is de liquiditeitsbuffer door het jaar heen voldoende.

BEGROTING 2019

Bedragen x € 1.000

INKOMSTEN

Baten van particulieren	21.368
Baten van bedrijven	450
Baten van loterijorganisaties	4.750
Baten van subsidies van overheden	1.403
Baten van fondsen, instellingen	67
Som van de geworven baten	28.038

Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	308
Overige baten	-
Totaal inkomsten	28.346

BESTEDINGEN

Internationale organisatie	10.153
Mensenrechtenbeleid	6.363
Mobilisatie & Actie	3.654
Media & Politieke Zaken	2.807
Strategische Verkenningen	289
Besteed aan doelstelling	23.266

Fondsenwerving & Marketing	5.098
Beheer & Administratie	1.349
Totaal bestedingen	29.713

Saldo financiële baten en lasten	-10
----------------------------------	-----

Resultaat	-1.357
------------------	---------------

Mutatie continuïteitsreserve	-290
------------------------------	------

Dekking uit bestemmingsreserves	-789
---------------------------------	------

Dekking uit bestemmingsfondsen	-278
--------------------------------	------

Saldo	0
--------------	----------

UPDATE 2019

Er zijn in de reguliere inkomsten- en uitgavenontwikkeling van 2019 tot op heden (ultimo februari 2018) geen bijzonderheden te melden.

Eind 2018 heeft de ondernemingsraad van Amnesty Nederland instemming verleend aan de invoering van nieuwe overeengekomen arbeidsvoorwaarden. De implementatie hiervan zal plaatsvinden vanaf 2019 (invoeringsdatum per 1 april 2019). De begrote kosten van de implementatie (2019: € 100 duizend; 2020: € 50 duizend) waren niet opgenomen in de begin december 2018 goedgekeurde begroting 2019. Deze kosten zullen gedurende 2019 worden meegenomen in de realisatie en bijgestelde kostenprognoses.

JAARREKENING 2018

OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is opgenomen op de volgende pagina.

Resultaatverdeling

In de statuten zijn geen bepalingen opgenomen aangaande resultaatverdeling.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de Algemene Vergadering van
Vereniging Amnesty International, Afdeling Nederland

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2018

ONS OORDEEL

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Vereniging Amnesty International, Afdeling Nederland te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de reserves en fondsen van Vereniging Amnesty International, Afdeling Nederland per 31 december 2018 en van het saldo van baten en lasten over 2018 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de staat van baten en lasten over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

DE BASIS VOOR ONS OORDEEL

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging Amnesty International, Afdeling Nederland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag, de overige gegevens en de bijlagen in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN HET BESTUUR VOOR DE JAARREKENING

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

ONZE VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR DE CONTROLE VAN DE JAARREKENING

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Amsterdam, 18 april 2019

MAZARS N.V.

w.g. drs. M.G.W. Quaedvlieg RA AA MBA

BIJLAGE

SAMENWERKINGSPARTNERS

AMNESTY INTERNATIONAL NEDERLAND (AINL)

Dit overzicht beperkt zich tot de belangrijkste samenwerkingsverbanden, waarbij meerdere afdelingen betrokken zijn en/of met een financiële omvang van meer dan € 10.000 per jaar.

SAMENWERKING GERICHT OP FINANCIERING

Amnesty Nederland krijgt financiële steun van:

- Adessium Foundation
- ASN Bank
- Flexi-Plan
- Ministerie van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
- Hartstra Stichting
- Nationale Postcode Loterij
- Triodos Bank
- Stichting Books4Life

SAMENWERKING MET ZUIDELIJKE PARTNERS

Amnesty Nederland werkt samen met verschillende partners in het Zuiden, die we vanuit veiligheidsoverwegingen niet bij naam kunnen noemen.

SAMENWERKING GERICHT OP DIENSTVERLENING

Amnesty Nederland werkt samen met:

- Data Driven Marketing Association (DDMA)
- Goede Doelen Nederland
- Lowlands
- Pinkpop
- Zwarte Cross (de Feestfabriek)

SAMENWERKING AMNESTY-KANTOREN

Amnesty werkt samen met nationale Amnesty-secties en de regionale Amnesty-kantoren.

Nationale secties in:

- Burkina Faso
- Duitsland
- Hongarije
- Kenia
- Mali
- Polen
- Verenigd Koninkrijk

Regionale kantoren in:

- Beiroet
- Dakar
- Hongkong
- Johannesburg
- Londen
- Oost-Jeruzalem
- Rusland
- Tunis

COALITIES

Amnesty Nederland doet mee aan:

- Geen kind in de cel – samen met coalitiepartners: Defence for the Children, Inlia, Kerk in Actie, Stichting Kinderpostzegels, Stichting Los, Unicef, Vluchtelingen Werk en Protestantse Kerk
- Control Arms Campaign

PLATFORMS

Amnesty Nederland maakt deel uit van:

- Breed Mensenrechten Overleg Nederland
- Breed NGO-overleg Indonesië
- Colombia platform
- MVO Platform
- Platform Mensenrechteneducatie

INSTITUTIONELE SAMENWERKINGSVERBANDEN

Amnesty Nederland werkt samen met:

- Stichting Grachtenfestival
- FNV, PAX, Milieudefensie, Oxfam Novib en World Animal Protection inzake de Eerlijke Bankwijzer en de Eerlijke Verzekeringswijzer
- Oxfam Novib, PAX, Save the Children, CNV, FNV, ministerie van Financiën, ministerie van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, NVB en elf individuele banken inzake een mensenrechten-convenant voor de bancaire sector
- Oxfam Novib, PAX, Save the Children, World Animal Protection, Natuur & Milieu, FNV, ministerie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, ministerie van Financiën, Verbond van Verzekeraars en Zorgverzekeraars Nederland inzake een IMVO-Convenant voor de verzekeringssector
- PAX inzake 'Freedom from Fear' alliantie
- Nationaal Comité 4 en 5 mei, Open Society Justice Initiative, Control Alt Delete (Blikopeners / IZI-Solutions) en Radar inzake programma 'Etnisch profileren'
- Rechters voor Rechters
- Dokters van de Wereld, INLIA, Kerk in Actie, Stichting LOS en International Detention Coalition inzake project 'Mensen zonder verblijfsrecht'
- UniWorld Athletes, the World Players' Union, Football Supporters Europe, Human Rights Watch, the International Trade Union Confederation, Supporters Direct Europe, Terre des Hommes, the Committee to Protect Journalists, and Transparency International Germany, inzake 'Sport and Rights Alliance'
- Stichting Movies that Matter
- Stichting Vredeswetenschappen en de Rotterdam School of Management inzake de Bijzondere Leerstoel International Business and Human Rights aan de Rotterdam School of Management
- VluchtelingenWerk, Pharos, SMAK, Stichting Arq, ASKV en Johannes Wier Stichting inzake het instituut voor Mensenrechten en Medisch Onderzoek (iMMO)
- VNG, College voor de Rechten van de Mens, University College Roosevelt (Universiteit Utrecht), en Gemeente Utrecht in het Netwerk Mensenrechten Lokaal
- Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM)
- Humanity House
- Nederlands Helsinki Comité
- Theater de Meervaart en Senf Theaterpartners inzake naprogrammering *The Mountaintop*

#BEEPFOR

1

2

3

4

5

6

7

